

Рахункова палата

ЗВІТ

Рахункової палати

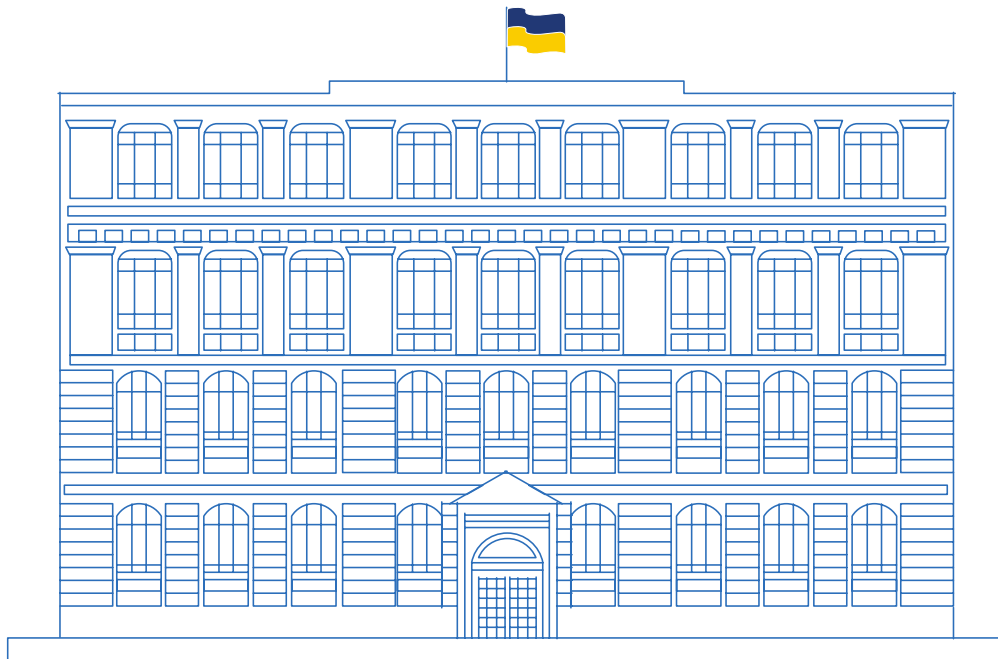
2023

Рахункова палата

Звіт Рахункової палати за 2023 рік, затверджений
рішенням Рахункової палати від 26.03.2024 № 14-2

© Рахункова палата.
Матеріал офіційний. При використанні
посилання на Рахункову палату обов'язкове.

Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата

Стаття 98 Конституції України

Шановні співвітчизники, шановні народні депутати України!

2023 рік був роком важливих позитивних змін у роботі Рахункової палати, завдяки яким інституція довела свою спроможність ефективно реагувати на виклики часу, відповідати запитам суспільства та повною мірою виконувати місію Рахункової палати як вищого органу аудиту України — сприяти впровадженню належного державного управління в Україні.

Це вимагає від інституції максимальної концентрації зусиль, спрямованих на посилення її спроможності та ефективності. Адже неупереджений професійний аналіз і контроль є можливими лише за умови постійного вдосконалення інструментів і підходів аудиторської інституції та професійного розвитку її фахівців.

Кропітка робота, проведена Рахунковою палатою у 2023 році в цьому напрямі, заклала міцний професійний фундамент, спираючись на який інституція у 2024 році, вперше за весь час своєї роботи, зможе здійснювати всі аудити відповідно до міжнародних стандартів.

Завдяки підтримці проєкту міжнародної технічної допомоги «Зміцнення спроможності зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів в Україні» (EU4ACU), напрацьовано та затверджено низку документів, спрямованих на вдосконалення, систематизацію та впорядкування внутрішніх процесів у Рахунковій палаті, посилення її відкритості. Наразі інституція працює над їхнім повноцінним впровадженням, що стане черговим важливим кроком на шляху до євроінтеграції.

Ми прагнемо створити оновлену, міцнішу та стабільнішу систему відносин між Рахунковою палатою та об'єктами контролю, органами влади, міжнародними партнерами та українським суспільством. Ця система базуватиметься на тому, наскільки виваженими та слушними є рекомендації Рахункової палати, наскільки ці рекомендації є чіткими та реалістичними, який їх відсоток виконується вчасно та належним чином і як це покращує функціонування держави та благополуччя народу.

Будь-яка реформа — це виклик. А реформа під час війни — це подвійний виклик, який Рахункова палата прийняла та з яким з честю впорається.

Голова Рахункової палати

Ольга ПИЩАНСЬКА

ЗМІСТ

1. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ	7
2. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ: ВПРОВАДЖЕНІ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ЗМІНИ	14
3. РЕЗУЛЬТАТИ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ (АУДИТУ)	19
3.1. Аналіз та експертиза Державного бюджету України.....	19
3.2. Адміністрування доходів державного бюджету.....	25
3.3. Безпека та обороноздатність держави.....	36
3.4. Економічне відновлення України.....	39
3.5. Соціальна сфера та сфера охорони здоров'я.....	46
3.6. Судова влада, юстиція та запобігання корупції.....	57
3.7. Управління об'єктами державної власності та матеріальним резервом.....	70
3.8. Фінансова безпека та стабільність банківської системи.....	75
3.9. Культура та збереження національної пам'яті.....	80
3.10. Сільське господарство, охорона навколишнього природного середовища та екологічна безпека.....	85
3.11. Виконання повноважень державними органами.....	90
3.12. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами.....	99
3.13. Результати перевірки виконання кошторису адміністративних витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України, Антимонопольного комітету України, Міністерства економіки України (в частині аналізу функціонування системи публічних закупівель).....	104

3.14. Фінансові аудити	111
3.15. Результати роботи груп аудиторів Рахункової палати у 2023 році з питань використання фінансових фондів ЄС.....	130
3.16. Вплив виконання рекомендацій Рахункової палати на соціально-економічне становище держави	133
4. КОМУНІКАЦІЯ І ВІДНОСИНИ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ.....	138
4.1. Взаємодія з Верховною Радою України	138
4.2. Взаємодія з Кабінетом Міністрів України та стан виконання рекомендацій Рахункової палати.....	145
4.3. Взаємодія з правоохоронними органами	149
4.4. Гласність.....	154
5. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	155
6. ВНУТРІШНЄ ВРЯДУВАННЯ.....	173
6.1. Діяльність Рахункової палати у сфері запобігання та протидії корупції.....	173
6.2. Організація та здійснення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в Рахунковій палаті	175
7. ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ НА 2019–2024 РОКИ	177
8. ФІНАНСОВЕ, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	178
9. ІТ-ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	184
10. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАВЧАННЯ	185

1.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням відповідно до Конституції України та Закону України «Про Рахункову палату».

Закон України від 02 липня 2015 року № 576-III «Про Рахункову палату» передбачає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) шляхом проведення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Відповідно до законодавства діяльність Рахункової палати як незалежного органу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) ґрунтується на принципах законності, незалежності, об'єктивності, безсторонності, гласності та неупередженості.

Згідно зі Стратегією розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки наша інституція сприяє впровадженню належного державного управління в Україні як основи сталого розвитку країни та забезпечення гідного життя громадян шляхом проведення незалежного зовнішнього аудиту публічних коштів та державного майна і надання за його результатами практичних рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень.

РАХУНКОВА ПАЛАТА

У 2023 РОЦІ

перевірила
771,1 млрд грн

(у 2022 році — 351,3 млрд грн)

охопила контролем
399 об'єктів

(у 2022 році — 355 об'єктів)

затвердила
59 звітів

(у 2022 році — 39 звітів)

у середньому один
аудитор перевірів майже
2,4 млрд грн

(у 2022 році — 1,1 млрд грн)

середній обсяг виявлених
порушень і недоліків
одним аудитором
188,3 млн грн

(у 2022 році — 190,3 млн грн)

Загальна сума виявлених порушень і недоліків під час управління публічними фінансами становить майже

60,8 млрд грн

(у 2022 році — 58,6 млрд грн)

7,7 млрд грн

порушення, допущені при плануванні публічних фінансів

14,9 млрд грн

порушення бюджетного та іншого законодавства

18,9 млрд грн

неефективне управління бюджетними коштами і майном, їх неефективне використання

19,2 млрд грн

порушення та недоліки при адмініструванні дохідної частини державного бюджету

75,5 млн грн

додаткові резерви доходів державного бюджету

Крім того, за результатами аналізу діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна

ідентифіковано ризик непогашення 62,5 млрд грн

заборгованості Фонду перед Мінфіном з нарахованих відсотків за погашеними векселями.

СТРУКТУРА ВИЯВЛЕНИХ У 2023 РОЦІ ПОРУШЕНЬ ТА НЕДОЛІКІВ ЗА НАПРЯМАМИ

Безпека
та обороноздатність
держави

16 452,9
млн грн

Доходи
державного
бюджету

12 355
млн грн

Соціальна сфера
та охорона
здоров'я

8 389,8
млн грн

Судова влада,
юстиція та запобігання
корупції

7 316,3
млн грн

Виконання
повноважень
державними органами

6 994,9
млн грн

Управління об'єктами
державної власності
та матеріальним резервом

4 472,3
млн грн

Культура та збереження
національної пам'яті

3 675,2
млн грн

Інші заходи

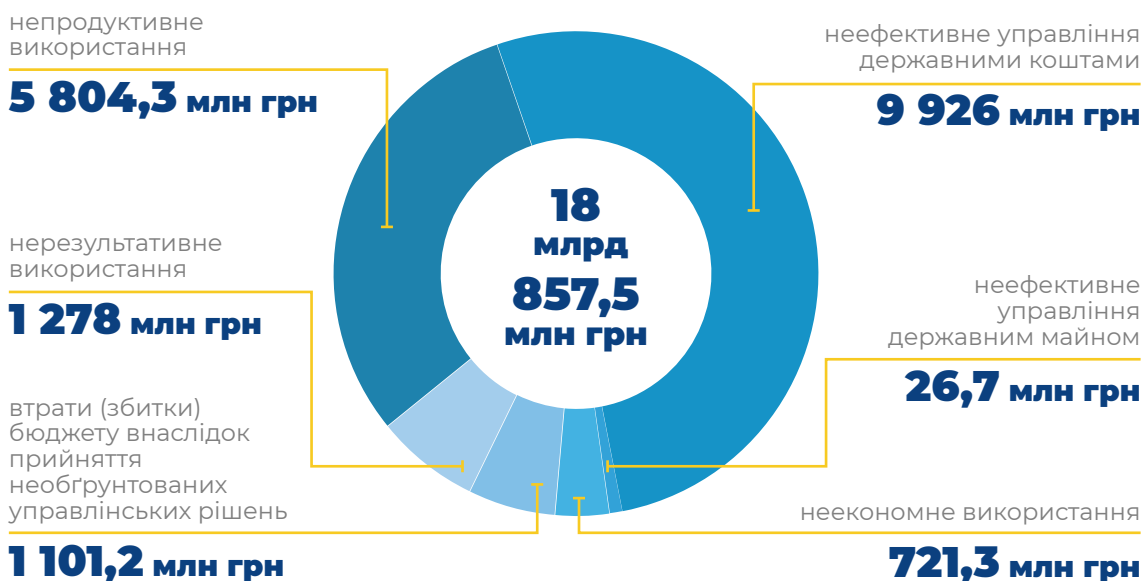

1 162,4
млн грн

Структура порушень бюджетного та іншого законодавства за видами порушень

Структура неефективного управління публічними фінансами і майном, їх неефективне використання за видами порушень

Структура порушень та недоліків при адмініструванні дохідної частини державного бюджету за видами порушень

недосконалість законодавства, що дає можливість господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету

6 949,2 млн грн

неналежний контроль органів виконавчої влади за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів)

9 597,3 млн грн

несвоєчасне та не у повному обсязі перерахування до бюджету коштів (обов'язкових платежів)

2 433,7 млн грн

недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю

0,3 млн грн

неправомірне встановлення пільг, відстрочення та розстрочення податків і зборів до бюджету

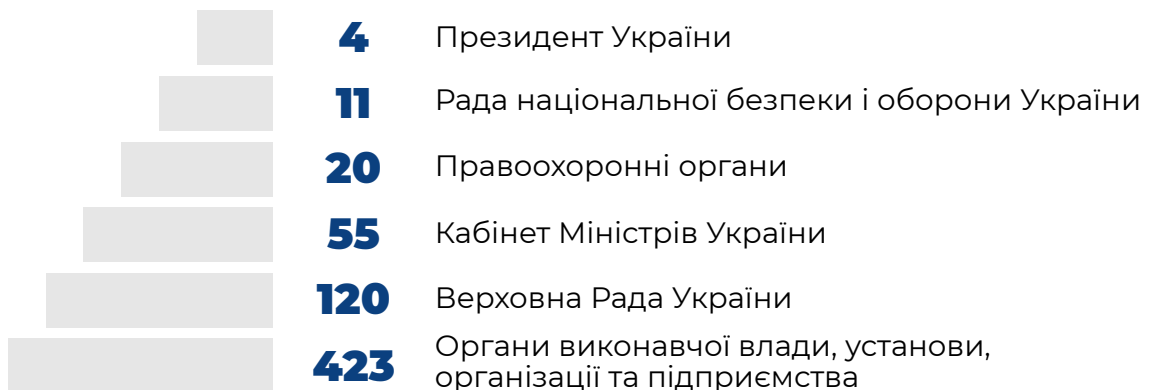
272,4 млн грн

незастосування штрафних санкцій та пені

0,6 млн грн

За результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) Рахункова палата підготувала та надіслала Верховній Раді України, Президенту України, органам виконавчої влади, установам, організаціям та підприємствам **633 документи** (звіти, рішення, інформація, акти та листи) для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування витрат і збитків, заподіяних державному бюджету.

Рахункова палата проводить моніторинг та аналіз виконання об'єктами контролю її рекомендацій і пропозицій.

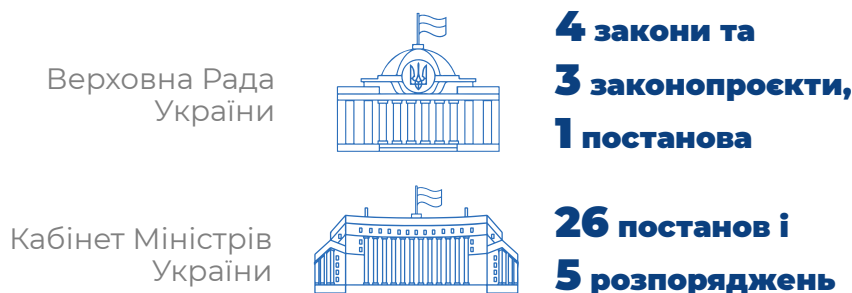
До кінця 2023 року повністю виконані або перебувають у процесі виконання **64,4% рекомендацій**, наданих у 2022 і 2023 роках.

Значна частина рекомендацій Рахункової палати має системний характер і стосується внесення змін до законодавчих та інших нормативно-правових актів, що потребує часу.

Виконання рекомендацій Рахункової палати

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) враховано:

У 2023 році Рахунковою палатою за результатами **14 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) надіслано **20 повідомлень** правоохоронним органам щодо виявлених ознак кримінальних правопорушень, а саме:

За результатами **8 контрольних заходів** правоохоронні органи розпочали **9 досудових розслідувань у кримінальних провадженнях**.

За результатами **2 контрольних заходів** Рахункової палати скеровано **3 повідомлення** для приєднання до кримінального провадження.

2

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ: ВПРОВАДЖЕНІ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ЗМІНИ

Обов'язковим для Рахункової палати є виконання зобов'язань у сфері зовнішнього аудиту, визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII (далі — Угода про асоціацію).

Основними напрямками виконання Рахунковою палатою цих зобов'язань у галузі зовнішнього аудиту є імплементація стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів аудиту (INTOSAI), а також обмін найкращими практиками Європейського Союзу у сфері зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів для удосконалення своєї діяльності і подальшої трансформації Рахункової палати в потужну, незалежну аудиторську інституцію.

У 2023 РОЦІ, ЗОКРЕМА, ПРИЙНЯТО:

- рішення про визнання Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) основою аудиторської діяльності Рахункової палати в частині, що не суперечить Конституції України та законам України (рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-1).
- **Методологія проведення аудиту ефективності і Методологія проведення аудиту відповідності** (рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-2 і № 12-3).

Документи напрацьовувалися за підтримки проєкту міжнародної технічної допомоги «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів» і набрали чинності з 01 серпня 2023 року.

Методології складаються з методичних посібників та алгоритмів здійснення Рахунковою палатою аудитів, що ґрунтуються на положеннях Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) з урахуванням вимог нормативно-правових актів, які регулюють діяльність інституції.

Методичні посібники встановлюють методики здійснення аудитів на етапах планування, проведення і звітування за їх результатами (визначення мети, предмету, критеріїв та інших характеристик аудиту; оцінки питань, необхідних для одержання розуміння об'єктів та предмета аудиту; визначення суттєвості, розміру та формування вибірки; збору та

оцінки доказів, вибору аудиторських процедур; встановлення принципів та видів звітування; налагодження комунікації; визначення інших питань, необхідних для здійснення аудиту), практичні приклади тощо.

Алгоритми здійснення Рахунковою палатою відповідного виду аудиту встановлюють покрокові вимоги до їх здійснення, визначають повноваження та відповідальність посадових осіб, залучених до здійснення аудитів, часові рамки і процедури їх проведення тощо. Алгоритми містять додатки, в яких наведені зразки (шаблони) документів і аудиторської документації, що повинні складатися під час здійснення таких аудитів: доручення для здійснення аудитів, загальні стратегії, плани (програми) аудитів, робочі документи, анкети з контролю якості, форми звітів та інші документи, необхідні для здійснення аудиту.

- **Методологія проведення фінансового аудиту в новій редакції** (рішення Рахункової палати від 25 липня 2023 року № 15-5).
- **Алгоритм здійснення Рахунковою палатою аудиту консолідованої фінансової та бюджетної звітності, що є частиною III Методології проведення фінансового аудиту** (рішення Рахункової палати від 26 вересня 2023 року № 19-4).

Ця Методологія ґрунтується на Міжнародних стандартах вищих органів аудиту (ISSAI). Її мета — надання допомоги фахівцям Рахункової палати та користувачам у розумінні процесу фінансового аудиту на основі ISSAI 100, ISSAI 200, ISSAI 2000 та GUID 2900 з посиленням на пояснення та приклади, що відповідають реаліям України.

Алгоритм здійснення Рахунковою палатою аудиту консолідованої фінансової та бюджетної звітності охоплює проведення двох типів фінансового аудиту: фінансового аудиту загальної консолідованої звітності та бюджетної звітності про виконання Державного бюджету України та фінансового аудиту консолідованої фінансової та зведеної бюджетної звітності головного розпорядника коштів державного бюджету.

- **Методичний посібник з питань забезпечення функціонування системи управління якістю в Рахунковій палаті** (рішення Рахункової палати від 31 жовтня 2023 року № 25-1)

Ґрунтується на кращих міжнародних практиках, принципах INTOSAI та стандартах ISSAI 130 «Етичні правила», ISSAI 140 «Контроль якості для вищих органів аудиту», ISSAI 150 «Компетенція аудитора», а також вимогах чинного законодавства України.

Система управління якістю — сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, які дають змогу спрямовувати та контролювати діяльність Рахункової палати щодо якості здійснення нею заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудитів).

Забезпечення постійного розвитку та вдосконалення всієї системи управління якістю здійснюється шляхом:

- дієвого та ефективного впровадження системи постійного вдосконалення якості та розвитку етичних цінностей;
- своєчасного забезпечення достатньою кількістю компетентного людського ресурсу;

- здійснення аудитів у повній відповідності до професійних стандартів, порядків, методик, політик та процедур Рахункової палати.

Управління системою здійснюється шляхом ефективної комунікації, співпраці та взаємодії між Головою та членами Рахункової палати, Секретарем Рахункової палати — керівником апарату, уповноваженим з якості та етики, Комітетом з етики, працівниками апарату Рахункової палати та іншими зацікавленими сторонами.

Методичний посібник встановлює чіткий розподіл відповідальності за систему управління якістю всіх залучених до цього процесу сторін:

- Голова, заступник та члени Рахункової палати несуть загальну відповідальність за систему управління якістю;
- Уповноважений з якості та етики забезпечує здійснення оцінки та моніторингу системи управління якістю і надає рекомендації щодо її покращення відповідно до вимог чинного законодавства України, принципів міжнародних стандартів для вищих органів аудиту, внутрішніх організаційних та розпорядчих документів Рахункової палати;
- Секретар Рахункової палати — керівник апарату організовує ефективне функціонування системи внутрішнього контролю, що пов'язана із системою управління якістю та забезпечує її розвиток та удосконалення.

Крім того, закріплено відповідальність членів Рахункової палати і посадових осіб апарату Рахункової палати за дотримання політик та процедур контролю якості здійснення аудиту, які охоплюють усі етапи і процедури його здійснення.

Фактично, впровадження системи управління якістю — це фундаментальний крок, що впливатиме не лише на зміст аудитів, а й на уся діяльність Рахункової палати, зокрема на її спроможність і незалежність.

- **Порядок річного планування діяльності Рахункової палати** (рішення Рахункової палати від 21 грудня 2023 року № 31-9)

Цей Порядок розроблено з урахуванням вимог і положень Закону України «Про Рахункову палату», Регламенту Рахункової палати, принципів INTOSAI P12 «Цінності й переваги вищих органів аудиту — сприяння змінам на краще у житті громадян». Він визначає основні принципи та процедури планування діяльності в Рахунковій палаті, вимоги до форми, структури та змісту Плану роботи Рахункової палати і звіту про його виконання, складання та затвердження планів діяльності самостійних структурних підрозділів апарату Рахункової палати, здійснення моніторингу і контролю їх виконання.

Цей документ містить низку аспектів, що кардинально змінюють процес планування, що склався в Рахунковій палаті, роблять його комплексним, всеохоплюючим, унормовують застосування ризик-орієнтованого підходу до планування контрольних заходів.

Слід зазначити, що покращення підходів до планування аудитів, зокрема ризик-орієнтоване планування; встановлення обов'язкових критеріїв для забезпечення кожного аудиту кадровими, технічними та часовими ресурсами, є одним із завдань Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки. Тому затвердження Порядку річного пла-

нування, який запроваджує саме такий підхід до планування, є виконанням зазначеного стратегічного завдання Рахункової палати.

Вибір тематики контрольних заходів за новим Порядком здійснюватиметься на основі стратегічної оцінки сфер (галузей), метою якої є встановлення фактичного стану справ у цій сфері (галузі), ідентифікація та оцінка наявних ризиків, формування пропозицій щодо можливих тем контрольних заходів та їх пріоритизація.

- **Специфікація та опис процесу «Моніторинг виконання рішень Рахункової палати за результатами розгляду заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)»** (рішення Рахункової палати від 21 грудня 2023 року № 31-10).

Документ ґрунтується на вимогах Системи професійних документів INTOSAI (IFPP): ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 200 «Принципи фінансового аудиту», ISSAI 300 «Принципи аудиту ефективності» і ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності». Процес розроблено з урахуванням норм, визначених Законом України «Про Рахункову палату» і Регламентом Рахункової палати.

Процес встановлює загальні правила та процедури реалізації повноважень Рахункової палати, визначених чинним законодавством, і включає такі етапи:

- інформування заінтересованих сторін про прийняте рішення Рахункової палати;
- внесення інформації із рішення Рахункової палати про розгляд звіту/висновку про результати здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) до Інформаційного сервісу моніторингу;
- отримання даних щодо реалізації заходів реагування на рішення Рахункової палати від об'єкта контролю;
- оцінка самостійним структурним підрозділом, відповідальним за здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) результатів реалізації заходів реагування об'єктом контролю на рішення Рахункової палати;
- звітування самостійним структурним підрозділом, відповідальним за здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) про моніторинг виконання рекомендацій (пропозицій) Рахункової палати за результатами здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю.
- **Кодекс етики Рахункової палати** (рішення Рахункової палати від 11 липня 2023 року № 14-8).

Документ базується на положеннях Кодексу етики INTOSAI (ISSAI 130), встановлює загальні вимоги та основоположні цінності й принципи, що становлять підґрунтя етичної поведінки під час здійснення професійної діяльності в Рахунковій палаті, на об'єктах щодо яких проводяться заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), поза межами Рахункової палати всіх працівників, які безпосередньо працюють в Рахунковій палаті або здійснюють повноваження від її імені. Усі ці особи забезпечують дотримання заявлених цінностей у своїй професійній діяльності та, залежно від ситуації, у своєму приватному житті.

Кодекс етики ґрунтується на п'яти основоположних етичних цінностях:

- 1) добросовісність: діяти чесно, надійно, добросовісно та в інтересах суспільства і держави;
- 2) незалежність та об'єктивність: бути вільним від обставин чи впливів, які компрометують професійне судження або можуть сприйматися як такі, що його компрометують, та діяти неупереджено та безсторонньо;
- 3) компетентність: здобувати та підтримувати знання й навички, що відповідають ролі, діяти згідно з затвердженими в Рахунковій палаті стандартами та з належною ретельністю;
- 4) професійна поведінка: дотримуватись застосовних законів, підзаконних актів і норм та уникати будь-яких вчинків, що можуть дискредитувати Рахункову палату;
- 5) конфіденційність і прозорість: належним чином захищати інформацію, шукаючи баланс між цим захистом і потребою в прозорості та підзвітності.

Сфера впливу Кодексу етики поширюється на Голову Рахункової палати, заступника Голови Рахункової палати, членів Рахункової палати, Секретаря Рахункової палати — керівника апарату, державних службовців апарату, працівників патронатних служб членів Рахункової палати і інші категорії персоналу, які безпосередньо працюють в апараті Рахункової палати, а також на спеціалістів, аудиторів, фахівців-експертів з інших установ та організацій тощо, залучених в установленому порядку для забезпечення виконання повноважень Рахункової палати від її імені, у тому числі на договірних засадах.

У 2023 році тривала **робота з вдосконалення законодавства**.

Задля належного правового врегулювання окремих питань щодо повноважень, організації та порядку діяльності, закріплення фінансової незалежності інституції, Рахунковою палатою розроблено та рішенням від 31 липня 2023 року № 16-1 затверджено консолідовані пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України. Зокрема, пропозиції стосувалися охоплення контролем коштів місцевих бюджетів, впровадження найкращих міжнародних практик, застосування у роботі Рахункової палати Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) та здійснення на їх основі фінансового аудиту (в тому числі консолідованої звітності), аудиту ефективності, аудиту відповідності та інших заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) тощо.

Керівництво Рахункової палати бере участь у робочих групах з опрацювання низки законопроектів щодо реформування Рахункової палати, робота яких координується Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету.

3

РЕЗУЛЬТАТИ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ (АУДИТУ)

3.1. АНАЛІЗ ТА ЕКСПЕРТИЗА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Відповідно до статті 98 Конституції України та статті 7 Закону України «Про Рахункову палату», у звітному періоді проведено аналіз річного звіту про виконання законів України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» та «Про Державний бюджет України на 2022 рік», аналіз виконання державного бюджету у 2023 році та експертизу проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» і підготовлено відповідні висновки.

Відповідальний за здійснення цих контрольних заходів — т. в. п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер.

У **Висновках про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік»** зазначено, зокрема:

- частка чутливого до валютних коливань боргу, номінованого в іноземній валюті, залишається значною — 63,2%, що посилює ризики подальшого збільшення боргу і витрат на його погашення й обслуговування. Упродовж 2021 року зростали обсяг ОВДП у власності фізичних осіб і частка ОВДП у їх власності, яка збільшилась удвічі, однак залишилася незначною — 2,4% обсягу ОВДП, що перебувають в обігу, і не може забезпечити потреби державного бюджету в надходженнях від внутрішніх запозичень;
- суттєві ризики збільшення витрат на виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими під державні гарантії, у подальшому в умовах зняття, згідно з пунктом 3 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», обмеження граничного обсягу надання державних гарантій, встановленого в абзаці другому частини першої статті 18 Бюджетного кодексу України (до 3% планових доходів загального фонду державного бюджету).

РЕКОМЕНДОВАНО для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2021 рік, зокрема, вжити заходів щодо мінімізації ризиків посилення боргового навантаження на державний бюджет, спрямованих на зменшення частки боргу, номінованого в іноземній валюті, дохідності державних внутрішніх запозичень, у тому числі спрощення доступу до ринку ОВДП дрібних інвесторів, зокрема населення.

РЕАГУВАННЯ: на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 12.05.2023 № 14058/1/1-23 Міністерство фінансів України опрацювало Висновки Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

Законом України від 27 липня 2023 року № 3278-IX «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості» відновлено ліміт надання державних гарантій.

У **Висновках про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік»** зазначено, зокрема, що недонадходження доходів державного бюджету у 2022 році внаслідок повномасштабного російського вторгнення, за оцінкою Рахункової палати, становили щонайменше 753 млрд грн, із них у результаті:

- скорочення обсягів імпорту, падіння економіки, збитків підприємств, втрати робочих місць — 589 млрд грн;
- запровадження через воєнний стан податкових і митних пільг та надання можливості переходу платників на спрощену систему оподаткування — щонайменше 164 млрд гривень;
- Уряд у 2022 році не виконав вимоги Податкового кодексу України щодо затвердження переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих російськими збройними формуваннями, що позбавило платників права застосовувати податкову пільгу з окремих податків. Відповідно до підпункту 69.16 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, тимчасово, з 1 січня 2022 року до 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, не нараховується та не сплачується екологічний податок платниками, зареєстрованими за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів і тимчасове зберігання радіоактивних відходів на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, має визначатися Кабінетом Міністрів України. Станом на 01 січня 2023 року такий перелік Кабінетом Міністрів України не визначено;
- надходження коштів безповоротної допомоги від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, зокрема грантів на бюджетну підтримку, за програмами допомоги для забезпечення стійкого державного управління, подолання наслідків, спричинених повномасштабною збройною російською агресією проти України, становили 480,7 млрд грн, або понад чверть загального обсягу доходів державного бюджету у 2022 році;
- заборгованість загального фонду державного бюджету за отриманими з єдиного казначейського рахунку коштами у 2022 році зросла в 9,7 раза і на 01 січня 2023 року становила 121,4 млрд грн, що створило додаткове навантаження на державний бюджет у наступні бюджетні періоди;
- у 2022 році збільшилися зобов'язання як за державним, так і гарантованим державою боргом. На погашення й обслуговування цих зобов'язань спрямовано

кожну п'яту гривню всіх ресурсів державного бюджету. Зростання частки чутливого до валютних коливань боргу, номінованого в іноземній валюті, посилює ризики збільшення боргу і витрат на його погашення й обслуговування;

- у 2022 році державний борг зріс на 57,2% внаслідок перевищення державних запозичень над погашенням зобов'язань і девальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг;
- гарантований державою борг у 2022 році зріс на 15,6%, витрати державного бюджету на його погашення й обслуговування, порівняно з попереднім роком, — на 12,8%;
- зобов'язання за середньостроковими позиками, що надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009–2014 років з єдиного казначейського рахунку, становили 9 млрд гривень.

РЕКОМЕНДОВАНО для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2022 рік, зокрема:

- розглянути питання щодо визначення переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, з метою реалізації підпункту 69.16 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України;
- вжити заходів щодо погашення заборгованості станом на 01 січня 2023 року за залученими на поворотній основі коштами єдиного казначейського рахунку для покриття тимчасових касових розривів загального фонду державного бюджету відповідно до вимог частини п'ятої статті 43 Бюджетного кодексу України.

РЕАГУВАННЯ: на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 12.05.2023 № 14062/1/1-23 Міністерство фінансів України опрацювало Висновки Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», зокрема:

- прийнято Закон України від 11 квітня 2023 року № 3050-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно», який набрав чинності з 06 травня 2023 року, як наслідок, платники податків мають можливість скористатися пільгами з оподаткування;
- погашено заборгованість за коштами, залученими у 2022 році з єдиного казначейського рахунку для покриття тимчасових касових розривів загального фонду державного бюджету.

Крім того, Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію доходів до 2030 року (розпорядження від 27 грудня 2023 року № 1218-р), однією із стратегічних цілей якої визначено забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності через збереження рівня мобілізації доходів і зменшення потреби у зовнішньому фінансуванні.

Кабінету Міністрів України доручено розробити механізм та внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо врегулювання питання списання заборговано-

сті за середньостроковими позиками та безвідсотковими позичками, наданими місцевим бюджетам у 2009–2014 роках за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку, яка перебуває на обліку в Державній казначейській службі України (стаття 44 Закону України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX «Про Державний бюджет України на 2024 рік»).

У **Висновках про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2023 рік у першому кварталі, першому півріччі, січні — вересні** Рахункова палата зазначала, зокрема:

- доходи загального фонду державного бюджету перевищили плановий показник на перший квартал 2023 року на 140,5 млрд грн, або 56,6%, насамперед за рахунок міжнародної фінансової допомоги, надходження якої у доходах загального фонду на 2023 рік не заплановані;
- у додатку № 1 «Доходи Державного бюджету України на 2023 рік» до закону про державний бюджет не визначено обсягу коштів, отриманих у зв'язку з виконанням Закону України від 03 березня 2022 року № 2116-IX «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів», що спрямовуються до фонду ліквідації наслідків збройної агресії;
- Кабінет Міністрів України і головні розпорядники бюджетних коштів за окремими бюджетними програмами не здійснювали перегляду видатків, які, зокрема, щороку плануються і не виконуються;
- у січні — вересні 2023 року Кабінетом Міністрів України не прийнято рішень щодо розподілів деяких субвенцій, зокрема освітньої, яка надається із спеціального фонду державного бюджету за рахунок залишків, що утворилися на кінець 2022 року, у сумі 3,2 млрд грн, що призвело до відтермінування проведення видатків;
- головними розпорядниками бюджетних коштів не забезпечено використання коштів, які надійшли до спеціального фонду державного бюджету як добровільні внески (благодійні пожертви) від фізичних та юридичних осіб приватного права та/або публічного права на рахунки головних розпорядників бюджетних коштів для фінансового забезпечення заходів з відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, національної безпеки й оборони, відновлення, підтримки і розвитку України, надання гуманітарної допомоги, відкриті в Національному банку України;
- у січні — вересні головними розпорядниками не використано 35,8 млрд грн, або 58,1% виділених Кабінетом Міністрів України коштів із Фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

РЕКОМЕНДОВАНО Кабінету Міністрів України:

- доручити Міністерству фінансів України при розробленні проєкту закону про внесення змін до Закону визначити обсяги доходів загального фонду за кодом бюджетної класифікації 42020000 «Гранти (дарунки), що надійшли до бюджетів усіх рівнів»;
- доручити Міністерству фінансів України разом з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України з метою пришвидшення використання коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії внести зміни до помісячного розпису спеціального фонду Державного бюджету України на 2023 рік (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків) з урахуванням залишку коштів на 01 січня 2023 року і фактичних надходжень

до державного бюджету з початку 2023 року за кодом бюджетної класифікації 21085000 «Кошти, отримані у зв'язку з виконанням Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів»;

- доручити Міністерству фінансів України разом з розпорядниками бюджетних коштів переглянути обсяги видатків за бюджетними програмами, які щороку плануються і не виконуються, та виконання яких в умовах воєнного стану є неактуальним, для спрямування цих видатків на першочергові потреби держави;
- пришвидшити реалізацію статті 32 Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» щодо розподілу залишків коштів за освітньою субвенцією, які утворилися на кінець 2022 року на рахунках місцевих бюджетів та перераховані у цьому році до спеціального фонду державного бюджету для Міністерства освіти і науки України;
- забезпечити пришвидшення ухвалення рішення про розподіл коштів для фінансового забезпечення заходів із відсічі збройної агресії проти України і ліквідації її наслідків, національної безпеки й оборони, відновлення, підтримки та розвитку України, надання гуманітарної допомоги, що зараховані до спеціального фонду державного бюджету за кодом бюджетної класифікації 24070000 «Кошти, отримані як добровільні внески (благодійні пожертви) від фізичних та юридичних осіб приватного права та/або публічного права, для фінансового забезпечення заходів з відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, національної безпеки та оборони, відновлення, підтримки і розвитку України, надання гуманітарної допомоги»;
- доручити головним розпорядникам бюджетних коштів, яким виділено рішеннями Кабінету Міністрів України кошти з фонду ліквідації наслідків збройної агресії, пришвидшити їх використання.

РЕАГУВАННЯ: на виконання доручень Прем'єр-міністра України від 19.06.2023 № 17948/1/1-23, від 11.09.2023 № 27890/1/1-23 і від 12.12.2023 № 37813/2/1-23 Міністерство фінансів України опрацювало Висновки Рахункової про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2023 рік у першому кварталі, першому півріччі, січні — вересні та поінформувало, що Кабінет Міністрів України:

- прийняв рішення про перерозподіл видатків за бюджетними програмами окремих головних розпорядників бюджетних коштів (розпорядження від 15 серпня 2023 року № 712-р і 713-р, від 03 жовтня 2023 року № 882-р);
- скасував окремі рішення про виділення коштів з фонду ліквідації наслідків збройної агресії та перерозподілив раніше виділені кошти між головними розпорядниками та проектами (об'єктами, заходами), що реалізуються за рахунок коштів цього фонду;
- прийняв рішення про розподіл коштів з рахунків, відкритих головним розпорядникам бюджетних коштів у Національному банку України (постанови від 07 листопада 2023 року № 1159 та від 10 листопада 2023 року № 1176), зокрема Міністерству охорони здоров'я України для задоволення потреб охорони здоров'я;
- розподілив освітню субвенцію, яка надається із спеціального фонду державного бюджету, у повному обсязі (постанови від 19 вересня 2023 року № 1023, від 19 грудня 2023 року № 1346 та від 27 грудня 2023 року № 1374).

Крім того, змінами до розпису державного бюджету на 2023 рік встановлено обсяг коштів, отриманих у зв'язку з виконанням Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів».

За **результатами проведеної експертизи поданого до Верховної Ради України проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»** зазначено.

Загалом у 2024 році передбачено збільшення видатків державного бюджету, порівняно з визначеним у законі на 2023 рік обсягом, на 233 млрд грн, або 7,6%, при цьому реальні видатки державного бюджету (без урахування інфляційного чинника) зменшаться на 8,3%.

Видатки на національну безпеку й оборону збільшено на 21,1 млрд грн, або 1,3%. Загалом на національну безпеку й оборону передбачено 1,7 трлн грн, що становить половину всіх видатків державного бюджету. Однак цього може виявитися замало, враховуючи середній щомісячний обсяг таких видатків, проведених у січні — серпні 2023 року.

Крім того, у законопроєкті видатки загального фонду для головних розпорядників коштів державного бюджету, що забезпечують обороноздатність і безпеку держави, затверджено в обсязі, який на 301 млрд грн менше, ніж проведено у 2023 році. Отже, у 2024 році такі видатки потребуватимуть перегляду.

За окремими бюджетними програмами головних розпорядників пропонуються видатки, які у 2022 та 2023 роках не проводилися. Тому є можливості для їх перегляду і спрямування на першочергові потреби держави в умовах воєнного стану.

У законопроєкті передбачено збільшення доходів державного бюджету на 356 млрд грн, або 25,6%, водночас реально (без урахування інфляційного чинника) вони зменшаться на 0,4%.

При цьому суттєвими є ризики:

- неотримання державним бюджетом надходжень частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, у запропонованій у законопроєкті сумі;
- недосягнення прогнозного зростання курсу гривні до долара на 13,2% і, як наслідок, надходжень ПДВ із ввезених на митну територію України товарів у 2023 році на 18,5%.

Суттєвою залишатиметься зовнішня підтримка, яка залежатиме від продовження співробітництва із міжнародними фінансовими організаціями й іншими кредиторами.

Передбачені у законопроєкті надходження із внутрішніх джерел до загального фонду державного бюджету (доходи, внутрішні запозичення, кошти від повернення кредитів і приватизації державного майна) збільшаться на чверть, до 2 трлн грн, і перевищать видатки на національну безпеку й оборону. Це дасть змогу повністю забезпечити заплановані видатки на національну безпеку й оборону за рахунок внутрішніх надходжень.

РЕАГУВАННЯ: висновки Рахункової палати включені до Бюджетних висновків Верховної Ради України, затверджених Постановою Верховної Ради України від 19 жовтня 2023 року № 3421-ІХ «Про висновки та пропозиції до проєкту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік».

3.2. АДМІНІСТРУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

У 2023 році Рахунковою палатою **проведено 6 контрольних заходів** з питань ефективності виконання повноважень державними органами в частині контролю за повнотою і своєчасністю надходжень до державного бюджету, дотриманням вимог податкового та митного законодавства тощо. За результатами проведених заходів встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **12,4 млрд гривень**.

Відповідальний за здійснення цих контрольних заходів — член Рахункової палати Цезар Огонь.

- Аналіз ефективності та обґрунтованості застосування податкових пільг з податку на додану вартість за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я;
- аудит ефективності справляння та результативності контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати військового збору до державного бюджету;
- аудит ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків;
- аудит ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з пального до Державного бюджету України («Для службового користування») (рішення Рахункової палати від 26 вересня 2023 року № 19-1);
- аудит ефективності виконання повноважень державними органами в частині забезпечення контролю своєчасності, повноти нарахування та сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;
- аудит ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень податку на додану вартість по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів і медичних виробів.

Аналіз ефективності та обґрунтованості застосування податкових пільг з податку на додану вартість за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я

(рішення Рахункової палати від 28 лютого 2023 року № 4-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство охорони здоров'я України,
- Міністерство фінансів України,
- Державна податкова служба України,
- ГУ ДПС у Вінницькій, Львівській, Дніпропетровській, Полтавській областях та у м. Києві

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2021 роки
та I півріччя 2022 року

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

42 млрд 121,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Державна підтримка сфери охорони здоров'я протягом 2020–2022 років здійснювалась шляхом її фінансування за рахунок бюджету, а також надання податкових пільг з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я. При цьому питома вага зазначеної податкової пільги постійно збільшувалася як у натуральних показниках, так і питомій вазі цієї пільги в загальних видатках бюджету на охорону здоров'я, що пов'язано із збільшенням обсягів надання платних послуг з охорони здоров'я.

Медична реформа загалом сприяла збільшенню кількості закладів, які застосовували пільгу з ПДВ за вказаними операціями.

КІЛЬКІСТЬ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

▼ зниження обумовлено повномасштабною збройною агресією РФ проти нашої країни

Водночас неналежний обмін інформацією між Мінфіном, МОЗ і ДПС з питань, які стосуються діяльності закладів охорони здоров'я та використаних ними податкових пільг з ПДВ, негативно вплинув на обґрунтованість прогнозування втрат державного бюджету від надання цих пільг, а також призвів до їх неправомірного застосування.

ДПС не забезпечено належного контролю за повнотою обліку та правильністю визначення платниками податків вказаних пільг: за даними, відображеними в деклараціях з ПДВ, поданих платниками ПДВ протягом 2020–2021 років і I півріччя 2022 року, **обсяги застосованих пільг з ПДВ при постачанні послуг з охорони здоров'я становили понад 43,7 млрд грн, що на 1,6 млрд більше, ніж за даними зведених звітів ДПС.**

Встановлено непоодинокі випадки визначення платниками податків від'ємного значення податкової пільги з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я, що суперечить самій суті податкової пільги.

Органами ДПС не забезпечено належного контролю за правомірністю застосування зазначених пільг медичними закладами. За результатами вибіркової перевірки в ДПС виявлено **39 суб'єктів господарювання, що не мали ліцензії з медичної практики, однак задекларували податкову пільгу на 62 млн гривень.**

ВИЯВЛЕНО**1 млрд 692,7 млн грн**

недоліки в роботі, внаслідок яких викривлено звітні дані та не забезпечено своєчасне надходження ПДВ до бюджету

216,6 млн грн

порушення вимог законодавства

175 фактів

декларування від'ємного значення податкової пільги, яка у податковій звітності зменшувала суму ПДВ до сплати

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України та Міністерству охорони здоров'я України** підготувати та винести на розгляд КМУ необхідні зміни до законодавства;
- **Міністерству охорони здоров'я України** створити та забезпечити функціонування Державного реєстру акредитованих закладів охорони здоров'я, вдосконалити програмне забезпечення Ліцензійного реєстру МОЗ з медичної практики та запровадити ризикоорієнтовану систему відбору закладів охорони здоров'я для проведення заходів державного нагляду (контролю);
- **Міністерству фінансів України** вжити заходів щодо усунення недоліків в частині прогнозування втрат бюджету через надання пільг з оподаткування ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я та забезпечення взаємодії з відповідними ЦОВВ з питань оцінки можливих ризиків втрат бюджету через надання таких пільг; вивчити причин виникнення від'ємного значення податкової пільги з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я в податкових деклараціях з ПДВ та забезпечити врегулювання цього питання;
- **органам Державної податкової служби України** забезпечити систематичний та ефективний контроль за наявністю у медичних закладів необхідних ліцензій та за правильністю і достовірністю декларування закладами охорони здоров'я та реабілітаційними установами обсягів операцій, звільнених від оподаткування ПДВ.

РЕАГУВАННЯ

Мінфіном **проведено роботу з підготовки законопроекту щодо внесення змін до Податкового кодексу України** в частині визначення поняття «послуга з охорони здоров'я», посилання на термін «реабілітаційний заклад» замість «реабілітаційна установа», положення якого знайшли відображення в Законі України від 16 січня 2024 року № 3553-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо приведення деяких норм у відповідність із Законом України «Про Митний тариф України» та уточнення окремих положень». Мінфіном також **підготовлено проєкт наказу**, яким, зокрема, передбачено врегулювання питання виникнення від'ємного значення податкової пільги з ПДВ, у тому числі за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я, в податкових деклараціях з ПДВ, поданих окремими платниками цього податку.

МОЗ розроблено План заходів з усунення виявлених порушень та недоліків, терміни виконання заходів — IV квартал 2023 року — I квартал 2024 року.

ДПС розроблено **проєкт наказу Мінфіну**, яким передбачено внести зміни до порядку заповнення таблиці 2 додатка 5 «Розрахунок сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, та/або показників, відповідно до яких підприємства (організації) належать до підприємств (організацій) осіб з інвалідністю (Д5)».

Аудит ефективності справляння та результативності контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати військового збору до державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 11 квітня 2023 року № 6-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна податкова служба України,
- Східне МУ ДПС по роботі з ВПП,
- ГУ ДПС у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Львівській та Одеській областях і м. Києві

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

86 млрд 196,1 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Запроваджений у 2014 році військовий збір став дієвим інструментом зміцнення обороноздатності країни та забезпечив додаткове залучення до державного бюджету 165,6 млрд грн надходжень станом на 01.01.2023.

Запровадження військового збору передбачало його цільове призначення (у 2014 році — на забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави, з 01.01.2015 — на реформу Збройних Сил України), **однак надходження від його справляння зараховуються до загального фонду державного бюджету.**

Нормативно-правові акти, що регулюють справляння військового збору, фактично дублюють нормативно-правові акти, які регулюють справляння ПДФО.

За незмінної ставки (1,5 %) надходження військового збору до державного бюджету зросли в 13,3 рази :	▼ частка надходжень цього збору в податкових надходженнях збільшилася	▼ а в надходженнях ПДФО
з 2,5 млрд грн у 2014 році (з 03.08.2014)	з 0,9 %	з 20 %
до 33,7 млрд грн у 2022 році	до 3,7 %	до 22,7 %

Протягом 2020–2022 років прогнозний показник військового збору визначався як складова частина ПДФО. Через відсутність методики прогнозування військового збору протягом шести років (з моменту встановлення (з 03.08.2014) до затвердження Мінфіном Методики прогнозування надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб) його прогнозування окремо взагалі не здійснювалось. При цьому борг із військового збору до державного бюджету станом на 01.01.2023 порівняно з 01.01.2020 збільшився на 94,7 млн грн (з 278 до 372 млн гривень). **Внаслідок списання боргу до держбюджету не дійшло 37,5 млн гривень.**

ДПС не забезпечено дієвої організації та здійснення її територіальними органами контролю за повнотою обліку платників військового збору, поданням ними податкової звітності та дотриманням норм законодавства в частині повноти декларування отриманих доходів і своєчасності нарахування (перерахування, сплати) військового збору, що призвело до низької результативності контрольної-перевірочної роботи і недонадоходжень до державного бюджету.

ВИЯВЛЕНО

6,3 млн грн

неналежний контроль органів виконавчої влади за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування військового збору до державного бюджету

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству економіки України** розглянути питання розширення переліку марок і моделей транспортних засобів з урахуванням року випуску та пробігу для розрахунку їх середньоринкової вартості з метою забезпечення повноти оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів рухомого майна відповідно до пункту 173.1 статті 173 Податкового кодексу України.
- **Державній податковій службі України** запровадити систематичний та ефективний контроль за повнотою оподаткування доходів ФО та своєчасністю подання платниками військового збору податкових розрахунків і декларацій про майновий стан і доходи; якістю та результативністю контрольної-перевірочної роботи територіальних органів ДПС з дотримання платниками військового збору чинного законодавства в частині повноти нарахування та своєчасності сплати такого збору до державного бюджету.

РЕАГУВАННЯ

Мінекономіки запропонувало ДП «Держзовнішінформ» надавати щокварталу розширений перелік даних про ціни на нові легкові автомобілі, мотоцикли та мопеди, зокрема з урахуванням марок і моделей, зазначених у рішенні Рахункової палати. На підставі наданої ДП «Держзовнішінформ» інформації **Мінекономіки розраховує і щокварталу до 10 числа місяця, наступного за звітним кварталом, розміщує інформацію про середньоринкову вартість легкових автомобілів, мотоциклів та мопедів на офіційному вебсайті (<http://www.me.gov.ua>) на спеціальному сервісі «Розрахунок середньоринкової вартості транспортних засобів» для оподаткування доходів фізичних осіб.**

ДПС затверджено план заходів щодо усунення порушень та недоліків, яким передбачено виконання рекомендацій Рахункової палати.

За результатами вжитих ГУ ДПС у Вінницькій та Львівській областях заходів із залучення до оподаткування фізичних осіб, якими отримано доходи, зокрема від продажу об'єктів рухомого майна та надання нерухомого майна в оренду, до державного бюджету надійшло майже 2 млн грн військового збору; ГУ ДПС у м. Києві **забезпечено зменшення податкового боргу з військового збору на 20,6 млн гривень.**

Аудит ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині реєстрації та обліку платників податків

(рішення Рахункової палати від 11 липня 2023 року № 14-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- ДПС,
- Центральне, Східне, Західне і Південне міжрегіональні управління ДПС по роботі з великими платниками податків,
- ГУ ДПС у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській та Харківській областях і м. Києві

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020 — I квартал 2023 року

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Стан ведення обліку платників податків як одного із способів здійснення податкового контролю безпосередньо впливає на ефективність адміністрування податків, зборів, платежів та, відповідно, на стан наповнення дохідної частини бюджету.

Створена ДПС система обліку платників в інформаційно-комунікаційній системі «Податковий блок» неповною мірою забезпечує ведення реєстрів та баз даних і потребує удосконалення. Звіт «Про стан обліку платників податків», сформований на основі ІКС «Податковий блок», не розкриває усіх даних, необхідних для встановлення повноти обліку платників податків, а деякі його форми не узгоджуються з Порядком складання Звіту «Про стан обліку платників».

У 2020–2022 роках та I кварталі 2023 року кількість юридичних осіб-платників податків збільшилася на 8% і на 01.04.2023 становила майже 1,7 млн, а кількість фізичних осіб, внесених до Державного реєстру фізичних осіб-платників податків, скоротилася на 0,5% і на кінець I кварталу становила близько 43 мільйонів. При цьому в зазначеному реєстрі є інформація про суми доходів та податків лише щодо кожної десятої фізичної особи.

Виявлено кілька негативних тенденцій

стрімко зростає кількість платників, які мають податковий борг:

- серед юридичних осіб кількість боржників збільшилася на 73 % (з 102 до 176 тис.), фізичних осіб — у 4,5 раза (з 733 тис. до понад 3 млн), сума податкового боргу зросла на 40 і 46 % відповідно;
- збільшилася кількість платників, які не подають податкової звітності або звітують про відсутність діяльності: з 2020 по 2022 рік серед юридичних осіб — з 20 до 29 %, серед фізичних осіб — з 12 до 27 %;
- із donарахованих 10,5 млрд грн грошових зобов'язань за результатами документальних позапланових перевірок платників податків, які припинили свою діяльність, до бюджету надійшло лише 6,2 % (645,5 млн гривень).

Деякі перевірки не проведено через відсутність платників за податковою адресою. Не налагоджено механізм обміну інформацією та взаємодії між ДПС і відповідними органами виконавчої влади. **Станом на 01.04.2023 за даними ДПС на обліку перебувало понад 7 млн об'єктів оподаткування. Це майже в 5 разів більше, ніж у 2020 році,** при цьому в системі «Податковий блок» не актуалізовано інформацію про об'єкти оподаткування за новими адресами.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** доручити вжити заходів щодо забезпечення належного рівня взаємодії та інформаційного обміну ДПС та заінтересованих державних органів у процесі виконання повноважень в частині здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, зокрема:
 - ➔ **Мінфіну спільно з Мін'юстом** внести зміни до Порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань й інформаційними системами Державної фіскальної служби України;
 - ➔ **Мін'юсту спільно з Мінфіном, ДПС та іншими заінтересованими органами виконавчої влади** розглянути питання прийняття спільних рішень щодо надання до ДПС на постійній основі актуальної інформації про фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність;
 - ➔ **Мінекономіки спільно з Мінфіном та ДПС** розглянути питання прийняття спільних рішень в частині надання до ДПС відомостей з Реєстру представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні про реєстрацію представництва іноземного суб'єкта господарської діяльності, внесення змін до такого Реєстру та скасування запису у разі припинення діяльності представництва іноземного суб'єкта господарювання;
 - ➔ **Мінфіну** розглянути питання розроблення порядку взаємодії ДПС та відповідних органів виконавчої влади щодо виявлення місцезнаходження платників податків, відносно яких при організації документальної планової та позапланової виїзної або фактичної перевірки встановлено їх відсутність за податковою адресою та/або адресою об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням.
- **Державній податковій службі України** запровадити систематичний та дієвий контроль за належним виконанням територіальними органами повноважень.

РЕАГУВАННЯ

Мінфіном спільно з ДПС підготовлено та надіслано Мін'юсту проєкт наказу про внесення до Порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань й інформаційними системами ДПС.

Проведено робочі зустрічі Мін'юсту, ДП «Національні інформаційні системи» та ДПС з метою обговорення положень оновленої редакції зазначеного Порядку інформаційної взаємодії і подальшої технічної реалізації документа для забезпечення належної взаємодії.

ДП «Національні інформаційні системи» включено до стратегічного плану діяльності на 2024–2027 роки роботи з реалізації сучасного програмного забезпечення Реєстру атестованих судових експертів.

ДПС розроблено пропозиції щодо внесення змін до Регламенту подання Міністерством юстиції України Державній податковій службі України інформації, необхідної для забезпечення ведення обліку платників податків, а також обчислення та справляння податків і зборів, які надіслано Мін'юсту.

ДПС запропоновано Мінінфраструктури, Національній асоціації адвокатів України та Раді адвокатів України можливі механізми передачі ДПС даних, визначених Порядком подання інформації про платників податків, об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів для підготовки та погодження відповідного акта з питань інформаційної взаємодії.

Аудит ефективності виконання повноважень державними органами в частині забезпечення контролю своєчасності, повноти нарахування та сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства

(рішення Рахункової палати від 11 листопада 2023 року № 28-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державне агентство лісових ресурсів України,
- Державна податкова служба України,
- Центральнo-Західне (м. Вінниця), Західне (м. Львів), Південно-Східне (м. Дніпро) міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства,
- ГУ ДПС у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській та Львівській областях

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2022 роки
та I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

16 млрд 46 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Показники ведення лісового господарства за 2020–2021 роки свідчать про стабільну роботу суб'єктів господарювання в цій сфері: заготівля деревини становила 17,8–17,6 млн м³, обсяг реалізації лісопродукції — 15,1–15,4 млн м³ відповідно.

У 2022 році у зв'язку з воєнною агресією РФ проти України, бойовими діями та тимчасовою окупацією окремих територій нашої держави, обсяги заготівлі деревини зменшились на 9,7% (до 15,9 млн м³), реалізація лісопродукції — на 14,9% (до 13,1 млн м³).

Значні обсяги незаконних рубок і заподіяна за їх наслідками шкода, невжиття державними органами ефективних заходів з виявлення порушень лісового законодавства та притягнення винних осіб до відповідальності негативно впливали на ефективність використання лісових ресурсів, ведення лісового господарства в цілому та отримання державним бюджетом податків і платежів у повному обсязі.

Незважаючи на зменшення протягом 2020–2022 років кількості виявлених незаконних рубок деревини, рівень відшкодування заподіяної лісовому господарству шкоди залишається низьким (лише 2,8%), до судів передано тільки 21,9% справ, за якими збитки не відшкодовано.

Інформація про ліси України потребує оновлення: державний облік лісів у повному обсязі проводився у 1996 році, державний лісовий кадастр оновлювався станом на 01.01.2011.

На 30.06.2023 розмір шкоди та збитків, завданих лісogосподарським підприємствам внаслідок збройної агресії РФ проти України, становив 1,1 млрд гривень.

ДПС не забезпечено належної організації та здійснення її територіальними органами контролю за повнотою обліку платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, дотриманням ними норм чинного законодавства в частині повноти і своєчасності сплати податків та інших платежів, що призвело до низької результативності контрольнo-перевірочної роботи і недонадходжень до державного бюджету.

Держлісагентство не володіє даними про обсяги перевищення фактичної заготівлі деревини і, відповідно, проведеного територіальними органами Держлісагентства перерахунку рентної плати у разі такого перевищення. Як наслідок, створено ризики недонадходження рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до державного бюджету.

ВИЯВЛЕНО**0,7** млн грн

несвоєчасне та не в повному обсязі перерахування до державного бюджету коштів (обов'язкових платежів)

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству фінансів України спільно з Державним агентством лісових ресурсів України та Державною податковою службою України** розглянути питання удосконалення системи справляння рентної плати за лісокористування з метою поліпшення її адміністрування та збільшення надходжень до державного бюджету.
- **Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України** вжити заходів щодо затвердження уніфікованої форми акта, який складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного контролю в частині дотримання суб'єктом господарювання вимог лісового законодавства.
- **Державній податковій службі України** запровадити систематичний та дієвий контроль за належним виконанням територіальними органами ДПС повноважень у частині адміністрування рентної плати за лісокористування, достовірності та повноти обліку платників податків такої плати; організації та проведення документальних перевірок з питань повноти нарахування та своєчасності сплати лісокористувачами податків та інших надходжень до державного бюджету.
- **Державному агентству лісових ресурсів України** запровадити контроль за дотриманням територіальними органами Держлісагентства вимог нормативно-правових актів при видачі лісорубних квитків і сертифікатів про походження лісоматеріалів та забезпечити ефективну взаємодію територіальних органів Держлісагентства з правоохоронними органами при здійсненні заходів державної охорони лісів від незаконних рубок та запобігання правопорушенням лісового законодавства.

РЕАГУВАННЯ

Міндовкіллям спільно з Держлісагентством розроблено законопроект «Про особливості управління об'єктами державної власності в лісовій галузі та порядок утворення та діяльності спеціалізованого державного лісогосподарського акціонерного товариства «Ліси України», яким, зокрема, будуть урегульовані питання справляння рентної плати за використання лісових ресурсів.

Держлісагентством **розроблено** та надіслано до Міндовкілля **проект наказу Міндовкілля «Про затвердження Уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за додержанням нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства»**, який розглядається.

ДПС та Держлісагентством затверджено плани заходів щодо усунення порушень та недоліків, якими передбачено виконання рекомендацій Рахункової палати.

За результатами вжитих ГУ ДПС у Дніпропетровській області заходів контролю за повнотою і своєчасністю сплати лісогосподарськими підприємствами податків та інших платежів до державного бюджету надійшло 0,5 млн грн частини чистого прибутку (доходу).

Аудит ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень податку на додану вартість по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів і медичних виробів

(рішення Рахункової палати від 19 грудня 2023 року № 30-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна податкова служба України,
- Державна митна служба України,
- Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками,
- Дніпровська, Закарпатська, Київська, Львівська, Одеська митниці,
- Центральне міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків,
- Головне управління ДПС у Львівській області

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2022 роки
та 9 місяців 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

65 млрд 855,3 млрд грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

З метою забезпечення доступності лікарських засобів і медичних виробів для населення в Україні запроваджено оподаткування операцій з постачання та ввезення лікарських засобів і медичних виробів за пільговою ставкою у розмірі 7% та низку тимчасових податкових пільг щодо звільнення від оподаткування ПДВ окремих операцій з постачання та ввезення цих товарів (обсяги цих пільг протягом періоду, що досліджувався, становили 28,2 млрд гривень). При цьому, **незважаючи на вжиті державою заходи**, за даними Держстату, **необхідні ефективні ліки залишаються недоступними для кожного п'ятого домогосподарства через їх занадто високу вартість**. На зростання цін на лікарські засоби суттєво вплинули повномасштабна воєнна агресія РФ проти України, проблеми з логістичними ланцюгами постачання і значні фінансові ризики для фармацевтичних компаній, знецінення національної валюти, недостатній державний контроль за дотриманням вимог законодавства з питань ціноутворення на лікарські засоби у зв'язку з обмежувальними заходами щодо проведення перевірок контролюючими органами тощо.

Мінфіном, МОЗ, ДПС, Держмитслужбою і Держлікслужбою не забезпечено повною мірою ухвалення ефективних управлінських рішень щодо запровадження дієвого контролю за справами, повнотою і своєчасністю надходження до держбюджету ПДВ по операціях з постачання та ввезення на митну територію України лікарських засобів і медичних виробів, а також за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання (далі — СГ), що провадили діяльність з виробництва та обігу лікарських засобів і медичних виробів.

Застосування податкових пільг та зниженої ставки оподаткування позитивно вплинуло на зниження темпів росту цін на фармацевтичну продукцію. Проте здійснити ґрунтовний аналіз економічних наслідків впровадження зниженої ставки ПДВ у 7% неможливо, адже ДПС не веде окремого обліку надходжень ПДВ за операціями з постачання ліків і медвиробів, як це передбачено Класифікацією доходів бюджету. Крім того, дані Казначейства щодо надходжень ПДВ по операціях із ввезення вказаної продукції за 2022 рік і 9 місяців 2023 року (23,9 і 7,6 млрд грн) не узгоджуються з відповідними нарахуваннями за митними деклараціями (5,1 і 4,9 млрд грн відповідно). Причина — включення до даних Казначейства ПДВ за операціями з ввезення пального та нафти, які з 17.03.2022 до 01.07.2023 також оподатковувались за ставкою 7%, на що Держмитслужба відреагувала лише в січні 2023 року.

Запровадження мораторію на проведення Держлікслужбою заходів державного ринкового нагляду на період воєнного стану призвело до суттєвого зменшення протягом 2022 року (у 6 разів порівняно з 2021 роком) кількості перевірок у сфері виробництва та обігу лікарських засобів і медичних виробів. При цьому також не було забезпечено належного рівня стягнення накладених штрафних санкцій за результатами вже проведених заходів.

Державними органами не налагоджено дієвого обміну інформацією з питань ліцензування цієї діяльності, адміністрування податкового боргу з митних платежів, виявлених фактів фальсифікації лікарських засобів та/або незаконної торгівлі ними, що створює умови для функціонування в Україні нелегального ринку фармацевтичної продукції та збільшує ризики ухилення від оподаткування, реалізації лікарських засобів і медичних виробів за завищеними цінами, обігу неякісних та/або фальсифікованих лікарських засобів і медичних виробів.

ВИЯВЛЕНО

55,8 млн грн

порушення вимог чинного законодавства

41,2 млн грн

недоліки в роботі, внаслідок яких не забезпечено своєчасне надходження податків до бюджету

70,1 млн грн

ризиків недоотримання бюджетом ПДВ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України:**
 - ➔ підготувати та внести в установленому порядку на розгляд КМУ проекти постанов щодо встановлення Порядку ввезення лікарських засобів на територію України; внесення змін до Положення про Державну митну службу України з метою приведення його у відповідність із законодавством України та до додатка до постанови КМУ від 16.02.2011 № 106 «Деякі питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету» в частині покладання на ДПС повноважень щодо контролю за стягненням податкового боргу за надходженнями за ККДБ 14070200;
 - ➔ розробити та затвердити зміни до Класифікації доходів бюджету, Класифікатора видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами, Класифікатора звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України, Порядку заповнення і подання податкової звітності з ПДВ, а також розробити та затвердити порядок розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платника податків;
- **Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками** налагодити взаємодію з Держмитслужбою та ДПС з питань контролю за наявністю ліцензій з імпорту лікарських засобів та забезпечити контроль за діяльністю СГ, які проводили електронну роздрібну торгівлю лікарськими засобами.
- **Державній митній службі України** забезпечити належний контроль за правомірністю застосування податкових пільг та ставки ПДВ у розмірі 7% при здійсненні операцій з ввезення на митну територію України лікарських засобів і медичних виробів; здійснити заходи щодо забезпечення сплати СГ наданих їм відстрочень зі сплати ПДВ по операціях з ввезення цих товарів.
- **Державній податковій службі України** забезпечити систематичний контроль за наявністю у СГ ліцензій на право виробництва, імпорту лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі ними; забезпечити проведення роз'яснювальної роботи серед платників ПДВ щодо правильності декларування операцій, які оподатковуються за ставкою 7%, а також податкових пільг.

РЕАГУВАННЯ

Викладено в новій редакції **Перелік лікарських засобів та медичних виробів, що ввозяться та постачаються на митну територію України під час воєнного стану** (постанова КМУ від 05.01.2024 № 9 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1447»).

Внесено зміни до **Класифікації доходів бюджету** щодо приведення назви ККДБ 14070100 і 14070200 у відповідність із нормами підпункту «в» пункту 193.1 статті 193 Податкового кодексу України, а ККДБ 14060800 виключено з цієї Класифікації.

3.3. БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНОЗДАТНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Рахунковою палатою у звітному році за напрямом безпека та обороноздатність держави **затверджено 3 звіти** за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), два з яких таємні. За результатами цих заходів встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **16,5 млрд гривень**.

Відповідальний за проведення контрольних заходів — член Рахункової палати Ігор Яремчук.

- Аналіз стану використання бюджетних коштів Управлінням державної охорони України («Цілком таємно») (рішення Рахункової палати від 28 лютого 2023 року № 4-4);
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на розвиток спеціального зв'язку, забезпечення захисту інформації і протидії технічним розвідкам («Таємно») (рішення Рахункової палати від 25 квітня 2023 року № 8-1);
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству оборони України для придбання речового майна та забезпечення харчування військовослужбовців Збройних Сил України.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству оборони України для придбання речового майна та забезпечення харчування військовослужбовців Збройних Сил України

(рішення Рахункової палати 24 жовтня 2023 року № 23-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство оборони України;
- Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;
- Дніпропетровський обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки та 8 військових частин

ПЕРІОД АУДИТУ:

I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

26 млрд 847 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

У 2023 році **Міноборони** для забезпечення харчування військовослужбовців ЗСУ передбачило асигнування в сумі 44 млрд гривень. Протягом I півріччя 2023 року Міноборони **використало на закупівлю продуктів харчування 13,2 млрд гривень**.

Планування видатків державного бюджету на придбання речового майна та забезпечення харчування військовослужбовців ЗСУ **недосконале і недостатньо обґрунтоване**.

За відсутності належного моніторингу ринкових цін на продукти харчування на стадії укладання договорів щодо забезпечення харчування військовослужбовців ЗСУ **придбання найбільш вживаних продуктів харчування здійснювалося за цінами, які в середньому на 30% перевищували ринкові**.

Закупівля харчових продуктів для військовослужбовців здійснювалася за Каталогом продуктів харчування, затвердженим наказом Міноборони у 2019 році. Цей документ потребує перегляду й коригування відповідно до актуальних потреб військових та умов несення служби, оскільки **75% найменувань продуктів, за яким здійснювалася закупівля, не використовувалися**.

Через недотримання постачальниками умов договорів не отримано 2 328 670 од. речового майна на понад 2 млрд грн, що створює ризики неналежного речового забезпечення військовослужбовців ЗСУ. Крім того, на складах зберігається морально та фізично застаріле майно вартістю 31,2 млн грн, яке не використовується за призначенням.

Через невжиття Міноборони належних претензійно-позовних заходів є ризик ненадходження до державного бюджету майже 57,5 млн грн штрафних санкцій.

ВИЯВЛЕНО

9 млрд 440,6 млн грн

із порушенням процедур законодавства про оборонні закупівлі

639 млн грн

з порушенням законодавства

5 млрд 358,2 млн грн

непродуктивне використання

6,6 млн грн

неекономне використання

РЕКОМЕНДАЦІЇ

▪ Міністерству оборони України:

- ➔ забезпечити планування коштів бюджетної програми підрозділами Міноборони та Тилу КСЛ ЗСУ з дотриманням принципу обґрунтованості витрат;
- ➔ забезпечити визначення в паспорті Бюджетної програми всіх належних результативних показників, які б повною мірою характеризували результати діяльності Міноборони, а також їх виконання;
- ➔ розробити і затвердити методику визначення граничної вартості комплексу продуктів харчування за Каталогом продуктів харчування для особового складу та штатних тварин військових частин у стаціонарних і польових умовах;
- ➔ розробити і подати в установленому порядку на розгляд КМУ проєкт нормативно-правового акта щодо внесення змін до Каталогу продуктів харчування в частині визначення продуктів, які практично використовуються;
- ➔ розробити і затвердити Стратегію закупівель;
- ➔ забезпечити військовослужбовців-жінок належним речовим майном відповідно до встановлених норм;
- ➔ внести зміни до Інструкції щодо організації роботи з договорами в частині розширення переліку ознак ризиковості щодо контрагентів, з якими укладаються договірні відносини;
- ➔ забезпечити належне зберігання речового майна та прийняти рішення щодо майна речової служби, яке тривалий час не використовується за призначенням;
- ➔ забезпечити належний контроль за станом виконання постачальниками умов укладених договорів.

РЕАГУВАННЯ

Внесено на розгляд Уряду проєкт постанови КМУ «Про затвердження Порядку встановлення граничної ціни на продукти харчування, що закуповуються державними замовниками (службами державних замовників, військовими частинами), та переліку підстав внесення змін до істотних умов договору про закупівлю продуктів харчування, укладеного без використання електронної системи закупівель».

Тилом Командування Сил логістики ЗСУ проведено розрахунок коштів, необхідних для ремонту сховищ в об'єднаних центрах забезпечення ЗСУ, для впровадження програми автоматизації обліку служби речового забезпечення.

Триває робота із списання речового майна, яке застаріло та не використовується за безпосереднім призначенням для потреб ЗСУ, відповідно до Порядку списання військового майна у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту, затвердженого наказом Міноборони від 29.03.2021 № 81.

З метою узгодження актів Міноборони щодо проведення оборонних і публічних закупівель із вимогами законодавства **підготовлено проєкт наказу Міноборони «Про затвердження Змін до Порядку проведення оборонних закупівель у Міністерстві оборони України за централізованими розрахунками під час дії правового режиму воєнного стану за тиловим напрямком»**, який перебуває на погодженні в структурних підрозділах Міністерства.

3.4. ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У 2023 році **проведено 3 заходи** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) з питань економічного відновлення України, за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **20 млн гривень**.

- Аналіз позик, що залучалися до державного бюджету у 2022 році від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій. Відповідальний за проведення контрольного заходу — т.в.п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер;
- аудит ефективності на тему «Пряма бюджетна підтримка Уряду США та інших донорів для забезпечення життєво важливих потреб населення України в умовах війни». Відповідальний за проведення контрольного заходу — заступник Голови Рахункової палати Андрій Майснер;
- аудит ефективності на тему «Пряма бюджетна підтримка США на початку військового вторгнення росії в Україну: Запобігання колапсу та збереження стресостійкості української системи медичних послуг». Відповідальний за проведення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий.

Аналіз позик, що залучалися до державного бюджету у 2022 році від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій

(рішення Рахункової палати від 25 липня 2023 № 15-1)

ПЕРІОД АУДИТУ:

січень — грудень 2022 року

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

612 млрд 207,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Забезпечити макрофінансову стабільність держави у 2022 році вдалося завдяки отриманій допомозі міжнародних фінансових організацій і країн-партнерів, що дало можливість залучити кошти позик до державного бюджету в сумі **612,2 млрд грн**, зокрема до загального фонду, для спрямування на першочергові потреби, — 564,2 млрд грн, і стало надзвичайно важливим для нашої держави під час дії воєнного стану.

Співробітництво з міжнародною спільнотою сприяло доступу України до довгострокових дешевих кредитних ресурсів порівняно з комерційними позиками

Більше чверті отриманих до загального фонду кредитів (позик) **надано на понад 20 років**, середньозважена вартість становила **2,3 %** річних

У 2022 році, порівняно з 2021 роком, **обсяг отриманих до загального фонду державних зовнішніх запозичень зріс у 2,9 раза**, що дало змогу забезпечити здійснення насамперед витрат на виплату заробітної плати працівникам державних установ, соціальний захист, охорону здоров'я. Однак **обсяг державного зовнішнього боргу збільшився в 1,8 раза — до 2 трлн 325,4 млрд гривень**. Це спричинить збільшення витрат на погашення й обслуговування державного зовнішнього боргу, які зростатимуть з 2024 року і за 20 років, за оцінкою Рахункової палати, збільшаться вдвічі.

Визначені в угодах з кредиторами напрями спрямування кредитів (позик) є умовними, оскільки згідно з Бюджетним кодексом України надходження загального фонду не мають цільового спрямування.

Реєстр проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, який веде Мінфін, не містить інформації щодо двох системних проєктів, за якими від Міжнародного банку реконструкції та розвитку надійшло 15,3 млрд гривень. Не передбачено створення реєстру інвестиційних проєктів, що реалізуються за рахунок кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ, за якими у 2022 році отримано 41,8 млрд гривень.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** доручити Мінфіну розробити і внести на розгляд Уряду проєкт порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проєктів, що підтримуються іноземними державами й іноземними фінансовими установами.
- **Міністерству фінансів України:**
 - ➔ забезпечити ведення реєстру, який влючатиме всі проєкти, що реалізуються із залученням кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій;
 - ➔ текст наказу від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію» привести у відповідність до Бюджетного кодексу України;
 - ➔ розглянути можливість здійснення внутрішнього аналітичного обліку використання коштів, отриманих до загального фонду від зовнішніх запозичень.

РЕАГУВАННЯ

Прем'єр-міністр України доручив Мінфіну подати пропозиції в установленому порядку, зокрема з питань, що потребують прийняття рішень Уряду. Однак **рішення про створення і ведення реєстру інвестиційних проєктів, що реалізуються за рахунок кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ, не прийнято**. У результаті на вебсайті Мінфіну немає інформації про ініціювання, підготовку і реалізацію інвестиційних проєктів, що реалізуються за рахунок кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ.

Здійснено заходи із закупівлі послуги із супроводження комп'ютерної програми «Інформаційно-аналітична система «Управління державним боргом», що забезпечило доопрацювання механізму підготовки та вивантаження інформації з інформаційно-аналітичної системи «Управління державним боргом» до вебпорталу реєстру проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, за допомогою інформаційної системи «Публічні реєстри» (<https://proifi.gov.ua/>).

До реєстру проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, внесено інформацію щодо системних проєктів Міжнародного банку реконструкції та розвитку «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство» і «Додаткова позика для другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення».

Для приведення у відповідність до Бюджетного кодексу України **внесено зміни до бюджетної класифікації** (наказ Мінфіну від 10.10.2023 № 545 «Про внесення змін до Класифікації доходів бюджету та Структури кодування програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету»).

Аудит ефективності на тему «Пряма бюджетна підтримка Уряду США та інших донорів для забезпечення життєво важливих потреб населення України в умовах війни»

(рішення Рахункової палати від 21 грудня 2023 року № 31-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство фінансів України,
- Міністерство економіки України,
- Міністерство соціальної політики України,
- Міністерство освіти і науки України,
- Міністерство культури та інформаційної політики України,
- місцеві департаменти, управління, відділи з питань освіти та науки, соціального захисту населення, заклади освіти

ПЕРІОД АУДИТУ:

травень 2022 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

33 млрд 508,3 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

У 2022 році Україна отримала пряму бюджетну підтримку Уряду США та інших донорів у межах Угоди про грант Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України між Україною і Міжнародним банком реконструкції та розвитку й Міжнародною асоціацією розвитку.

До України надійшли кошти гранту в сумі понад 1 млрд євро, що еквівалентно 33,5 млрд гривень.

Ці кошти гранту у травні 2022 року спрямовано на виплати 6,568 млн бенефіціарів — 30 млрд 628,7 млн грн та виконання міжнародних зобов'язань — 2 млрд 879,6 млн гривень.

Грант надав можливість забезпечити:

- своєчасне отримання заробітної плати більшістю освітян (9 млрд 753,7 млн грн) та медичних працівників (8 млрд 651,3 млн грн);
- державну допомогу найбільш уразливим верствам населення, зокрема малозабезпеченим сім'ям (1 млрд 230,6 млн грн), особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю (1 млрд 322 млн грн), внутрішньо переміщеним особам (4 млрд 735,3 млн грн) та отримувачам в межах Програми «Підтримка» (1 млрд 867,9 млн гривень).

Більше 5,4 млн реципієнтів, які отримали державні виплати у травні 2022 року за рахунок коштів гранту, верифіковані Мінфіном. За результатами верифікації Мінфін надав Мінсоцполітики та Мінекономіки 26,5 тис. рекомендацій на суму 89,1 млн гривень.

Менше невідповідностей виявлено у програмах із давно встановленими механізмами розподілу коштів.

Програма «Підтримка» була новою, що і зумовило виявлення більшої кількості невідповідностей. У результаті Мінекономіки від Мінфіну отримало 11930 рекомендацій щодо проведення додаткової перевірки інформації, яка містить невідповідності, на суму 77,5 млн грн, Мінсоцполітики — 14600 рекомендацій щодо проведення додаткової перевірки інформації про виплату допомоги малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, житлових субсидій на суму 11,6 млн гривень. За результатами проведення додаткових перевірок інформації, що містить невідповідності, сума державних виплат за травень 2022 року, яка підлягає поверненню неналежними отримувачами становить близько 62,7 млн грн (за розрахунками аудиторів).

ВИЯВЛЕНО

0,3 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству соціальної політики України спільно з Національною соціальною службою України та структурними підрозділами з питань соціального захисту населення** врегулювати ідентифіковані аудитором проблеми з метою повернення неналежних державних виплат.
- **Міністерству соціальної політики України, обласним військовим адміністраціям (обласним державним адміністраціям), районним військовим адміністраціям (районним державним адміністраціям)** забезпечити опрацювання рекомендацій Мінфіну працівниками структурних підрозділів з питань соціального захисту населення.
- **Міністерству економіки України:**
 - ➔ підготувати план перевірок рекомендацій Мінфіну з метою повернення неналежно виплачених коштів;
 - ➔ провести додаткові перевірки інформації, наданої реципієнтами, шляхом залучення відповідних суб'єктів, спроможних здійснити таку перевірку, зокрема, які мають на це повноваження, розгалужену територіальну структуру, відповідні фінансові, технічні та людські ресурси.

РЕАГУВАННЯ

Мінекономіки підготовлено та подано на розгляд КМУ план перевірок, який передбачає залучення до проведення перевірок органів ДПС та ПФУ.

Мінсоцполітики повідомлено про концептуальний перегляд питання надання грошових допомог, пільг і житлових субсидій.

Під час проведення аудиту та за результатами вжитих заходів реагування станом на 01.03.2024 із виявлених аудитором неналежних виплат на загальну суму 348,0 тис. грн **відшкодовано 238,5 тис. грн матеріальної шкоди (збитків)**. Крім того, за результатами опрацювання рекомендацій Мінфіну територіальними управліннями соціального захисту населення Дніпропетровської області **повернено до бюджету в повному обсязі 289,9 тис. грн** за 81 справою, в яких виявлено зайво виплачені кошти одержувачам субсидій на оплату житлово-комунальних послуг.

Аудит ефективності на тему «Пряма бюджетна підтримка США на початку військового вторгнення росії в Україну: Запобігання колапсу та збереження стресостійкості української системи медичних послуг»

(рішення Рахункової палати від 21 грудня 2023 року № 31-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Національна служба здоров'я України

ПЕРІОД АУДИТУ:

01 січня — 31 липня 2022 року
(за винятком травня)

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

1,7 млрд дол. США
(еквівалент 49,7 млрд грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Кошти прямої бюджетної підтримки (далі — кошти DBS) дали змогу Уряду України забезпечити належне функціонування медичної галузі та постійно надавати медичні послуги населенню, незважаючи на повномасштабне російське вторгнення в Україну.

Міністерством фінансів України кошти DBS спрямовано для фінансування програми державних гарантій медичного обслуговування населення (далі — державна програма медичних гарантій). Надалі управління коштами здійснювала Національна служба здоров'я України (НСЗУ) шляхом закупівлі медичних послуг у закладів охорони здоров'я всіх форм власності та фізичних осіб-підприємців, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (далі — надавачі медичних послуг). НСЗУ за результатами закупівель укладала договори з надавачами медичних послуг, контролювала їх виконання та оплачувала надані послуги. Надавачі медичних послуг частину отриманих від НСЗУ коштів спрямовували на заробітну плату власних працівників. Кошти DBS спрямовувались лише надавачам медичних послуг, які уклали з НСЗУ договори.

На заборонені напрями кошти не використовувались. Урядом України повністю виконано умови Угоди про грант, загальний обсяг фінансування державної програми медичних гарантій протягом 2022 року не змінювався.

Встановлено окремі несуттєві неточності щодо обсягу використаних коштів на оплату праці працівників надавачів медичних послуг у звітності, поданій НСЗУ до Мінфіну, які надалі виправлено. Невелика кількість надавачів медичних послуг не дотримувалась спеціальних вимог НСЗУ щодо укладання договорів за пакетом медичних послуг «Забезпечення збереження кадрового потенціалу для надання медичної допомоги», який безпосередньо стосувався оплати праці надавачів медичних послуг, що призвело до незначної переплати коштів, але не вплинуло на правомірність використання коштів DBS.

НСЗУ загалом сформовано систему внутрішнього контролю для гарантування надходження коштів DBS лише до відповідних надавачів медичних послуг. При цьому НСЗУ продовжує впроваджувати додаткові заходи контролю, які Рахункова палата рекомендувала раніше.

НСЗУ створено засоби контролю, які унеможливають виплати надавачам медичних послуг, які розташовані на території, де введено воєнний стан, та які підтримують рішення та/або перебувають під контролем держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора.

Водночас НСЗУ не виконано попередніх рекомендацій Рахункової палати щодо удосконалення взаємодії Електронної системи охорони здоров'я (далі — ЕСОЗ) з інформаційними системами і державними інформаційними ресурсами, визначеними законодавством, для допомоги у забезпеченні надійності, повноти і достовірності даних в ній. Центральна база даних ЕСОЗ має електронну взаємодію лише з трьома із дев'яти передбачених державних інформаційних ресурсів та систем.

ВИЯВЛЕНО

19,4 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Національній службі здоров'я України:**
 - ➔ вжити заходів щодо повернення надавачами медичних послуг зайво отриманих коштів в сумі 19,4 млн гривень. Перевірити наявність у надавачів медичних послуг, які не були відібрані для дослідження, підстав для укладання договорів за пакетом медичних послуг «Забезпечення збереження кадрового потенціалу для надання медичної допомоги»;
 - ➔ забезпечити технічну реалізацію взаємодії центральної бази даних ЕСОЗ з усіма визначеними законодавством інформаційними системами та державними інформаційними ресурсами.

РЕАГУВАННЯ

НСЗУ надіслано п'ятьом надавачам медичних послуг претензії щодо повернення ними зайво отриманих коштів за пакетом медичних послуг «Забезпечення збереження кадрового потенціалу для надання медичної допомоги» у сумі 19,4 млн гривень. **Розпочато внутрішній аудит у частині дотримання вимог щодо укладання договорів за вказаним пакетом послуг з надавачами медичних послуг, які не були відібрані для дослідження, під час аудиту, проведеного Рахунковою палатою.**

НСЗУ укладено договір з Мінфіном про обмін інформацією для проведення перевірки достовірності даних та документів, внесених до ЕСОЗ (крім інформації про стан здоров'я людини), у межах якого погоджено протокол взаємодії, що передбачає обмін інформацією з реєстру медичних спеціалістів, реєстру медичних працівників, реєстру суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я та обмін рекомендаціями щодо опрацювання даних реєстрів Мінфіном. У 2024 році налаштовано і протестовано канал зв'язку, проводиться налаштування вибірки даних. У березні 2024 року планується здійснити перший обмін даними.

3.5. СОЦІАЛЬНА СФЕРА ТА СФЕРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Питанням соціальної сфери та сфери охорони здоров'я у 2023 році присвячено **5 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **8,4 млрд гривень**.

- Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку медичних і фармацевтичних працівників. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — заступник Голови Рахункової палати Андрій Майснер;
- аналіз ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам та компенсації роботодавцям витрат на оплату праці за їх працевлаштування, в умовах воєнного стану. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — заступник Голови Рахункової палати Андрій Майснер;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури та інформаційної політики України з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку медичних і фармацевтичних працівників

(рішення Рахункової палати від 24 січня 2023 року № 2-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство охорони здоров'я України,
- 15 установ і закладів у Одеській, Дніпропетровській, Вінницькій, Львівській та Полтавській областях

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020 — I півріччя 2022 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

22 млрд 613,3 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Підходи до підготовки та перепідготовки медичних і фармацевтичних працівників потрібно переглянути

- усунути нормативну неузгодженість між наявним механізмом держзамовлення та вимогами законодавства, невідповідність між державними та суспільними потребами
- розрахувати загальну потребу в кадрах із урахуванням регіональних особливостей та впровадити реєстри медичних спеціалістів і медичних працівників

МОЗ витратило на підготовку, перепідготовку медичних і фармацевтичних кадрів, підвищення їх кваліфікації та заходи у сфері медичної освіти **4,9 млрд грн** із затверджених у держбюджеті **6,1 млрд гривень**. Водночас **17 закладів вищої освіти (ЗВО)**, які підпорядковуються МОЗ, **мали 12 млрд грн власних надходжень**.

Виконання Стратегії розвитку медичної освіти в Україні у 2020 — I півріччі 2022 року загальмовано через пандемію та воєнні дії.

Держзамовлення на підготовку фахівців не відповідає державним та суспільним потребам. Не діє законодавчо визначений механізм формування держзамовлення. Новий конкурентний механізм адресного розміщення держзамовлення в Єдиній державній електронній базі з питань освіти шляхом автоматизованого розподілу місць суперечить механізму, визначеному Законом України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» та Порядком розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

МОЗ не розробило та не затвердило методики проведення розрахунку потреби в кадрах у сфері охорони здоров'я.

Результати проведеного у 2019 році міжнародного іспиту з основ медицини (IFOM) низькі. МОЗ не вжило відповідних заходів, іспит більше не проводився.

Обов'язкове відпрацювання трирічного терміну випускниками інтернатури, які навчалися за держзамовленням, скасовано у 2022 році.

ВИЯВЛЕНО

34 млн грн

використано нерезультативно та непродуктивно

30,5 млн грн

неефективне управління державними коштами та майном

0,7 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

658,5 млн грн

заплановано з порушенням законодавства

213,3 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

117,5 млн грн

втрати (збитки) бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень

РЕКОМЕНДАЦІЇ

■ Кабінету Міністрів України:

- усунути нормативну неузгодженість між існуючим механізмом адресного розміщення державного замовлення і вимогами Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів»;
- переглянути процес формування обсягів держзамовлення відповідно до реальних потреб галузі у медичних кадрах;
- повернути працевлаштування випускників медиків, які навчалися за держзамовленням і обов'язкове трирічне відпрацювання ними за направленням.

■ Міністерству охорони здоров'я України:

- розробити та внести на розгляд КМУ в установленому порядку проєкт Стратегічного плану розвитку системи охорони здоров'я населення на період до 2030 року, одним із завдань якого визначити запровадження електронної системи рейтингового розподілу в інтернатуру та лікарської резидентури з урахуванням вимог Директиви 2005/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо визначення професійних кваліфікацій від 07 вересня 2005 року;
- спільно з Мінекономіки здійснити розрахунок прогнозованої потреби галузі охорони здоров'я у медичних і фармацевтичних кадрах на підставі актуальних даних про чисельність і структуру населення;
- доопрацювати Положення про університетську клініку та затвердити його;
- після завершення дії воєнного стану розробити і затвердити методику проведення розрахунку потреби у кадрах у сфері охорони здоров'я;
- забезпечити функціонування у 2023 році електронної системи рейтингового розподілу лікарів-інтернів;
- розробити і затвердити стратегію розвитку медичної симуляції, типового положення про симуляційний центр та його організаційну структуру;
- вирішити питання з проведенням міжнародного іспиту IFOM.

РЕАГУВАННЯ

Затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я на 2023 рік (постанова КМУ від 10.03.2023 № 216).

Внесено зміни до Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я в частині фінансування такого розвитку за рахунок коштів державного бюджету (постанова КМУ від 15.12.2023 № 1314).

Опрацьовано Концепцію підвищення якості організації та здійснення практичної (клінічної) підготовки здобувачів медичної освіти шляхом утворення університетських лікарень та оптимізації діяльності клінічних баз кафедр і університетських клінік ЗВО.

Розроблено проєкт Порядку утворення та функціонування університетських лікарень.

Започатковано 4 наукові роботи (2024–2026) з питань визначення та прогнозування потреби у кадрах на рівні закладу охорони здоров'я та на галузевому рівні.

Розроблено технічні вимоги до електронної системи рейтингового розподілу в інтернатуру.

Розроблено проєкт постанови КМУ «Про внесення змін до Порядку призначення і виплати стипендій», де врегульовано механізм визначення розміру академічної стипендії лікарям-резидентам.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-5)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство у справах ветеранів України,
- регіональні департаменти (управління) соціального захисту населення,
- центри соціально-психологічної реабілітації населення

ПЕРІОД АУДИТУ:

2019–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

891,8 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Не сформовано повного пакета послуг з реабілітації та реадaptaції постраждалих відповідної категорії. При тому, що частка ветеранів війни у складі постраждалих учасників є високою, їх чисельність до цього часу належним чином не облікована. Це свідчить про те, що держава в особі уповноважених органів і установ не розробила і не реалізувала стратегії (покрокового алгоритму) переходу громадян від військової служби до цивільного життя та не сформувала належної системи надання послуг з реабілітації та реадaptaції за рахунок бюджетних коштів.

Як наслідок, **у 2019–2022 роках понад 83 тис. постраждалих учасників не одержали якісних, доступних і безоплатних послуг з реабілітації та реадaptaції.**

Для медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної, професійної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників АТО та осіб, які брали участь у заходах національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії Росії в Донецькій та Луганській областях на період до 2023 року Уряд запровадив державну цільову програму, на виконання якої з 2019 по 2022 роки з держбюджету використано 621,6 млн грн, або 72,8% затверджених призначень (854 млн гривень). До державного бюджету як невикористані протягом 2019–2022 років повернено 97,5 млн грн (більш як 11% затверджених призначень), що свідчить про неефективне управління Мінветеранів коштами бюджетної програми в умовах гострого бюджетного дефіциту під час воєнного стану.

Не досягнуто мети Державної цільової програми, завдання та заходи якої реалізовувалися у 2019–2022 роках за рахунок зазначених бюджетних програм, у частині забезпечення фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції постраждалих учасників. Показники Державної цільової програми щодо кількості постраждалих учасників, що мали одержати послуги з психологічної реабілітації, соціальної та професійної реадaptaції та санаторно-курортного лікування, виконано загалом на 67,4%.

Послуги із соціальної та професійної адаптації отримали понад 12,7 тис. постраждалих при запланованих 14 тис. осіб, санаторно-курортне лікування — 22,4 тис. із майже 53 тис. постраждалих. Психологічну реабілітацію, яка б відновила або компенсувала втрачені психічні функції, мали пройти понад 70 тис. осіб, але в стаціонарі таких послуг не надавали, а замінили їх психологічною допомогою, якою скористалися лише 19,7 тис. постраждалих.

ВИЯВЛЕНО

228,4 млн грн

використано з порушенням чинного законодавства

182,1 млн грн

неефективне використання

97,5 млн грн

неефективне управління коштами

РЕКОМЕНДАЦІЇ

▪ Кабінету Міністрів України:

- удосконалити положення Мінветеранів у частині покладення на цей державний орган завдань із забезпечення формування та реалізації державної політики у сферах медичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції ветеранів війни та прирівняних до них осіб;
- розробити та затвердити з урахуванням кращого міжнародного досвіду стандарти надання ветеранам та прирівняним до них особам послуг із психологічної реабілітації;
- надати доручення МОН і МОЗ розробити та подати на затвердження стандарт підготовки клінічних психологів.

▪ Міністерству у справах ветеранів України:

- здійснити оцінку результативності виконання Державної цільової програми та ініціювання перед КМУ за її підсумками питання актуалізації вартісних і результативних показників програми;
- підготувати проект змін до статті 197 Податкового кодексу України з метою звільнення від ПДВ послуг із психологічної реабілітації і санаторно-курортного лікування, які надаються ветеранам без інвалідності закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на надання таких послуг;
- актуалізувати механізм розрахунку компенсації за санаторно-курортну путівку, що надається ветеранам і прирівняним до них особам за їх бажанням, визначений Порядком виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадян;
- удосконалити порядки надання постраждалим учасникам послуг з професійної адаптації та використання коштів державного бюджету на вказані цілі у частині запровадження вимог щодо документального підтвердження постраждалим учасником успішного завершення курсу навчання;
- вирішити питання доцільності подальшого функціонування у сфері управління Мінветеранів Центрів психологічної допомоги населенню.

РЕАГУВАННЯ

Затверджено Методику оцінки ефективності виконання Державної цільової програми.

Розпочато роботу щодо оцінки якості наданих послуг з психологічної реабілітації та підготовки відповідного стандарту їх надання.

Мінфіном та Мінекономіки **опрацьовується питання внесення змін до Податкового кодексу України з метою звільнення від ПДВ послуг із психологічної реабілітації і санаторно-курортного лікування**, які надаються ветеранам без інвалідності закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на надання таких послуг.

Заплановано розроблення змін у частині удосконалення порядків надання постраждалим учасникам послуг з професійної адаптації та використання коштів державного бюджету на вказані цілі.

Мінветеранів розпочато розроблення законопроекту, яким передбачено оновлені підходи до надання ветеранам війни та прирівняним до них особам послуг з оздоровлення та відпочинку. У зв'язку з цим, а також оскільки дію деяких пунктів Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» зупинено на 2023 рік, **Мінветеранів визнано недоцільним підготовку та внесення на розгляд Уряду пропозицій щодо актуалізації механізму розрахунку компенсації за санаторно-курортну путівку, що надається ветеранам війни та прирівняним до них особам.**

Аналіз ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам та компенсації роботодавцям витрат на оплату праці за їх працевлаштування, в умовах воєнного стану

(рішення Рахункової палати від 27 червня 2023 року № 13-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство соціальної політики України,
- Державний центр зайнятості,
- 13 органів соціального захисту населення та центрів зайнятості в містах Києві, Вінниці, Дніпрі, Львові, Одесі, Ужгороді та Обухові

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022–2023 роки

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

53 млрд 688,6 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Наявна система надання держпідтримки внутрішньо переміщеним особам (ВПО) не здатна ефективно реагувати на кризові виклики. Системні недоліки в процедурах надання допомоги на проживання внутрішнім переселенцям та компенсації витрат роботодавцям за їх працевлаштування лише загострилися під час війни та ускладнили ефективне використання бюджетних коштів у 2022 році.

На кінець 2022 року в Україні майже 5 млн ВПО, з них 2,7 млн осіб отримували допомогу на проживання

обсяги видатків за рахунок коштів державного бюджету на виплату грошової допомоги й допомоги на проживання зросли у понад 17 разів — до 53,5 млрд грн

Через недосконалі організаційно-правові механізми надання допомоги на проживання ВПО та компенсації витрат роботодавцям за їх працевлаштування органи соціального захисту населення та регіональні центри зайнятості приймали численні необґрунтовані рішення.

Динамічне і ситуативне реагування на зміну обставин спричинило правові прогалини та неузгодженості законодавства, що регулювало питання надання допомоги на проживання ВПО і компенсацій роботодавцям.

Внаслідок невизначення адресності та будь-яких критеріїв і вимог до ВПО для отримання допомоги збільшилось навантаження на державний бюджет, виникли нерівні умови для різних категорій ВПО та переплати. Аналіз засвідчив наявність переплат допомоги на 13 млн грн у всіх 7 охоплених об'єктах контролю; лише за результатами одноразової звірки виявлено неправомірну виплату допомоги на 892,5 млн грн ВПО, які перебували за кордоном.

Не забезпечено обліку ВПО і надання їм допомоги на проживання. Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб вже 8 років не має комплексної системи захисту інформації та не актуалізована.

ВИЯВЛЕНО

4 млрд 296,8 млн грн

неефективне управління бюджетними коштами

892,5 млн грн

втрати внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень

83,5 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

0,4 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

0,09 млн грн

використано нерезультативно

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України:**
 - ➔ внести зміни до нормативно-правових актів, що регулюють питання виплати допомоги ВПО, для усунення недоліків та неузгодженостей;
 - ➔ вирішити питання щодо зняття запровадженого обмеження контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання допомоги на проживання ВПО, який мають здійснювати територіальні органи Нацсоцслужби;
 - ➔ оптимізувати повноваження у частині забезпечення соціального захисту ВПО, покладені на Мінсоцполітики та Мінреінтеграції, згідно з положеннями про ці міністерства, уникаючи їх дублювання;
 - ➔ Мінекономіки розробити порядок проведення перевірок достовірності відомостей, поданих роботодавцем для отримання компенсації витрат, дотримання порядку їх використання, а також порядок опрацювання рекомендацій Мінфіну за результатами проведення верифікації виплат.
- **Міністерству соціальної політики України:**
 - ➔ визначити механізм відображення в бухгалтерському обліку, фінансовій та бюджетній звітності сум дебіторської/кредиторської заборгованості з допомоги ВПО;
 - ➔ запровадити механізм контролю за сумами і причинами наявних переплат допомоги ВПО.

РЕАГУВАННЯ

На кінець 2023 року виконано 75% рекомендацій, здебільшого спрямованих на удосконалення нормативних актів, що регулюють питання обліку ВПО і виплати їм допомоги, надання роботодавцям компенсації витрат на працевлаштування ВПО.

Так, **Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам викладено в новій редакції** (постанова КМУ від 11.07.2023 № 709). Суттєві зміни до цього Порядку внесені постановами КМУ від 31.07.2023 № 789 і від 21.11.2023 № 1226. Як наслідок, кардинально змінений механізм та умови надання допомоги ВПО: виплата допомоги здійснюється ВПО з числа незахищених верств населення, тобто залежить від майнового та економічного стану сім'ї; встановлено період виплати допомоги та чіткі умови для її отримання або припинення; передбачені заходи, що повинні сприяти економічній незалежності ВПО. Зазначене гарантуватиме отримання допомоги тими, хто її дійсно потребує, та, а також, зменшить загальну кількість отримувачів допомоги

Із серпня 2023 року **Мінсоцполітики запроваджено збір інформації щодо повернення надміру виплаченої допомоги ВПО**, за даними якої на 31.12.2023 до органів соціального захисту населення повернено 35,5 млн грн надміру виплачених коштів допомоги.

Також **внесено зміни до Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні** (постанова КМУ від 27.12.2023 № 1390) у частині надання компенсації витрат у розмірі мінімальної заробітної плати, збільшення тривалості її надання до трьох місяців, удосконалення порядку прийняття рішення щодо надання або відмови у наданні компенсації таких витрат тощо.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації

(рішення Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство соціальної політики України,
- 24 об'єкти (Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю та його територіальні відділення, окремі підприємства із забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації (далі — ТЗР)

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2022 роки
та I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

4 млрд 638,9 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Мінсоцполітики як головний розпорядник державних коштів і Фонд соціального захисту осіб із інвалідністю як відповідальний виконавець протягом 2,5 років придбали та провели ремонт 759 тис. од. технічних та інших засобів реабілітації. Їх отримали близько 200 тис. осіб. На це із держбюджету витратили майже 4 млрд гривень.

Водночас кількісний показник забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації у 2021 році недовиконано на 25% від запланованого, у 2022 році — на 24%.

Закупівля високовартісних комплектуючих до протезно-ортопедичних виробів в окремих випадках проводилась через низку посередників, за ціною, яка у 1,5–2,5 рази перевищувала вартість їх постачання на митну територію України.

Чинна нормативно-правова база із забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР є суперечливою, неадаптованою до змін, внесених до Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», потребує унормування деяких питань, в окремих випадках має антисоціальну спрямованість. У системі реабілітації не задіяні військові, які самі протезувалися.

У системах професійно-технічної та вищої освіти України не розроблено програми та не визначено держзамовлення на підготовку спеціалістів протезно-ортопедичної галузі

створено гостру проблему з підбором кваліфікованих кадрів для підприємств галузі протезування

За 2,5 роки не проведено жодного моніторингу забезпечення ТЗР. Несвоєчасне забезпечення осіб з інвалідністю засобами реабілітації відтерміновує їх право на соціальну адаптацію та активну участь у суспільному житті.

ВИЯВЛЕНО

51,8 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства, з них з ознаками шахрайства — **6,5 млн грн**

22,1 млн грн

неефективне управління матеріальними активами, придбаними за рахунок коштів державного бюджету

13,2 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

22,9 млн грн

неефективно використано

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству соціальної політики України** розробити і внести в установленому порядку зміни до Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2012 № 321.
- **Міністерству охорони здоров'я України:**
 - ↳ спільно з Мінекономіки та МОН забезпечити розроблення програми підготовки спеціалістів протезно-ортопедичної сфери в системах професійно-технічної та вищої освіти України;
 - ↳ налагодити роботу з перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у напрямі протезування та реабілітації, у тому числі у форматі онлайн;
 - ↳ запровадити систему оцінки кваліфікації протезистів.
- **Міністерству економіки України:**
 - ↳ забезпечити спільно з МОН та Мінсоцполітики формування державного замовлення на підготовку спеціалістів у протезно-ортопедичній сфері,
 - ↳ розглянути спільно з Мінсоцполітики питання необхідності невідкладного залучення до розвитку сфери протезування в Україні провідних іноземних виробників засобів реабілітації.

РЕАГУВАННЯ

Відновлено право учасників бойових дій, які мають ампутацію нижньої кінцівки, на отримання грошової допомоги на протезування та/або ортезування кінцівки виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, яких немає в Україні (постанова КМУ від 13.10.2023 № 1084 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518»).

Внесено зміни до Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку (постанова КМУ від 07.12.2023 № 1306), відповідно до яких:

- ↳ кошти субвенції дозволено спрямовувати, зокрема, на надання послуг з гарантійного та післягарантійного ремонту і технічного обслуговування засобів реабілітації;
- ↳ у разі зміни антропометричних даних, зокрема розміру кукси особи, яка користується протезом, за період експлуатації індивідуального засобу реабілітації суб'єкт господарювання замінює приймальну гільзу за рахунок коштів держбюджету;
- ↳ затверджено форму єдиного висновку про потребу в забезпеченні особи з інвалідністю / дитини з інвалідністю ТЗР;
- ↳ дозволено проводити первинне протезування та ортезування у реабілітаційних закладах незалежно від форми власності та організаційно-правової форми.

До переліку посад професіоналів у сфері охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я **введено посаду «протезист-ортезист»**.

Проведено робочу нараду МОЗ спільно з Мінекономіки, Мінсоцполітики та Державним центром зайнятості, за результатами якої вирішено Мінсоцполітики у місячний строк надати МОН, МОЗ та Мінекономіки **актуальну інформацію щодо потреби ринку праці у фахівцях протезно-ортопедичної сфери**.

Відшкодовано 600,1 тис. грн незаконних видатків. Крім того, Хмельницьким та Черкаським територіальними відділеннями Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю пред'явлено претензії окремим підприємствам щодо сплати пені та штрафів за несвоєчасне виконання договорів на забезпечення ТЗР.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури та інформаційної політики України з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2
(рішення Рахункової палати від 21 листопада 2023 року № 27-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство культури та інформаційної політики України,
- Український культурний фонд,
- Державна установа «Український інститут книги»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020 рік

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

743,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Процес підготовки Міністерством культури та інформаційної політики України (далі — МКІП) і прийняття Урядом рішень про виділення коштів із фонду боротьби з COVID-19 був непослідовний, зміст відповідних документів практично повністю не відповідав нормам закону про державний бюджет на 2020 рік та Порядку використання коштів фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками, затвердженого постановою Кабміну від 22 квітня 2020 року № 302.

У червні 2020 року МКІП звернулося до Уряду з проханням виділити йому 1,9 млрд грн за 11 напрямками. У свою чергу Кабмін прийняв постанову про виділення з фонду боротьби з COVID-19 777,8 млн грн за 6 напрямками, 5 з яких на суму 743,4 млн грн були неправомірними.

Більшість передбачених цими документами напрямів узагалі не стосуються заходів із запобігання хворобі та боротьби з її наслідками, а є фінансовою підтримкою сфери культури, туризму та креативних індустрій (на видачу грантів інституційної підтримки суб'єктам господарювання, виробництво серіалів, розроблення електронного ресурсу культурної спадщини, погашення закладами культури заборгованості із спожитих послуг). До того ж оскільки Міністерство не мало детальних, точних і достовірних фінансово-економічних розрахунків потреби в бюджетних коштах, не повинні були ухвалюватися рішення про виділення йому цих коштів.

Майже 663 млн грн коштів державного бюджету виділили без законодавчих підстав на надання грантів інституційної підтримки. У підсумку використано на заходи, що не відповідають напрямкам спрямування та цільовому призначенню коштів фонду боротьби з COVID-19, МКІП — 59,8 млн грн, Українським культурним фондом (УКФ) — 518,3 млн грн, Українським інститутом книги (УІК) — 81,2 млн гривень.

Після перерахування УКФ грантоотримувачам коштів із держбюджету вони втрачали статус бюджетних і виводились із системи казначейського обслуговування та бюджетного контролю, що дало змогу УКФ уникнути дотримання критеріїв визначення одержувачів бюджетних коштів (не менш як дворічний досвід роботи за відповідним профілем, виробничий потенціал, незбиткова діяльність тощо).

УКФ не вимагав підтвердження попереднього отримання доходу від діяльності у сфері культури, туризму або креативних індустрій. При цьому аудиторів Рахункової палати встановили 99 випадків, коли УКФ укладав договори з грантоотримувачами, які не отримували

мували надходжень у попередньому 2019 році, а 59 з них узагалі не здійснювали в цей період господарської діяльності. За цими договорами перераховано 57,5 млн гривень.

Не досягнуто мети надання УКФ грантів інституційної підтримки, не реалізовано одного з головних завдань бюджетної програми — створення робочих місць юридичними особами усіх форм власності: протягом 2020–2021 років кількість працівників грантоотримувачів зменшилась на 16%.

На розроблення електронного інформаційного ресурсу МКІП спрямувало 2 млн гривень. Проте замість забезпечення розроблення необхідних технічних завдань, придбання програмного забезпечення із дотриманням вимог законодавства про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах Міністерство закупило лише серверне обладнання на 1,8 млн гривень.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України:**
 - ➔ забезпечити проведення аналізу з наданням оцінки причин:
 - ▶ невиконання Урядом грантової системи державної підтримки;
 - ▶ недоліків норм законодавства, які регламентують надання грантової допомоги, що в свою чергу створило передумови для нецільового та неефективного використання бюджетних коштів;
 - ▶ невідповідності норм Порядку використання коштів, виділених для здійснення деяких заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 липня 2020 року № 592, напрямам спрямування та цільовому призначенню коштів Українському культурному фонду, визначеним у статті 28 Закону про державний бюджет на 2020 рік;
 - ➔ доручити Мінфіну та Мін'юсту провести аналіз причин погодження проєктів та державної реєстрації нормативно-правових актів з встановленими аудиторськими порушеннями і недоліками.
- Офіс Генерального прокурора та Національну поліцію України повідомлено про виявлені під час аудиту ознаки кримінальних правопорушень.

РЕАГУВАННЯ

МКІП поінформувало, що пропозиції Рахункової палати розглянуті. При цьому лист не містить інформації про розроблені МКІП заходи щодо виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту.

3.6. СУДОВА ВЛАДА, ЮСТИЦІЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

З питань функціонування судової влади, юстиції та запобігання корупції проведено **6 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму **7,3 млрд гривень**.

- Аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на виконання повноважень та завдань Службою судової охорони. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Віктор Богун;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству з питань запобігання корупції на керівництво та управління у сфері запобігання корупції та на фінансування статутної діяльності політичних партій. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення виконання функцій та завдань Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Геннадій Пліс;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України на керівництво та управління у сфері юстиції, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення виконання функцій та завдань апеляційними господарськими судами. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Геннадій Пліс.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на виконання повноважень та завдань Службою судової охорони

(рішення Рахункової палати від 23 травня 2023 року № 11-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна судова адміністрація України,
- Служба судової охорони,
- територіальні управління Служби судової охорони у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Львівській, Одеській, Київській областях та м. Києві

ПЕРІОД АУДИТУ:

2019–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

5 млрд 280 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Створена у 2019 році Служба судової охорони (далі — ССО, Служба), **на утримання якої протягом трьох років з держбюджету використали майже 5,3 млрд грн, на 1 січня 2023 року все ще перебувала в стадії становлення.** Організаційні заходи із створення та впровадження діяльності цієї Служби у встановлені законодавством терміни не здійснено.

Виконання Стратегії розвитку ССО до 2022 року позитивно вплинуло на розвиток інституційної спроможності Служби, але основна мета — забезпечення безпеки суддів та учасників судового процесу, охорони приміщень — повною мірою не досягнута. Головні чинники, що вплинули на це — неналежний рівень організаційного забезпечення, недостатнє фінансування у 2021–2022 роки та обмеження внаслідок воєнного стану. На момент аудиту нова стратегія не розроблялася.

З 2020 року рівень укомплектованості штатних посад у Службі зменшувався і досяг менше ніж 50% на дату завершення аудиту. Найменш укомплектованими були підрозділи охорони та відділи оперативно-чергової служби — 45%, швидкого реагування — 25%, особистої безпеки суддів — 23%, які є основними у структурі Служби. На 1 січня 2023 року співробітники цих підрозділів охороняли 585 об'єктів системи правосуддя, або 79,7% загальної кількості. Неукомплектованість спричинює додаткове навантаження на працюючих співробітників і посилюються ризики неналежного виконання завдань, покладених на ССО.

Через неукомплектованість відділення особистої безпеки суддів Вищого антикорупційного суду співробітники Служби станом на 01 січня 2023 року охороняли лише 11 з 38 суддів. Згідно із законом про Вищий антикорупційний суд (ВАКС), житло суддів має бути обладнане сигналізацією та тривожними кнопками. В разі загрози життю судді чи членам його родини — необхідно забезпечити можливість тимчасового розміщення у безпечному місці. Проте через невизначеність правових механізмів реалізації цих норм закону відповідні заходи не здійснювались.

Матеріально-технічне забезпечення підрозділів ССО було недостатнім. Служба не забезпечила своїх співробітників необхідною зброєю, спеціальним обладнанням, а також засобами радіозв'язку та речовим майном. Транспортне забезпечення становило всього 45%. Водночас у 2022 році згідно з рішенням Державної судової адміністрації України три автомобілі передано безоплатно іншим держустановам, які не належать до сектору безпеки і оборони.

ВИЯВЛЕНО**626,2** млн грн

порушення норм чинного законодавства під час планування та затвердження видатків

565,8 млн грн

неефективне управління коштами та державним майном

524,5 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

15,5 млн грн

нерезультативне та неекономне використання коштів

0,3 млн грн

порушення пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Президентові України** доповнити перелік посад співробітниками ССО, які підлягають заміщенню особами вищого складу ССО, та граничних спеціальних звань за цими посадами.
- **Кабінету Міністрів України** доручити Мінфіну у встановленому порядку урегулювати виплати щомісячної грошової компенсації сум податку на доходи фізичних осіб, що утримуються з виплат, одержаних співробітниками ССО; опрацювати питання, пов'язані із грошовим забезпеченням співробітників ССО та додатковою винагородою; встановити бюджетні призначення для ССО за окремою бюджетною програмою як відповідального виконавця.
- **Службі судової охорони** привести у відповідність до чинних нормативно-правових актів локальні акти в частині усунення термінологічних неузгодженостей; забезпечити максимальну укомплектованість підрозділів охорони і відділів оперативно-чергової служби та перерозподіл надлишкового майна; розробити порядок охорони житла судді ВАКС, а також тимчасового розміщення, у разі загрози життю чи здоров'ю судді ВАКС, членів його сім'ї у місцях, що гарантують їхню безпеку.
- **Державній судовій адміністрації України** для усунення термінологічних неузгодженостей внести зміни до локальних актів; забезпечити необхідну кількість засобів охорони для будівель судів.
- **Вищій раді правосуддя** подати законопроекти щодо урегулювання правової колізії надання судді ВАКС цілодобової охорони; унормування питання реалізації системи особливих заходів державного захисту суддів ВАКС.

РЕАГУВАННЯ

Міністерство фінансів України поінформувало про непідтримання пропозицій щодо встановлення ССО бюджетних призначень на забезпечення діяльності за окремою бюджетною програмою.

Державною судовою адміністрацією України повідомлено про затвердження Плану заходів щодо виконання пропозицій, яким передбачено конкретні практичні кроки та механізми його реалізації.

ССО затверджено План заходів та проведено робочу зустріч з керівництвом ВАКС, за результатами якої ВАКС **надіслано проєкт змін до пункту 5 Положення про ССО в частині забезпечення цілодобової особистої безпеки суддів ВАКС**. Також досягнуто домовленостей щодо розроблення спільного наказу з ВАКС про порядок забезпечення безпеки суддів ВАКС і членів їх сімей.

Вища рада правосуддя звернулася до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики із проханням щодо розроблення відповідних законопроектів.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству з питань запобігання корупції на керівництво та управління у сфері запобігання корупції та на фінансування статутної діяльності політичних партій

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-10)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Національне агентство з питань запобігання корупції,
- політичні партії «Партія «Блок Петра Порошенка «Солідарність», «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», «Об'єднання «Самопоміч», «Народний фронт», «Радикальна партія Олега Ляшка», «Опозиційний блок»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2017–2018 роки
та 9 місяців 2019 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

2 млрд 47,2 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Антикорупційна стратегія НАЗК на 2018–2020 роки не затверджена

залишилися невизначеними засади державної антикорупційної політики

Утворена КМУ при НАЗК Громадська рада упродовж 2019 року не функціонувала, координація і співпраця між НАЗК та Громадською радою не здійснювалися

незалежний громадський контроль за діяльністю роботи НАЗК відсутній

Через невизначення на законодавчому рівні єдиних умов оплати праці, створено умови для застосування НАЗК на свій вибір різних нормативних документів при визначенні розмірів заробітної плати. Як наслідок, **фонд заробітної плати Голови та членів НАЗК завищено на суму 9,2 млн грн та нарахування на неї — на 2 млн гривень.**

Два етапи з доопрацювання Системи електронного декларування України для функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, ТОВ «Міранда» не виконано. **Невиконання робіт з інтеграції системи реєстру із зовнішніми реєстрами унеможливило в подальшому здійснення НАЗК повної перевірки достовірності відомостей,** зазначених у електронних деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Незастосування казначейської форми обслуговування коштів державного бюджету, що виділяються на державне фінансування статутної діяльності політичних партій, та відсутність порядку їх використання призвели до втрати контролю НАЗК за витрачанням коштів державного бюджету в сумі 1 млрд 315,7 млн гривень. Як наслідок, ці кошти витрачались фактично без обмежень та заборон.

Без належного врахування залишилися рекомендації Рахункової палати, надані за результатами попередніх контрольних заходів.

ВИЯВЛЕНО

58 млн грн

порушення, допущенні при плануванні коштів

65,5 млн грн

неефективне управління коштами

2,1 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

33,8 млн грн

нерезультативне використання коштів

19 млн грн

непродуктивне використання коштів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

■ **НАЗК:**

- ➔ забезпечити усунення виявлених аудитом порушень і недоліків;
- ➔ розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку притягнення до відповідальності за порушення, пов'язані з наданням фінансової підтримки політичним партіям та їх фінансовою звітністю» та «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні».

РЕАГУВАННЯ

Національним агентством з питань запобігання корупції затверджено план заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених за результатами аудиту, та реалізації рекомендацій Рахункової палати.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення виконання функцій та завдань Вищою кваліфікаційною комісією суддів України

(рішення Рахункової палати від 22 серпня 2023 року № 17-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Вища кваліфікаційна комісія суддів України,
- Державна судово адміністрація України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2019–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

362 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Припинення з листопада 2019 року повноважень членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі — ВККСУ) унеможливило швидке формування її кадрового складу та належне забезпечення діяльності, зокрема і виконання функцій добору, призначення та оцінювання суддів, що створило істотні перешкоди для здійснення ефективного судочинства

цілі з формування суддівського корпусу не досягнуто

протягом останніх 3,5 років не виконано низку повноважень, крім ведення обліку посад суддів та суддівських досьє

Через незатвердження постійної кількості суддів у місцевих та апеляційних судах, ВККСУ із січня 2018 року не володіла даними для визначення кількості вакантних посад

обсяги державного замовлення на професійну підготовку кандидатів на посаду судді не визначалися

Облік даних щодо кількості посад суддів у судах, у тому числі вакантних, внаслідок переважно паперового документообігу потребував багато часу, додаткових витрат, що зумовлювало неактуальність у ВККСУ оперативної інформації. **Ці проблеми мали бути вирішені шляхом створення та запровадження Державною судовою адміністрацією України (далі — ДСАУ) автоматизованої системи обліку вакантних посад суддів як складової частини Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі — ЄСІТС), але станом на 31.12.2022 роботу автоматизованої системи не розпочато.**

Процес добору кандидатів на посаду судді є тривалим та багатоступеневим. Створення резерву кандидатів на посаду судді тривало понад два роки. Станом на кінець 2022 року в резерві на заміщення вакантних посад суддів місцевих судів перебувало 214 кандидатів, що забезпечило укомплектування лише 17,7% вакантних посад у місцевих судах.

Через збільшення навантаження на суддів у місцевих та апеляційних судах, на початок 2022 року не розглянуто 873,4 тис. справ.

За понад три з половиною роки ВККСУ не завершено процедури конкурсу на зайняття посад суддів, що створює ризики втрати актуальності їх проведення. Станом на 31.12.2022 ВККСУ не завершено конкурси на 418 посад суддів різних судів.

Понад 42% суддів не пройшли кваліфікаційного оцінювання, що створює ризики здійснення правосуддя суддями з недостатнім рівнем професійності.

ВИЯВЛЕНО**3,5** млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

0,9 млн грн

непродуктивне використання коштів

0,4 млн грн

неефективне управління коштами

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:**
 - ➔ забезпечити вирішення питання кадрового дефіциту суддів; вирішити питання з добором суддів 2017 року, який через припинення повноважень попереднього складу ВККСУ не був завершений;
 - ➔ оптимізувати процедуру добору суддів ВККСУ та за необхідності розробити відповідний проєкт змін до закону «Про судоустрій і статус суддів»;
 - ➔ створити кадровий резерв для заміщення вакантних посад суддів згідно із Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки;
 - ➔ визначити чіткі строки ухвалення рішення щодо звільнення судді із посади та переведення на іншу посаду в Регламенті ВККСУ;
 - ➔ вжити заходів щодо пошуку шляхів отримання майнових прав на програмне забезпечення САРП ВККСУ; запровадити автоматизовану систему формування суддівського досьє;
 - ➔ внести зміни до законодавства щодо тривалості відпустки членів ВККСУ та порядку визначення розміру винагороди члена ВККСУ.
- **Державній судовій адміністрації України** створити автоматизовану систему обліку вакантних посад суддів як частину ЄСІТС.
- **Вищій раді правосуддя:**
 - ➔ визначити кількість суддів у місцевих та апеляційних судах та чіткі строки ухвалення рішення про звільнення/переведення судді з посади та переведення на іншу посаду в Регламенті Вищої ради правосуддя;
 - ➔ звернутися до суб'єктів права законодавчої ініціативи щодо внесення змін до законодавства для визначення єдиного органу, відповідального за функціонування ЄСІТС.

РЕАГУВАННЯ

ВККСУ повідомила про **завершення процедури добору кандидатів на посади суддів місцевого суду, оголошеного 03.04.2017.**

Для вирішення питання кадрового дефіциту суддів рішеннями ВККСУ **оголошено конкурси на зайняття 560 вакантних посад суддів у місцевих судах та 532 — в апеляційних.**

Для оптимізації процедури добору суддів ВККСУ представники ВККСУ беруть участь у робочій групі Верховної Ради України щодо вдосконалення Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Рішенням ВККСУ затверджено кадрові резерви на заміщення вакантних посад суддів місцевих судів.

Створено робочу групу для внесення змін до Регламенту ВККСУ.

Заплановано провести перемовини у межах проєкту USAID щодо передачі Комісії права власності на програмне забезпечення САРП ВККСУ як об'єкту права інтелектуальної власності.

ДСАУ затвердила План заходів щодо виконання пропозицій Рахункової палати.

Вища рада правосуддя повідомила про **прийняття рішення, яким визначено тимчасову кількість суддів у місцевих та апеляційних судах на 2023 рік.**

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству юстиції України на керівництво та управління у сфері юстиції, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 10 жовтня 2023 року № 22-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство юстиції України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2019–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

18 млрд 700,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Мін'юстом не створено ефективної системи дієвого внутрішнього контролю, здатної забезпечити дотримання вимог чинного законодавства на етапах планування потреби, затвердження кошторисів видатків і витрачання бюджетних коштів.

У 2019–2022 роках у системі оплати праці працівників апарату Міністерства передбачалося до 10 додаткових видів оплати (надбавки й доплати), на які спрямовувалося від 63% до 58% передбачених на це бюджетних коштів. Стимулюючі виплати використовувались для автоматичного збільшення зарплати, а не як інструмент для заохочення ефективного виконання завдань.

Мін'юст завищив майже на 1,6 млрд грн видатки на виплату надбавок за інтенсивність праці, виконання особливо важливої роботи й премії держслужбовцям. Коштом цих «резервів», зокрема в апараті Міністерства, встановлювалися надбавки за інтенсивність праці у розмірі до 450% посадового окладу, загалом на суму 438,5 млн гривень.

Один з основних напрямів реформування системи держуправління — модернізація державної служби та управління людськими ресурсами — Мін'юстом не досягнутий, а спрямовані на це кошти використані непродуктивно. Так, незабезпечення чіткого розподілу повноважень між структурними підрозділами Міністерства призвело до дублювання функцій та неточного визначення завдань і, як наслідок, нераціонального використання людських і фінансових ресурсів, низького рівня інституційної спроможності в частині проведення реформ та формування державної політики.

У зв'язку із незабезпеченням Міністерством належного заповнення вакантних посад у директоратах, упродовж 2019–2021 років відбулося відволікання бюджетних коштів у сумі 25,5 млн грн, отриманих від Секретаріату КМУ на підтримку комплексної реформи державного управління, що є неефективним управлінням коштами державного бюджету.

Оплата Міністерством послуг державного підприємства «Національні інформаційні системи» (ДП «НАІС») із забезпечення функціонування єдиних та державних реєстрів становила 1,5 млрд грн бюджетних коштів.

Визначення щорічної потреби ДП «НАІС» у коштах на забезпечення функціонування єдиних та державних реєстрів та їх витрачання протягом року відбувалося без належного контролю Міністерством.

Міністерство коштом державного підприємства «Підприємство Державної кримінально-виконавчої служби України (№ 130)», в обхід встановлених Урядом обмежень на витрачання коштів бюджету на придбання легкових авто, придбало у квітні 2022 року транспортний засіб Toyota Land Cruiser 150 вартістю понад 1,2 млн гривень. Як наслідок нерезультативно витрачено кошти, а використання Міністерством цього авто призвело до додаткового навантаження на держбюджет у частині додаткових витрат на утримання та обслуговування зазначеного транспортного засобу.

ВИЯВЛЕНО

1 млрд 587,8 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

1 млрд 131,5 млн грн

порушення, допущені при плануванні коштів

1,2 млн грн

порушення, допущені при управлінні та використанні державного майна

675 млн грн

неефективне управління коштами

104,1 млн грн

непродуктивне використання коштів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** проаналізувати ефективність роботи в апаратах міністерств директоратів та прийняти рішення щодо їх подальшого функціонування.
- **Міністерству юстиції України:**
 - ➔ забезпечити проведення аналізу кадрового забезпечення та з урахуванням результатів здійснити заходи щодо оптимізації штатних посад працівників апарату та територіальних органів Міністерства;
 - ➔ надати ДП «НАІС» статус одержувача бюджетних коштів для виконання заходів, передбачених бюджетною програмою за КПКВК 3601010;
 - ➔ провести переоцінку нематеріальних активів, а саме прав власності на бази даних реєстрів, держателем яких є Мін'юст;
 - ➔ ввести в експлуатацію за справедливою вартістю та зарахувати на баланс як нематеріальний актив право власності на базу даних «Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту».

РЕАГУВАННЯ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» **запроваджено нову зрозумілу структуру оплати праці державних службовців на основі класифікації посад державної служби**, яка передбачає запровадження грейдової системи посадових окладів і водночас унеможлиблює зловживання надбавками.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України

(рішення Рахункової палати від 23 листопада 2023 року № 28-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Конституційний Суд України,
- Автобаза Конституційного Суду України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

814,5 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Конституційний Суд України (далі — КСУ) провадив діяльність в умовах запровадження карантинних обмежень, введення воєнного стану в Україні, неуккомплектованості конституційного складу судів, що, відповідно, негативно впливало на забезпечення кворуму на пленарних засіданнях Великої палати КСУ, результати діяльності КСУ та ефективність використання бюджетних коштів.

Протягом 2020–2022 років організаційно-кадрові питання були найпроблемнішими у діяльності КСУ. Через неуккомплектованість посад суддів знижено продуктивність основної діяльності та перевищено розумні строки розгляду справ.

В адміністративних судах триває розгляд справ за позовами колишніх суддів КСУ до Конституційного Суду про стягнення заборгованості з виплати винагороди судді та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні, виплата яких за рішенням суду про стягнення коштів спричинить збитки державного бюджету в сумі 13,8 млн грн у разі задоволення позовів.

У 2020–2022 роках КСУ не розглядалися справи з використанням відомостей, що становлять державну таємницю. Фактично судді КСУ не опрацьовували матеріальних носіїв з такою інформацією, але суддям, яким оформлений доступ до державної таємниці, здійснювались встановлені законодавством доплати до посадового окладу за роботу в умовах режимних обмежень на загальну суму 4 990,6 тис. грн, що з урахуванням зазначених обставин є непродуктивним використанням бюджетних коштів.

Виплату винагороди судді КСУ в частині доплат до посадового окладу за вислугу років здійснено з порушенням статті 137 та абзацу четвертого пункту 34 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 02 червня 2016 року № 1402 «Про судоустрій і статус суддів», що спричинило надлишкове нарахування 318,6 тис. гривень.

У порушення вимог пункту 18 Положення про преміювання працівників Конституційного Суду України та Секретаріату Суду здійснено преміювання працівників патронатної служби з квітня по серпень 2021 року в загальній сумі 53,3 тис. грн без належного оформлення подань судді, при якому утворено патронатну службу.

Завантаження працівників транспортного відділу Автобазу в умовах воєнного стану було неповним, що призвело до простою. З березня 2022 року 23 одиниці службового автотранспорту передані на потреби оборони. Зволікання з ухваленням управлінських

рішень про внесення змін до структури та штатного розпису Автобази спричинило неекономне використання коштів державного бюджету.

За наявності нагальних питань, що потребують вирішення (заміна зношених та морально застарілих засобів інформатизації, в тому числі зношеного обладнання комплексу технічного забезпечення засідань КСУ, об'єднання локальних інформаційних систем підрозділів в єдину систему документообігу, оновлення локальної комп'ютерної мережі КСУ), Стратегія ІТ-розвитку в КСУ не затверджена.

ВИЯВЛЕНО

0,4 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

6,4 млн грн

неефективне використання коштів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Конституційному Суду України:**
 - ➔ з урахуванням думки, висловленої Венеційською комісією, забезпечити реалізацію завдань Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки у взаємодії з Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики, Комісією з питань правової реформи, а також іншими стейкхолдерами;
 - ➔ вжити заходів для відшкодування безпідставно нарахованих та виплачених сум винагороди судді та премій працівникам патронатної служби;
 - ➔ для реалізації стратегічних та пріоритетних напрямів розвитку, створення єдиної системи документообігу, задоволення інформаційних потреб діяльності КС та використання інформаційних ресурсів для прийняття ефективних державних управлінських рішень доопрацювати та затвердити Стратегію ІТ-розвитку.
- **Автобазі Конституційного Суду України** забезпечити ефективність функціонування процедур внутрішнього контролю, визначити терміни та відповідальних за їх виконання.

РЕАГУВАННЯ

Частина заходів, передбачених затвердженим Планом заходів щодо реалізації рекомендацій, які містить рішення Рахункової палати від 23.11.2023 № 28-4, виконана, зокрема, **запроваджено ефективну взаємодію з органами законодавчої, виконавчої, судової влади України та міжнародними організаціями з реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки**, а також **забезпечено ефективність функціонування процедур внутрішнього контролю**.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення виконання функцій та завдань апеляційними господарськими судами

(рішення Рахункової палати від 19 грудня 2023 року № 30-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна судова адміністрація України,
- Східний, Центральний, Південно-західний, Північний та Західний апеляційні господарські суди

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020 — I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

2 млрд 239,3 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Неповне кадрове, фінансове та матеріально-технічне забезпечення державою апеляційних господарських судів (далі — АГС) створює, з одного боку, передумови для недосягнення ними основної мети — якісного та своєчасного судочинства, а з іншого — підвищує навантаження на бюджетну систему, зокрема, через збільшення тривалості розгляду судових справ, повторні перегляди справ за касаційними скаргами та виплати компенсацій у зв'язку із зверненням до Європейського суду з прав людини.

Протягом 2020 — I півріччя 2023 року з державного бюджету для забезпечення виконання функцій та завдань АГС загалом виділено понад 2,2 млрд грн, що забезпечило визначену судами потребу в асигнуваннях на 64,9–82,3%. Одна з причин недофінансування — законодавчі розбіжності в частині фінансового забезпечення судів.

Укомплектованість суддями становила від 60 до 76%. Основними причинами недостатнього забезпечення апеляційних господарських судів суддями було відсутність повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі — ВККСУ) (з листопада 2019 року по травень 2023 року) та Вищої ради правосуддя (далі — ВРП) (з лютого 2022 року по січень 2023 року), які здійснюють добір суддів в АГС, особливості визначення їх кількості та неузгодженість позиції Ради суддів України, Державної судової адміністрації України (далі — ДСАУ) та ВРП щодо нормативів кадрового забезпечення судів і визначення чисельності суддів. Станом на 30.06.2023 постійну граничну чисельність суддів в АГС ВРП не визначено. Тимчасову граничну чисельність суддів визначено ДСАУ без урахування категорій та складності справ, поточного навантаження на одного суддю конкретного суду та з використанням методики визначення граничної чисельності суддів у судах, в якій за основу взято показники 2015 року. Як наслідок, станом на 30.06.2023 в АГС не укомплектовано 87 посад суддів (40% тимчасово визначеної граничної чисельності суддів). Такий стан справ негативно вплинув на своєчасність розгляду справ в АГС: на кінець 2022 року не розглянутими залишились майже кожна четверта справа, а строк розгляду справ збільшився з 99 днів у 2021 році до 109 днів у 2022 році.

Неукомплектованість судів та, як наслідок, надмірна їх завантаженість вплинули на якість судових рішень: питома вага змінених чи скасованих касаційною інстанцією рішень АГС збільшилася у 2022 році порівняно з 2021 на 21%. Практично кожна четверта скарга на рішення АГС була повністю чи частково задоволена.

Недостатнє матеріально-технічне забезпечення АГС також негативно вплинуло на ефективність судочинства. Лише 0,1% з виділених для АГС бюджетних асигнувань,

спрямовано на розвиток судів. У результаті суди й досі не мають достатньої кількості належно облаштованих приміщень, в тому числі залів судових засідань, та необхідного обладнання.

Значна частина засобів інформатизації в АГС є застарілою або перебуває в неробочому стані. Недостатній рівень забезпечення АГС відеоконференцзв'язком (80% від потреби) та незадовільний рівень забезпечення серверним обладнанням (43% потреби) створюють ризики для належного функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. Крім того, жодний АГС не забезпечений комплексною системою захисту інформації.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Державній судовій адміністрації України:**
 - ➔ ініціювати розгляд питання врегулювання неузгодженості законодавства щодо визначення захищеними статтями держбюджету видатків на утримання судів та внесення змін до законодавства для унеможливлення виплат суддівської винагороди суддям, які не здійснюють правосуддя;
 - ➔ спільно з Радою суддів України переглянути проєкт Методики визначення нормативів кадрового забезпечення місцевих та апеляційних судів;
 - ➔ спільно з ВРП та ВККСУ розробити стратегію для вирішення кадрових проблем у судовій системі, поповнення суддівського корпусу та оптимізації процедур призначення суддів;
 - ➔ внести зміни до Типового положення про апарат суду та Типової структури апарату суду в частині визначення чіткого співвідношення штатних посад працівників апарату та суддів з урахуванням особливостей процесуального законодавства;
 - ➔ розглянути можливість використання будівель, які не використовуються Центральним АГС за призначенням, іншими судами або передати ці будівлі Фонду державного майна України;
 - ➔ забезпечити створення комплексної системи захисту інформації в АГС;
 - ➔ спільно з АГС переглянути систему внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ

Термін реагування не настав.

3.7. УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА МАТЕРІАЛЬНИМ РЕЗЕРВОМ

Рахунковою палатою у звітному році за цим напрямом здійснено 3 заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **4,5 млрд гривень**.

- Аудит ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Ігор Яремчук;
- аналіз управління об'єктами Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника), що мають фінансові наслідки для державного бюджету. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аудит ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву («Для службового користування») (рішення Рахункової палати від 21 грудня 2023 року № 31-3). Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Віктор Богун.

Аудит ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-6)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство енергетики України;
- Міністерство оборони України;
- Міністерство цифрової трансформації України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік і I квартал 2023 року, з окремих питань діяльність суб'єктів управління щодо визначення шкоди і збитків досліджено з 2014 року

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Спеціальні закони, які б регулювали порядок відшкодування шкоди та збитків, завданих воєнними діями, в Україні до 2023 року не приймалися.

Від початку збройної агресії РФ проти України, яка розпочалася у 2014 році, питання захисту прав та інтересів нашої держави, у тому числі відшкодування завданої агресором шкоди, вирішувалося відповідно до норм міжнародного права, зокрема, шляхом звернення до Європейського суду з прав людини.

Після повномасштабного вторгнення РФ на територію України у лютому 2022 року на державному рівні активізовано діяльність щодо створення правових механізмів фіксації і визначення шкоди та збитків, завданих внаслідок війни.

Однак, Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» набрав чинності лише з 22.05.2023.

Цим Законом, зокрема, передбачено створення окремого Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією РФ проти України, держателем якого визначено Мінінфраструктури.

З метою застосування механізмів для поновлення порушених майнових прав фізичних осіб Уряд затвердив Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі — Порядок № 326) та Порядок подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знижене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації (далі — Порядок № 380). Однак Порядок № 326 мав суттєві недоліки, а враховуючи масштаби завданих шкоди та збитків, до Порядку неодноразово вносили зміни, а в липні 2022 року його виклали у новій редакції та передбачено необхідність визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014. При цьому встановлено 21 напрям визначення шкоди та збитків, за якими необхідно розробити 23 методики.

Крім того, Мінреінтеграції як центральним органом виконавчої влади, відповідальним за погодження проєктів усіх методик, не визначено єдиних підходів та не забезпечено належного контролю за якістю при їх опрацюванні. Як наслідок, окремі затверджені методики мають суттєві недоліки, що створює ризики неповної фіксації і невизначення усієї шкоди та збитків, а також їх невідшкодування у подальшому.

Затверджено лише 12 із 23 методик з оцінки збитків

із дотриманням строків
8 методик:

Міндовкілля (5)

Міноборони (1)

Мінагрополітики (1)

МВС (1)

із запізненням
4 методики:

Міндовкілля

Мінекономіки

Мінекономіки

спільно з

ФДМУ

натомість **не розробляли власних методик** та вказали на доцільність застосування методики, затвердженої **Мінекономіки та ФДМУ** —

Мінстратегпром та

Мінрегіон

На час проведення аудиту Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ, не створено, незважаючи на те, що його впровадження в експлуатацію заплановано до 26.07.2022.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кабінету Міністрів України:

- ➔ з метою оптимізації діяльності та уникнення дублювання у роботі органів державної влади розглянути доцільність подальшої діяльності комісії з проведення аудиту збитків;
- ➔ розглянути питання про внесення змін до постанови КМУ від 20.03.2022 № 326 в частині термінів розроблення і затвердження методик; доцільності розроблення окремих методик в частині встановлення вартості втраченого, пошкодженого та (або) знищеного майна;
- ➔ доручити зацікавленим міністерствам і відомствам вжити дієвих заходів для:
 - забезпечення створення та впровадження в експлуатацію Державного реєстру пошкодженого майна;
 - забезпечення технічної можливості подання юридичними та фізичними особами через Портал Дія інформаційного повідомлення, починаючи з 19.02.2014;
 - забезпечення при погодженні методик дотримання відповідальними за визначення шкоди і збитків вимог чинного законодавства та єдиних підходів при розробці методик; забезпечення належного стану фіксації фактів пошкоджень або руйнування починаючи з 19.02.2014.

РЕАГУВАННЯ

Із 16 пропозицій фактично виконано 13, одну — частково, дві пропозиції розглядаються.

Так, Мінцифри повідомило про **унормування з 13.06.2023 умов, механізму та процедури подання інформаційного повідомлення з 19.02.2014** (постановою КМУ від 13.06.2023 № 624).

Постановою КМУ від 01.12.2023 № 1256 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326» **внесено низку змін та доповнень до затвердженого нею Порядку визначення шкоди та збитків. Зміни стосуються унормування питань збору та збереження відповідної інформації, забезпечення створення та діяльності Державного реєстру пошкодженого майна, унормування суб'єктів подання заяв про збитки, випадків та термінів збитків тощо.**

Аналіз управління об'єктами Національного заповідника «Києво-Печерська лавра (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника), що мають фінансові наслідки для державного бюджету

(рішення Рахункової палати 23 листопада 2023 року № 28-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство культури та інформаційної політики України
- Національний заповідник «Києво-Печерська лавра»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2003–2022 роки та I півріччя 2023 року
(для аналізу загального обсягу видатків — 1995–2002 роки)

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

388,8 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Упродовж 2003–2022 років і I півріччя 2023 року Міністерством культури та інформаційної політики України, Міністерством культури, молоді та спорту України, Міністерством культури (Мінкультури, Міністерство) **не забезпечено своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень щодо належного збереження та утримання об'єктів нерухомого державного майна, що розміщені на території Національного заповідника «Києво-Печерська лавра»** (Заповідник) та є пам'ятками архітектури національного та місцевого значення.

Зокрема, Мінкультури упродовж 10 років (з часу передачі майна Заповідника до державної власності) не забезпечено:

- включення 7 об'єктів нерухомих пам'яток Заповідника до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;
- оформлення прав постійного користування земельними ділянками, що є порушенням статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

У порушення вимог статті 19 Закону України «Про охорону культурної спадщини» у складі непередбачуваних активів обліковуються пам'ятки без визначення майнової цінності, оскільки Мінкультури не забезпечено бюджетного фінансування на проведення їх грошової оцінки.

Всупереч вимогам статті 23 Закону України «Про охорону культурної спадщини» чоловічим монастирем Києво-Печерської лаври більше 15 років не укладались охоронні договори на 11 пам'яток архітектури місцевого значення, які ним використовувались.

У порушення вимог охоронних договорів, без отримання дозволів Міністерства та Заповідника, за відсутності погодження ЮНЕСКО та необхідної погоджувальної архітектурно-будівельної документації, чоловічим монастирем Києво-Печерської лаври самовільно побудовано 36 будівель і споруд, з яких 15 — це капітальні будівлі. Крім того, не зареєстровано права державної власності на 18 об'єктів, які самочинно реконструйовано чоловічим монастирем.

Міністерством не вжито дієвих заходів щодо реалізації рекомендацій відповідно до рішення Рахункової палати за результатами попереднього контрольного заходу, зокрема не виконано жодної з 4 рекомендацій, що стосувалися Заповідника.

ВИЯВЛЕНО		
<p>86,3 млн грн</p> <p>використання коштів державного бюджету з порушенням вимог чинного законодавства</p>	<p>1,9 млн грн</p> <p>нерезультативне використання</p>	<p>0,1 млн грн</p> <p>непродуктивне використання</p>
<p>9,9 млн грн</p> <p>неефективне управління державними коштами</p>	<p>0,3 млн грн</p> <p>порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку</p>	<p>0,3 млн грн</p> <p>недоотримано доходів від орендної плати за договором оренди нерухомого державного майна</p>

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству культури та інформаційної політики України:**
 - ➔ розробити план управління об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські споруди, Києво-Печерська Лавра»;
 - ➔ забезпечити державну реєстрацію права постійного користування на земельні ділянки, на яких розміщується Заповідник; внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України 7 об'єктів нерухомого майна, розміщених на території Нижньої лаври Заповідника;
 - ➔ здійснити передачу на баланс Заповідника виявлених на території Нижньої лаври 36 новобудов.
- **Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра»:**
 - ➔ провести грошову оцінку 60 об'єктів пам'яток, які обліковуються за заниженою оцінкою або балансова вартість яких дорівнює умовно 1 грн;
 - ➔ укласти охоронні договори на всі об'єкти нерухомого майна, що є пам'ятками національного та місцевого значення;
 - ➔ привести дані бухгалтерського обліку щодо нерухомого майна, зокрема аналітичний облік будівель і споруд, у відповідність до фактичної кількості такого майна;
 - ➔ забезпечити дієвий контроль за використанням і збереженням державного майна, яке перебуває в оперативному управлінні, а також за майном, переданим в оренду/користування.

РЕАГУВАННЯ

Національним заповідником «Києво-Печерська лавра» затверджено план заходів щодо усунення виявлених аналізом порушень і недоліків.

Крім того, **Міністерство доручило Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» здійснити фінансово-економічні розрахунки видатків для розроблення Плану організації території заповідника, проведення грошової оцінки пам'яток архітектури та експертної оцінки об'єктів нерухомого майна (виявлених новобудов).**

3.8. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ТА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Питанням фінансової безпеки та стабільності банківської системи у 2023 році присвячено **2 заходи** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). За результатами одного з яких, зокрема, ідентифіковано ризик непогашення **62,5 млрд грн** заборгованості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб перед Мінфіном з нарахованих відсотків за погашеними векселями.

Відповідальний за здійснення цих контрольних заходів — член Рахункової палати Цезар Огонь.

- Аудит ефективності використання коштів державного бюджету Державною службою фінансового моніторингу України;
- аналіз діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету Державною службою фінансового моніторингу України

(рішення Рахункової палати від 25 квітня 2023 року № 8-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна служба фінансового моніторингу,
- Державний заклад післядипломної освіти «Академія фінансового моніторингу»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

431 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

У цілому Держфінмоніторинг у 2020–2022 роках продуктивно й результативно використав 431 млн грн за двома бюджетними програмами. **Кошти спрямувалися на реалізацію держполітики щодо запобігання відмиванню злочинних доходів, фінансуванню тероризму та спонсоруванню розповсюдження зброї масового знищення, а також на підвищення кваліфікації 5915 фахівців.**

Водночас через неефективний внутрішній контроль і несвоєчасно ухвалені управлінські рішення Держфінмоніторинг та Академія фінансового моніторингу допускали порушення законодавства при використанні бюджетних коштів. Так, під час аналізу витрат Держфінмоніторингу на заходи з інформатизації виявлено можливі ознаки необґрунтованого застосування одним із постачальників програмної продукції пільги з ПДВ на майже 525 тис. гривень.

Виявлено порушення і при здійсненні витрат на оплату праці працівників. Зокрема, у кошторисах на 2020–2022 роки затверджені витрати на виплату надбавки за інтенсивність праці та за виконання особливо важливої роботи, які мають визначатися лише в межах економії фонду оплати праці. У порушення закону про державну службу Держфінмоніторинг встановив фонд преміювання працівників на 2020 рік у розмірі 30% замість 20% загального фонду посадових окладів. З порушенням законодавства у 2022 році грошова компенсація за невикористані відпустки нараховувалася і сплачувалася працівникам, які перебували у відпустках менше 24 днів. Водночас Держфінмоніторинг не виконав визначеної Урядом вимоги щодо підвищення посадових окладів на коефіцієнт 1,2 фахівцям, що забезпечують кібербезпеку, кіберзахист та безпеку інформаційних технологій. Як наслідок, працівники недоотримали понад 1 млн гривень.

Протягом 2020–2022 років Держфінмоніторинг та Академія за результатами переговорних процедур закупівель уклали договори на користь держпідприємства «ЕМУ», що належить до сфери управління Держфінмоніторингу, і спрямували понад 15 млн грн за отримані послуги. При цьому, оскільки в актах приймання-передачі послуг не містилось інформації про зміст і обсяг наданих послуг, які є обов'язковими для відображення реквізитами, фактичні обсяги таких послуг підтвердити неможливо. Відповідно, є ризики неекономного використання бюджетних коштів.

Враховуючи, що постанови Уряду про державне замовлення на підготовку та підвищення кваліфікації кадрів щороку приймаються в червні–серпні, діяльність Академії у I півріччі 2020, 2021 і 2022 років забезпечувалася винятково за рахунок надання платних послуг. Академія, незважаючи на брак фінансових ресурсів, неекономно використовувала кошти на оплату оренди приміщень у Львові й комунальних послуг у Києві.

Держфінмоніторинг та Академія під час придбання товарів та послуг допустили порушення вимог законодавства у сфері публічних закупівель. Крім цього, аудиторів виявили у діях окремих учасників проведених Держфінмоніторингом закупівель ознаки антиконкурентних узгоджених дій на загальну суму понад 4 млн гривень.

Мінфін, Держфінмоніторинг і Академія протягом 2020–2022 років не дотримувалися вимог законодавства під час формування паспортів бюджетних програм і звітів про їх виконання, які в окремих випадках містили недостовірні дані.

ВИЯВЛЕНО

95,4 млн грн

порушення, допущенні при плануванні бюджетних коштів

1,2 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

0,9 млн грн

порушення під час здійснення публічних закупівель

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України:** забезпечити належну взаємодію з Держфінмоніторингом при плануванні та використанні коштів державного бюджету.
- **Державній службі фінансового моніторингу:**
 - ➔ забезпечити дотримання вимог Закону України від 25.12.2015 № 992 «Про публічні закупівлі» щодо своєчасного оприлюднення звітів про договори про закупівлю, укладені без використання електронної системи закупівель;
 - ➔ опрацювати спільно з Мінфіном питання упорядкування обліку інформаційних систем, що входять до складу Єдиної інформаційної системи.
- **ДЗПО «Академія фінансового моніторингу»:**
 - ➔ привести у відповідність до нормативно-правових актів Статут в частині визначення статусу ДЗПО «Академія фінансового моніторингу» та Положення про організацію освітнього процесу в державному закладі післядипломної освіти «Академія фінансового моніторингу» у частині визначення напрямів підвищення кваліфікації і посилань на нормативні акти, що втратили чинність;
 - ➔ забезпечити дотримання вимог законодавства щодо оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлень про внесення змін до договору щодо закупівлі, змін до договору та звітів про виконання договору про закупівлю.

РЕАГУВАННЯ

Наказом Держфінмоніторингу від 09.06.2023 № 54 затверджено заходи на виконання рекомендацій Рахункової палати, якими, зокрема, передбачено коригування паспорта бюджетної програми Держфінмоніторингу на 2024 рік в частині законодавчо визначених завдань і функцій; упорядкування обліку інформаційних систем, що входять до складу Єдиної інформаційної системи, а також удосконалення системи внутрішнього контролю.

Наказом Держфінмоніторингу від 05.05.2023 № 44 **затверджено нову редакцію Статуту ДЗПО «Академія фінансового моніторингу»**, у якій визначено статус Академії та оновлено Положення про організацію освітнього процесу в Академії, зокрема, в частині визначення напрямів підвищення кваліфікації.

Аналіз діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-9)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб,
- Міністерство фінансів України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2016–2019 роки

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

56 млрд 349,1 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Заходи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, спрямовані на задоволення вимог кредиторів банків за рахунок реалізації та управління активами, **були неефективними**.

Протягом 2016–2019 років значення показника фінансової стійкості Фонду тричі перебувало нижче законодавчо визначеного мінімуму у 2,5% і становило від 1,2 до 5,2% суми гарантованих Фондом коштів вкладників у межах суми відшкодування. Причому збільшення цього показника досягалося Фондом, зокрема, і за рахунок коштів державного бюджету.

Упродовж 2016–2019 років Фондом здійснювались заходи з виведення з ринку 95 неплатоспроможних банків. **На 01 січня 2020 року вкладникам неплатоспроможних банків відшкодовано 93,6% гарантованих сум закладами, що становить 52,9 млрд гривень**. Водночас вжиті Фондом заходи забезпечили погашення лише 15,7% акцептованих вимог кредиторів за всіма чергами.

Низька ліквідність активів неплатоспроможних банків обумовила покриття лише 44,7% обсягу коштів, спрямованих на виплати гарантованої суми вкладникам банків, що ліквідуються. Разом з тим покриття усіх акцептованих вимог кредиторів неплатоспроможних банків за всіма чергами за рахунок реалізованого майна (активів) становило лише 8,3%.

Через відсутність порядку застосування аукціонів, Фондом проводились аукціони зі зменшенням початкової (стартової) ціни без попереднього проведення «класичного» аукціону, що мало наслідком реалізацію активів (майна) банків за ціною на 50,73 млн грн менше початкової (стартової) ціни.

Протягом 2014–2016 років Фондом залучено кредитів за рахунок Державного бюджету України у вигляді облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) на загальну суму 59,6 млн грн в обмін на 28 простих векселів Фонду за ставкою доходу на рівні 9,99–12,5% річних, які обліковувалися Мінфіном як внутрішній державний борг. Обсяг планових витрат державного бюджету щодо їх обслуговування розрахований Міністерством до дати закінчення їх обігу (2025–2031 роки) становить 85,3 млрд гривень.

Через визначені постановами Кабінету Міністрів України умови договорів між Мінфіном та Фондом в частині різних умов сплати відсотків за векселями та ОВДП, недонадходження до державного бюджету коштів у вигляді відсотків за такими векселями, за розрахунками, становили 14,9 млрд гривень.

На виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» Мінфін та

Фонд підписали договір про порядок перерахування Фондом коштів до держбюджету (далі — Договір від 15.04.2022), яким «реструктуризували» до 2031 року понад 108 млрд грн (45,7 млрд грн — зобов'язання Фонду перед державою, що виникли впродовж 2015 і 2016 років; 62,5 млрд грн — нараховані на цю суму відсотки). При цьому погашення зобов'язань в обсязі 62,5 млрд грн передбачено за рахунок коштів, отриманих на задоволення вимог Фонду до банків. Водночас станом на 01 січня 2023 року остаточні судові рішення на користь Фонду у справах/позовах/процесах/провадженнях про відшкодування збитків відсутні, що зумовлює високі ризики непогашення заборгованості Фонду перед Мінфіном за нарахованими відсотками за погашеними векселями.

ВИЯВЛЕНО

113,6 млн грн

нерезультативне використання

2 млн грн

неекономне використання

62 млрд **542,7** млн грн

непродуктивне використання

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України спільно з Фондом:**
 - ➔ вивчити питання погашення заборгованості за Договором від 15.04.2022 про порядок перерахування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб коштів до Державного бюджету України за рахунок ОВДП, які обліковуються в інвестиційному портфелі ФГВФО номінальною вартістю 5 млрд 441 млн грн, що надавались як кредит за рахунок держбюджету в обмін на прості векселі Фонду (погашені на виконання вимог Закону України № 2180);
 - ➔ посилити контроль за розрахунками сум, що підлягають сплаті до Державного бюджету України відповідно до Договору від 15.04.2022.
- **Фонду гарантування вкладів фізичних осіб:**
 - ➔ вжити заходів для підвищення ефективності використання коштів Фонду на здійснення функцій, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», у тому числі при прийнятті рішень щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку;
 - ➔ внести зміни до Положення щодо організації продажу активів (майна) банків, що ліквідуються, якими, зокрема, передбачити затвердження Фондом умов застосування того чи іншого виду аукціону; визначення принципів проведення аукціонів (добросовісна конкуренція серед учасників та запобігання корупційним діям і зловживанням); встановлення обов'язку подання учасниками електронних аукціонів інформації (довідки) про те, що вони не є пов'язаними з іншими учасниками аукціону, та обов'язку відхиляти пропозицію учасника, який пов'язаний з іншими учасниками аукціону.

РЕАГУВАННЯ

Фондом затверджено План заходів щодо реагування на рекомендації Рахункової палати, відповідно до якого **розроблено законопроект** (реєстраційний номер 10412 від 17.01.2024) «Про внесення змін до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Фонд здійснив першу сплату до державного бюджету 1 млн 797,8 тис. грн відповідно до умов Договору від 15.04.2022.

3.9. КУЛЬТУРА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Питання культури та збереження національної пам'яті перебувають під постійним контролем Рахункової палати. За результатами **2 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) в цій сфері встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **3,7 млрд гривень**.

Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик.

- Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на керівництво та управління у сфері архівної справи;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні — Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті, функціонування Національного музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на керівництво та управління у сфері архівної справи

(рішення Рахункової палати від 23 травня 2023 року № 11-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство юстиції України
- Державна архівна служба України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2017–2018 роки
та 9 місяців 2019 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

60,6 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Темпи проведення реформ у сфері архівної справи є недостатніми

↳ актуальні проблеми не вирішено

Наявна нормативно-правова база у сфері архівної справи та страхового фонду документації є недосконалою

↳ Державну цільову програму забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду та Концепцію розвитку архівної справи в Україні на середньострокову перспективу (на період до 2025 року) не затверджено

Незабезпечення упродовж 2018–2019 років першочергових потреб Укрдержархіву в сумі 1,4 млн грн призвело до:

- призупинення з грудня 2018 року ведення Державного реєстру документів страхового фонду документації України (СФД) і Державного реєстру техногенно та екологічно небезпечних об'єктів (ТЕНО);
- виникнення ризиків шкоди, яка може бути завдана культурній спадщині держави та її обороноздатності, оскільки саме ці реєстри в умовах війни дозволили б відтворити в електронному та паперовому вигляді:
 - інформацію про культурні цінності в архівах, які розташовані на тимчасово окупованих територіях (зазначена інформація необхідна для формування переліку можливих збитків, завданих збройною агресією РФ культурній спадщині держави, та подальшого їх відшкодування);
 - втрачену документацію ДП «Луганський авіаційний ремонтний завод», ДП «Топаз» («Кольчуга»), ДП ВО «Луганський верстатобудівний завод», ДП «Укроборонсервіс», ДП «Авіакон», ДП «ВО Південний машинобудівний завод імені О. М. Макарова» та інших. В умовах бойових дій документація зазначених підприємств могла б бути використана для організації ремонту та виробництва продукції військового призначення за новим їх місцем розташування.

Відсутність фінансування протягом семи років будівництва комплексу споруд центральних державних архівів України призвела до руйнування «довгобуду».

Про виявлені аудитором ознаки кримінального правопорушення повідомлено Національну поліцію України та СБУ.

ВІЯВЛЕНО

53,8 млн грн

порушення, допущенні при плануванні бюджетних коштів

4,2 млн грн

збитки бюджету внаслідок необґрунтованих управлінських рішень (нестача майна)

1,8 млн грн

неефективне управління та використання бюджетних коштів

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству юстиції України:**
 - ➔ розробити та подати на розгляд КМУ Концепцію розвитку архівної справи в Україні на середньострокову перспективу (на період до 2025 року);
 - ➔ передбачити видатки на закупівлю обладнання та проведення робіт із захисту державних інформаційних ресурсів Укрдержархіву з метою розблокування роботи СФД та ТЕНО.
- **Державній архівній службі України:**
 - ➔ забезпечити функціонування системи СФД та відображення у бухгалтерському обліку реєстрів СФД та ТЕНО як автоматизованої інформаційної системи державного обліку та обробки інформації;
 - ➔ удосконалити систему внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ

На виконання Національної програми інформатизації **Укрдержархівом побудована інформаційно-телекомунікаційна система «Державний реєстр документів страхового фонду документації України» та інформаційно-телекомунікаційна система «Державний реєстр техногенно та екологічно (потенційно) небезпечних об'єктів України».**

Укрдержархівом **отримано послуги з побудови і впровадження комплексних систем захисту інформації, комплексу технічного захисту інформації та супроводження проведення державних експертиз комплексних систем захисту інформації з придбанням серверного, комп'ютерного та мережевого обладнання з відновленням функціонування державних реєстрів.**

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні — Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті, функціонування Національного музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури

(рішення Рахункової палати від 10 жовтня 2023 року № 22-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство культури та інформаційної політики України;
- Український інститут національної пам'яті, Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні — Музей Революції Гідності;
- Національний музей Голодомору-геноциду;
- Державне унітарне підприємство «Дирекція з будівництва другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2018–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

4 млрд 213,6 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Мінкультури не забезпечено реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, діяльності Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву, функціонування Музею Голодомору-геноциду та будівництва об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури.

Створений у 2019 році Галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті не забезпечував виконання своїх основних завдань, зокрема не забезпечено встановленого статтею 12 Закону України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» права доступу до архівної інформації репресивних органів.

Залишаються невиконаними вимоги Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» щодо передачі архівних документів (носіїв архівної інформації) репресивних органів, що належать державі, на зберігання до Галузевого державного архіву.

У результаті затвердження у штатних розписах Національного музею Голодомору-геноциду та Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні — Музей Революції Гідності додаткових коефіцієнтів підвищення посадових окладів працівників, функціональні обов'язки яких не передбачають забезпечення та безпосереднього здійснення музейних функцій, додаткові витрати з державного бюджету на оплату праці становили 35,8 млн грн, що є неекономним використанням бюджетних коштів.

Через неефективне управління коштами державного бюджету та бездіяльність посадових осіб Мінкультури, не виконано у запланованих обсягах завдання державної програми щодо реконструкції I черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні.

Про виявлені аудитом ознаки кримінального правопорушення в частині витрачання коштів повідомлено Національну поліцію України, НАБУ та Офіс Генерального прокурора.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** прийняти рішення про стан та перспективу завершення будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні — Музею Революції Гідності та реконструкції будівлі Галузевого державного архіву, а також об'єкта «Реконструкція I черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодоморів в Україні з будівництвом II черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні.
- **Мінкультури, Українському інституту національної пам'яті, Національному меморіальному комплексу Героїв Небесної Сотні — Музею Революції Гідності, Національному музею Голодомору-геноциду, Державному унітарному підприємству «Дирекція з будівництва другої черги Національного музею «Меморіал жертв Голодомору»** забезпечити ефективне функціонування системи внутрішнього контролю на всіх стадіях бюджетного процесу.

РЕАГУВАННЯ

Український інститут національної пам'яті, Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні — Музей Революції Гідності і Національний музей Голодомору-геноциду поінформували Рахункову палату про затвердження планів заходів щодо усунення виявлених аудитом порушень та недоліків.

3.10. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Рахунковою палатою у звітному році з питань сільського господарства, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки проведено **2 заходи** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **151,7 млн гривень**.

Відповідальний за здійснення контрольних заходів — член Рахункової палати Віктор Богун.

- Аудит ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення Цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року;
- аналіз поточного стану щодо оцінки соціально-економічних втрат у сфері сільського господарства.

Аудит ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення Цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 року № 12-7)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України,
- Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України,
- Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України,
- Державне агентство водних ресурсів України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2019–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

4 млрд 309,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Ціль 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією»

є однією із 17 Цілей сталого розвитку ООН, яку Україна зобов'язалася реалізувати до 2030 року

для досягнення Цілі 6 у Національній доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» визначено 5 завдань та 13 індикаторів їх виконання, а також цільові значення для індикаторів на 2015–2030 роки

Відсутність цілісного загальнодержавного плану заходів для досягнення ЦСР, зокрема Цілі 6, призводить до неефективного використання коштів і неефективного виконання окремих заходів, а також негативно впливає на ефективність діяльності органів виконавчої влади, що приймають управлінські рішення та розпоряджаються бюджетними коштами для досягнення Цілі 6.

Є певний прогрес у досягненні індикаторів, визначених для здійснення оцінки виконання завдань Цілі 6, але залишається низка невирішених проблем щодо забезпечення доступності до якісної питної води населення України та якісних послуг з постачання безпечної питної води, будівництва й реконструкції систем централізованого питного водопостачання та водовідведення із застосуванням новітніх технологій та обладнання в сільських населених пунктах і віддалених регіонах. Ситуація ускладнюється і збройною агресією РФ проти України.

Україна працює над зменшенням обсягів скидання неочищених стічних вод. У 2021 році порівняно з 2015 роком обсяги скидів цих вод зменшилися на 38%, а їхня частка — на 5%. Це покращує стан водних ресурсів, позитивно впливає на здоров'я українців і забезпечення їх чистою питною водою.

Доступ населення України до якісної питної води обмежений. Централізованим водопостачанням забезпечені 65% населення країни, за кількістю населених пунктів це лише четверта частина сіл та 98% міст України.

Через повномасштабну військову агресію РФ проти України 725,2 млн грн (у тому числі кошти міжнародних позик у сумі 196,3 млн грн), використаних на виконання проєктів з водопостачання та водовідведення у Донецькій, Запорізькій, Луганській, Харківській та Херсонській областях, фактично втрачені, оскільки ці області перебувають в зоні активних бойових дій та під частковою окупацією і подальше виконання заходів з реалізації інвестиційних проєктів неможливе. Крім того, проєкти на сьогодні втратили актуальність.

За даними оновленої оцінки Світового банку «Швидка оцінка шкоди та потреб в Україні», станом на 24.02.2023 безпосередні збитки від пошкодження об'єктів водопостачання і водовідведення становили 2,2 млрд дол. США, а втрати у сфері водопостачання і водовідведення — приблизно 7,5 млрд дол. США.

ВИЯВЛЕНО

118,4 млн грн

неефективне управління коштами державного бюджету

48,2 млн грн

втрати бюджету (внаслідок недотримання термінів виконання проєктів з водопостачання та водовідведення)

33,5 млн грн

порушення вимог чинного законодавства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України** передбачити порядок бюджетного планування та звітності щодо імплементації ЦСР у бюджетний процес;
- **Міністерству економіки України** визначити правові засади врахування ЦСР у прогнозних і програмних документах;
- **Державній службі статистики України** розробити та внести в установленому порядку на розгляд Уряду проєкти актів:
 - про затвердження Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, національного плану заходів досягнення ЦСР, як це передбачено Порядком денним у сфері сталого розвитку до 2030 року, схваленим резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 25.09.2015;
 - про внесення змін до розпорядження КМУ від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку», зокрема в частині визначення цільових орієнтирів для оцінки досягнення індикаторів.
- **Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України** вжити заходів для розроблення та внесення в установленому порядку на розгляд КМУ проєкту плану заходів щодо досягнення Цілі 6.

РЕАГУВАННЯ

Мінекономіки ініціювало створення робочої групи за участі Мінфіну, Мінінфраструктури, Мін'юсту, Секретаріату Кабінету Міністрів України та Команди підтримки реформ Мінекономіки **з метою належної організації нормотворчого процесу** та координації зусиль співвиконавців для підготовки проєкту Закону України «Про державне стратегічне планування економічного та соціального розвитку України».

Мінінфраструктури на виконання вимог Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» розроблені, доповнюються та **уточнюються більше як 27 нормативних документів технічного спрямування**, які спрямовані на забезпечення встановлення більш жорстких вимог до очистки стічних вод.

Внесені зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням, та Порядку використання коштів державного фонду розвитку водного господарства (постанова КМУ від 02 червня 2023 року № 558), що сприятиме більш прозорому використанню бюджетних коштів; виконанню заходів із захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь і першочергового водопостачання сільських населених пунктів, які користуються привізною водою.

Держстат повідомив, що розроблення Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, національного плану заходів досягнення ЦСР, визначення цільових орієнтирів для індикаторів ЦСР не належать до повноважень органів державної статистики.

Аналіз поточного стану щодо оцінки соціально-економічних втрат у сфері сільського господарства

(рішення Рахункової палати від 15 липня 2023 року № 15-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство аграрної політики та продовольства України,
- Міністерство економіки України,
- Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України,
- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України,
- Державна екологічна інспекція України,
- 24 обласні державні адміністрації (на період воєнного стану — військові адміністрації)

ПЕРІОД АУДИТУ:

24.02.2022–01.04.2023

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

За попередніми оцінками Світового банку, внаслідок збройної агресії Російської Федерації економіка України у 2022 році зазнала спаду на 29,2%. В той же час витрати на відновлення України в цілому зросли вже до 411 млрд дол. США.

Сільське господарство, яке є основним джерелом доходу для 17,2% населення, через збройну агресію РФ проти України суттєво постраждало і дедалі більше зазнає втрат.

Метою аналізу було надати розуміння, скільки станом на 01.04.2023 втрат у сільськогосподарській сфері зазнала Україна, який розмір прямих і непрямих збитків, чи повністю вони оцінені, підраховані та документально підтверджені, і які при цьому було застосовано методичні підходи.

Подальшого удосконалення потребують методичні підходи до визначення розміру шкоди та збитків, зокрема за Методикою визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії РФ, та Методикою визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією РФ, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності.

Здійснена відповідальними установами оцінка шкоди та збитків є аналітичною і неповною, а отже, і недостатньо доказовою у судовому розгляді. Оцінити реальні масштаби втрат, у тому числі у сфері сільського господарства, стане можливим лише після відновлення територіальної цілісності України.

Досить важливо, щоб при формуванні Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (Закон України від 23 березня 2023 року № 2923), були застосовані такі правові механізми, які б в подальшому забезпечили включення даних Державного реєстру до міжнародного Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, створення якого проголошено учасниками

Саміту глав держав та урядів Ради Європи у Рейк'явіку у травні 2023 року і до угоди про створення якого доєдналися Європейський Союз та 43 країни.

Проведений аналіз засвідчив попередньо обраховані втрати у сфері сільського господарства, завдані внаслідок збройної агресії РФ станом на 01.04.2023 становлять

897,3 млрд гривень.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** доручити відповідним центральним органам виконавчої влади розробити та внести на розгляд в установленому порядку проекти нормативно-правових актів щодо:
 - ➔ визначення джерел, порядку та механізмів відшкодування шкоди та збитків, завданих суб'єктам господарювання внаслідок збройної агресії РФ;
 - ➔ внесення змін до Методики визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії РФ, та Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією РФ.
- **Фонду державного майна України** розглянути можливість доповнення Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією РФ, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності в частині визначення порядку фіксації фактів та покрокової інструкції щодо фіксації пошкодження об'єктів підприємств із зразками оформлення відповідних документів, запропонованих Рекомендаціями USAID.
- **Обласним державним (військовими) адміністраціям разом з місцевими органами самоврядування** розглянути можливість розробки покрокового плану заходів з відновлення порушених земель, який би включав, зокрема, еколого-геохімічну оцінку земель, розробку робочих проєктів землеустрою щодо рекультивативної порушених земель і проєктів реконструкції та капітального ремонту меліоративних систем та/або окремих об'єктів інженерної інфраструктури.

РЕАГУВАННЯ

Міндовкіллям спільно з Держекоінспекцією опрацьовуються зміни до Методики визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану, з метою врахування вартості консервації земель для визначення розміру шкоди від забруднення земель, після чого проєкт відповідного нормативно-правового акта буде розглянуто в установленому законодавством порядку.

ФДМУ повідомив, що не вбачає за доцільне внесення запропонованих змін.

Обласними державними (військовими) адміністраціями напрацьовуються плани заходів із відновлення пошкоджених земель внаслідок збройної агресії РФ проти України. **З метою інформування про механізми визначення шкоди та збитків у сфері сільського господарства більшість обласних державних (військових) адміністрацій надіслали відповідні роз'яснення районним військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування.**

3.11. ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

Під постійним контролем Рахункової палати перебувають питання виконання повноважень державними органами — у 2023 році цим питанням присвячено **5 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **7 млрд гривень**.

- Аналіз забезпечення Антимонопольним комітетом України державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аудит відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Геннадій Пліс;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству України з питань державної служби на керівництво та функціональне управління у сфері державної служби, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та фінансування статутної діяльності політичних партій, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аналіз ефективності виконання заходів із забезпечення безпеки судноплавства («Для службового користування») (рішення Рахункової палати від 19 грудня 2023 року № 30-5). Відповідальна за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Ірина Іванова.

Аналіз забезпечення Антимонопольним комітетом України державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель

(рішення Рахункової палати від 27 червня 2023 року № 13-5)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Антимонопольний комітет України (АМКУ)

ПЕРІОД АУДИТУ:

2018–2019 роки
та 9 місяців 2020 року

ПРОАНАЛІЗОВАНО КОШТІВ:

8 млрд 495,6 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

АМКУ в цілому забезпечувався державний захист конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель.

Нормативно-правове врегулювання питання діяльності органів АМКУ із забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель мало окремі недоліки, зокрема, потребували унормування відповідно до вимог статті 85 Конституції України положення Закону України «Про Антимонопольний комітет України» і Регламенту Верховної Ради України в частині призначення та звільнення з посади Голови АМКУ.

АМКУ не забезпечено виконання планів роботи у 2018 році за 88 заходами (32,2%), у 2019 році — за 42 (21,2%), що призвело до невчасного виконання розпочатих у 2015–2016 роках конкурентних розслідувань на ринках та інших заходів.

Пріоритети діяльності АМКУ на 2020 рік та індикатори їх виконання не містили проміжних строків виконання, що ускладнювало моніторинг їх досягнення.

Протягом 2018–2019 років та 9 міс. 2020 року із загальної суми 8 млрд 363,5 млн грн штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції відповідно до рішень АМКУ, станом на кінець 2020 року стягнуто 26,2 млн грн, або 0,3% належної до сплати суми.

Найбільше скасовано повністю або частково оскаржених рішень АМКУ у 2019 році. Причиною скасування у судовому порядку рішень АМКУ слугувало, зокрема, формування судами нових правових позицій та підходів у застосуванні законодавства про захист економічної конкуренції, які не розглядались судами раніше. Як наслідок, у судовому порядку відмінено сплату до державного бюджету штрафів на суму 6,9 млрд гривень.

Кількість поданих скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель до АМКУ зростала. Одночасно спостерігалось зростання кількості відмов у задоволенні скарги та збільшувалася кількість оскаржень рішень Адміністративної колегії до суду. Однією з причин суттєвого зростання кількості оскаржень процедур закупівель порівняно з попереднім періодом була діяльність недобросовісних скаржників, що призводила до блокування ними процедур закупівель.

Встановлено розбіжності між обсягами плати за подання скарги щодо процедур закупівлі суб'єктами оскарження до органу оскарження за 2018 — 9 місяців 2020 років, а саме: за даними Державної казначейської служби України до державного бюджету надійшло 153,1 млн грн, а за даними обліку в АМКУ — 134 млн грн (на 19,1 млн грн менше).

Звіт та рішення Рахункової палати надіслано СБУ в порядку інформування.

ВИЯВЛЕНО**6 млрд 911,2 млн грн**

недосконалість законодавства, що дає можливість господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету

19,1 млн грн

неналежний контроль органів виконавчої влади за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів)

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Антимонопольному комітету України:**
 - ➔ забезпечити дієву участь у процесі нормативно-правового врегулювання питань діяльності АМКУ, зокрема щодо визначення процедури призначення та звільнення Голови АМКУ, забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель;
 - ➔ вжити заходів щодо беззастережного виконання планових показників роботи з проведення досліджень ринків, не допускати зволікання із завершенням досліджень ринків, розпочатих у минулих планових періодах;
 - ➔ забезпечити якісне узагальнення та використання практики розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель при прийнятті відповідних рішень.

РЕАГУВАННЯ

Пунктом 58 додатка I Меморандуму про економічну та фінансову політику» до листа про наміри до МВФ від 19.06.2023 № 15534/2/2-23 визначено завдання для АМКУ: до кінця грудня подати до Верховної Ради України новий законопроект, який забезпечить інституційну незалежність АМКУ, вдосконалив процедури призначення ключових посадових осіб, а також посилить виконавчі повноваження органу.

АМКУ повідомив Мінфін, Мінекономіки, Секретаріат КМУ **про неможливість виконання зазначеного пункту 58 Меморандуму та просив відстрочити виконання цього заходу на 6 місяців після відміни/скасування воєнного стану.** Мінфін повідомило про врахування такої позиції Комітету.

АМКУ **схвалив Порядок визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.**

Комітет вживає заходів щодо забезпечення виконання планових досліджень ринків у визначені терміни. Разом із тим на момент планування строків завершення планових досліджень ринків були ризики, які неможливо передбачити та врахувати.

Продовженню контрольних термінів завершення окремих досліджень передують обґрунтування причин виникнення такої потреби з метою недопущення зволікань із завершенням таких досліджень.

АМКУ утворено та затверджено склад чотирьох комісій з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, які з травня 2023 року розпочали свою роботу.

Затверджено Регламент роботи Комісії АМКУ з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель.

Аудит відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві

(рішення Рахункової палати від 21 листопада 2023 року № 27-3)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна інспекція архітектури та містобудування України (далі — ДІАМ)

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2022 роки
та I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

521,2 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Функціонування системи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві було законодавчо визначено та регламентовано. Водночас, здійсненню такого контролю та нагляду заважає низка невідповідностей:

- Концептуальних засад у сфері містобудівної діяльності не розроблено, що унеможливує поліпшення процесів формування та реалізації державної політики в цій сфері.
- Система регулювання інформаційних процесів є неефективною, що призводить до отримання розрізнених, безсистемних даних, ускладнює їх аналіз та прийняття рішень, необхідних для підвищення безпеки будівництва та якості життєдіяльності мешканців територіальних громад.
- Існуюча практика не дає змоги ДІАМ ефективно брати участь у систематизації застосування законодавства з питань архітектурного та будівельного контролю, а затягування процесу реорганізації органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, відтермінування початку роботи ДІАМ та обмеження на здійснення заходів контролю та нагляду створювали загрозу безпечному та комфортному середовищу.

Як наслідок — можливі ризики для безпечності будівництва та комфортної життєдіяльності громадян, а також сумніви щодо ефективного використання бюджетних коштів і коштів країн-партнерів, виділених у тому числі на відновлення постраждалих від збройної агресії регіонів України.

У 2020 році відбулася реформа сфери містобудування, спрямована на зменшення корупційних ризиків та підвищення ефективності держконтролю і нагляду. З 2021 року обсяги будівництва суттєво збільшилися: у 4 рази порівняно з планом зростає кількість розпочатих об'єктів будівництва, втричі — зданих в експлуатацію об'єктів. При цьому значно зменшилася кількість заходів державного архітектурно-будівельного нагляду і контролю. Надавши протягом 2021 — I півріччя 2023 року понад 91 тисячу дозволів на початок будівництва ДІАМ та її територіальні органи провели лише 49 планових і 63 позапланові перевірки.

Внаслідок повномасштабного вторгнення РФ в Україну і введення воєнного стану Кабмін у березні 2022 року припинив заплановані заходи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду й обмежив функції ДІАМ у частині ліцензування у містобудуванні веденням переліку декларацій суб'єктів господарювання у цій сфері. Зазначене негативно вплинуло на здійснення заходів державного контролю.

Оформлення дозволів на нове будівництво та початок будівельних робіт чітко регламентоване і передбачало подання замовниками документів із дотриманням вимог законодавства. Процес виконання дозвільних і реєстраційних функцій є повністю автоматизованим, доступним і прозорим. При цьому Єдина державна електронна система у сфері будівництва (ЄДЕССБ) не синхронізована з іншими інформаційними системами, зокрема з Єдиним реєстром судових рішень. Це створює ризик реєстрації об'єктів нерухомості, будівництво яких заборонене законом або призупинене рішенням суду.

За майже повного скорочення контрольної й наглядової діяльності, ДІАМ не приділяла уваги заповненню вакансій, частка яких становила у середньому 60% при затвердженій граничній чисельності 660 працівників. За рахунок економії фонду оплати праці ДІАМ встановлювала непропорційні високі розміри заохочувальних виплат (600–1450% посадового окладу) працівникам, що не відповідали фактичному їх внеску у результати роботи. Крім того, на керівні посади у профільних підрозділах призначались особи без спеціальної вищої освіти та відповідного досвіду роботи.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України:**
 - ➔ розробити і затвердити концептуальний документ з питань архітектури та містобудування з урахуванням передового європейського досвіду для визначення пріоритетів розвитку цієї сфери, а також з метою поліпшення безпеки та комфорту громадян;
 - ➔ зняти обмеження щодо проведення заходів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду з метою зменшення потенційних ризиків для безпечності будівництва та комфортної життєдіяльності;
 - ➔ удосконалити містобудівне законодавство для запобігання появі самобудов та їх легалізації;
 - ➔ удосконалити процеси державного архітектурно-будівельного контролю в частині затвердження стандартної форми звернення, запровадити критерії оскарження прийнятих рішень і надати можливість розгляду скарг заявників без їх участі для забезпечення прозорості та доступності для громадян цієї функції держави;
 - ➔ доопрацювати Єдину електронну систему у сфері будівництва (ЄДЕССБ) в частині її синхронізації з іншими інформаційними системами.
- **Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України та Державній інспекції архітектури та містобудування України:**
 - ➔ провести суцільну оцінку діяльності установи з метою узгодження навантаження на персонал залежно від складності завдань, забезпечення ефективного використання ресурсів для обслуговування ДІАМ;
 - ➔ удосконалити функції профільних структурних підрозділів ДІАМ у частині здійснення процедур збирання та аналізу даних щодо безпеки містобудування для виявлення проблемних питань і розроблення пропозицій щодо посилення державної політики у цій сфері.

РЕАГУВАННЯ

Термін виконання рекомендацій не настав.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству України з питань державної служби на керівництво та функціональне управління у сфері державної служби, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 23 листопада 2023 року № 28-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Національне агентство України з питань державної служби

ПЕРІОД АУДИТУ:

II півріччя 2021 року —
I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

304,7 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Національним агентством України з питань державної служби (далі — НАДС) при визначенні потреби у видатках на 2022–2023 роки неповною мірою забезпечено їх економічне обґрунтування та деталізацію розрахунків, а саме: 20,9 млн грн — при підготовці бюджетних запитів та 13,4 млн грн — при підготовці проектів кошторисів.

Крім того, з недотриманням положень бюджетної класифікації при формуванні кошторисів НАДС затверджено поточні видатки на придбання комп'ютерної техніки та оргтехніки в сумі 0,2 млн гривень.

За підсумками 2021–2022 років НАДС не використано виділених бюджетних асигнувань загалом на 10,2 млн гривень. Причинами цього став тривалий процес здійснення закупівлі товарів через централізовану закупівельну організацію та відкриття у 2022 році частини асигнувань за незахищеними статтями видатків лише 30 грудня.

Система внутрішнього контролю, створена в НАДС, потребує приведення у відповідність до вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, зокрема в частині розмежування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

НАДС забезпечено виконання планів пріоритетних дій Уряду, Стратегії реформування державного управління на період до 2021 року, та Стратегії реформування державного управління на 2022–2025 роки.

Особливу роль в процесі реформи державного управління відведено реформі оплати праці державних службовців, для забезпечення її конкурентоспроможності на ринку праці, підвищення рівня прозорості, передбачуваності та справедливості. Незважаючи на те, що реформу було розпочато 7 років тому, суттєвий прогрес у її проведенні з'явився тільки наприкінці 2023 року.

Основними причинами стримування реформи були як відсутність законодавчих засад, так і незатвердження Урядом нормативних актів, розроблених НАДС.

Як наслідок, механізм нарахування заробітної плати державних службовців залишався непрозорим у зв'язку з нерегульованим і необмеженим розміром надбавок і незабезпеченням встановлення частки посадового окладу у зарплаті державного службовця не менше 70%.

ВИЯВЛЕНО

34,4 млн грн

порушення, допущені при плануванні бюджетних коштів

10,2 млн грн

неефективне управління державними коштами

0,2 млн грн

використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Національному агентству України з питань державної служби:**
 - ➔ забезпечити включення до бюджетних запитів лише обґрунтованої потреби в бюджетних коштах, подання детальних розрахунків потреби, що базуються на економічно обґрунтованій кількості необхідних товарів (робіт, послуг) і вартості за їх одиницю, дотримання норм чинних нормативно-правових актів, що регламентують складання проектів кошторисів та включення до них економічно обґрунтованих обсягів бюджетних асигнувань;
 - ➔ привести Інструкцію з організації внутрішнього контролю та управління ризиками у Національному агентстві України з питань державної служби, його територіальних органах та установах, що належать до сфери його управління (наказ НАДС від 06.02.2018 № 38), у відповідність до вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у частині розмежування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту;
 - ➔ здійснити фаховий супровід законопроекту від 23.11.2022 № 8222 «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» щодо впровадження єдиних підходів в оплаті праці державних службовців на основі класифікації посад» до його прийняття Верховною Радою України.

РЕАГУВАННЯ

НАДС за підсумками розгляду рішення та Звіту Рахункової палати затверджено План заходів.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та фінансування статутної діяльності політичних партій, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 19 грудня 2023 року № 30-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Національне агентство з питань запобігання корупції,
- політичні партії «Слуга народу», «Опозиційна платформа — За життя», «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», «Європейська Солідарність», «Голос».

ПЕРІОД АУДИТУ:

II півріччя 2021 —
I півріччя 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

2 млрд 661,7 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

НАЗК в цілому забезпечено виконання покладених на нього завдань та функцій.

Незважаючи на створену в НАЗК ефективну систему внутрішнього контролю, **НАЗК допущено порушення загальних вимог щодо визначення результативних показників бюджетної програми за КПКВК 6331020 «Фінансування статутної діяльності політичних партій» у частині достовірності та повноти висвітлення інформації про стан виконання окремих результативних показників паспорта бюджетної програми.** Як наслідок, деякі планові та фактичні показники затрат у звітах є тотожними і неповною мірою характеризують процес реалізації програми, ступінь досягнення її цілей у відповідній сфері.

Незважаючи на те, що Законом України «Про політичні партії в Україні» (далі — Закон 2365) передбачено щорічне надання політичним партіям коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності, ні Закон 2365, ні Закон України «Про запобігання корупції» та інші законодавчі акти не містять визначення поняття «статутна діяльність політичної партії». Напрями та обмеження (заборони) щодо використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій законодавчо не врегульовано.

Через невизначення поняття «статутна діяльність політичної партії» в Законі 2365, здійснення політичною партією будь-яких передбачених її статутом витрат вважається використанням коштів на статутну діяльність і створює ризики витрачання коштів державного фінансування на цілі, не пов'язані з потребами партій як суспільно-політичних організацій.

Крім того, неузгодженість бюджетного законодавства і норм Закону 2365 унеможлиблює застосування правової бази, що регламентує бюджетний процес, при фінансуванні статутної діяльності політичних партій.

Рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року призупинено на період дії воєнного стану будь-яку діяльність в Україні низки політичних партій, зокрема «ОПЗЖ». Рішенням суду задоволено позов Міністерства юстиції України до «ОПЗЖ» та заборонено діяльність зазначеної політичної партії, а також передбачено передати майно, кошти та інші активи партії у власність держави.

Під час аудиту, місцезнаходження комісії з припинення (ліквідаційної комісії) політичної партії «ОПЗЖ» встановити не вдалося. Вказане унеможливило здійснення контролю за законним та цільовим використанням партією коштів, виділених з державного бюджету на фінансування її статутної діяльності. Про створення перешкод у роботі Рахункової палати повідомлено Національну поліцію України для вжиття заходів реагування відповідно до компетенції.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінетові Міністрів України** розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект про внесення змін до Закону 2365 у частині:
 - визначення поняття «статутна діяльність політичної партії», а також напрямів та обмежень (заборон) щодо використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій;
 - приведення у відповідність норм Закону 2365 в частині застосування поняття «державне фінансування політичних партій» до норм БКУ;
 - приведення у відповідність норм статті 176 Закону 2365 до норм законодавства про бухгалтерський облік у частині використання поняття «витрати»;
 - встановлення обов'язку місцевих організацій політичних партій зі статусом юридичної особи відкривати окремі рахунки для отримання від політичної партії (центрального апарату) коштів державного фінансування статутної діяльності, а також застосування до місцевих організацій політичних партій зі статусом юридичної особи санкцій за повторне протягом року зарахування на окремий рахунок, відкритий в установі банку для одержання коштів державного фінансування статутної діяльності, коштів, які заборонено зараховувати на такий рахунок відповідно до цього Закону.
- **Міністерству юстиції України** доручити при реєстрації та внесенні змін до відомостей про політичну партію, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, здійснювати перевірку щодо обов'язкового визначення у статутах порядків здійснення політичними партіями витрат, як того вимагає Закон 2365.

РЕАГУВАННЯ

НАЗК за результатами розгляду рішення та Звіту Рахункової палати затверджено План заходів щодо усунення недоліків і порушень.

3.12. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ З МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ

Питання взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами розглядались під час здійснення **2 заходів** зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **153 млн гривень**.

Відповідальний за здійснення контрольних заходів — заступник Голови Рахункової палати Андрій Майснер.

- Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень;
- аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток комунальної інфраструктури, у тому числі на придбання комунальної техніки.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень

(рішення Рахункової палати від 27 червня 2023 року № 13-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України,
- 14 районних рад Вінницької, Дніпропетровської, Закарпатської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської та Харківської областей

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік
(планування видатків — 2022 і 2023 роки)

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

154,5 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Зміни, визначені Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, з 2014 року не внесені до Конституції України.

Обсяги надходжень до районних бюджетів, які в результаті реформи децентралізації суттєво обмежені, не забезпечують повною мірою виконання районними радами повноважень, визначених Конституцією України та базовим законодавством.

Процес реорганізації районних рад в Україні не завершено, зокрема, через не проведення в них необхідних податкових перевірок. Мінрегіон і Мінінфраструктури, як його правонаступник, не володіють інформацією про стан припинення ліквідованих районних рад на 1 травня 2023 року.

Нечіткість норм частини третьої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» створила умови для різного трактування наявності підстав для тимчасового нездійснення районними радами своїх повноважень і взаємообумовленого здійснення цих повноважень відповідними районними військовими адміністраціями.

Вкрай неефективним у 2022 році і I кварталі 2023 року було управління районними радами власним майном і об'єктами спільної власності, що задовольняють спільні потреби територіальних громад.

ВИЯВЛЕНО

0,2 млн грн

неефективне управління коштами субвенції

0,6 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

1,2 млн грн

неекономне використання коштів

1,5 млн грн

втрати доходів районними бюджетами

34,1 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

4,7 млн грн

інші порушення

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Кабінету Міністрів України доручити:**
 - ДПС оперативно провести документальні позапланові перевірки районних рад, щодо яких не завершено процедуру припинення у зв'язку з не проведенням таких перевірок;

- Мінінфраструктури та Мінфіну розробити методику розрахунку потреби в коштах субвенції на 2024 рік для забезпечення окремих видатків районних рад.
- **Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України:**
 - здійснити аналіз причин незавершення передачі окремих закладів, установ та об'єктів комунального майна із спільної власності районів до спільної власності територіальних громад, та внести Кабміну, за необхідності, узгоджені з районними радами пропозиції щодо шляхів вирішення цього проблемного питання;
 - здійснити моніторинг стану реалізації заходів з виконання Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» та, за необхідності, внести в установленому порядку пропозиції щодо забезпечення завершення до 01.01.2024 припинення ліквідованих районних рад;
 - розробити методику розрахунку потреби в коштах субвенції на 2024 рік для забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень.
- **Районним радам:**
 - завершити процедури припинення районних рад, ліквідованих Постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» районів, правонаступниками яких є новоутворені районні ради;
 - передати заклади, установи та об'єкти комунального майна, об'єкти незавершеного будівництва із спільної власності районів до спільної власності територіальних громад;
 - прийняти рішення про повернення майна спільної власності територіальних громад із оперативного управління установ, що не були створені районними радами, та за необхідності укласти щодо нього договори оренди;
 - привести структуру районних рад та штатні розписи у відповідність до вимог частини першої статті 56 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

РЕАГУВАННЯ

За результатами проведеного Мінінфраструктури аналізу відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, отриманих від Мін'юсту, станом на 22.11.2023 **завершився процес реорганізації 65% районних рад ліквідованих районів.**

Мінінфраструктури **переглянуті та актуалізовані результативні показники бюджетної програми за КПКВК 3121040 та ідентифікації ризиків управління коштами субвенції у 2023 році.**

Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами втратив чинність згідно з постановою КМУ від 4 липня 2023 року № 749 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо користування надрами».

Приведено структуру районних рад у відповідність до вимог Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та оптимізовано штатну чисельність працівників, чим попереджено нецільове використання протягом року щонайменше 1,2 млн грн та зекономлено видатків бюджетних коштів на 20,6 млн гривень.

Районними радами відшкодовано до державного бюджету незаконні і нецільові видатки на загальну суму близько 0,3 млн грн, усунуено порушень щодо обліку майна на понад 31 млн гривень.

Національною поліцією України розпочато одне досудове розслідування за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 367 КК України.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток комунальної інфраструктури, у тому числі на придбання комунальної техніки

(рішення Рахункової палати від 22 серпня 2023 року № 17-2)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України,
- 15 селищних та міських рад,
- 6 комунальних підприємств

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2022 роки
та I квартал 2023 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

197,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Міністерством розвитку громад і територій України як головним розпорядником субвенції та окремими органами місцевого самоврядування 19 областей як розпорядниками субвенції за місцевими бюджетами **не забезпечено ефективного використання коштів субвенції.**

До кінця 2021 року лише 32,1 млн грн (16%) отриманих коштів субвенції використано на цілі, визначені бюджетною програмою, решта коштів на суму 165,3 млн грн (або 84%) не використана і на початок 2022 року зберігалась у залишках на рахунках місцевих бюджетів.

У грудні 2022 року залишки невикористаних коштів субвенції в сумі 51,1 млн грн місцевими бюджетами повернено до державного бюджету.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення надання і використання субвенції було неповним, що призвело до непоодиноких випадків обопільного невиконання сторонами договорів фінансового лізингу та купівлі-продажу взятих фінансово-господарських зобов'язань.

Механізм визначення лізингодержувачами продавців і ціни об'єктів фінансового лізингу був непрозорим.

Соціально-економічний ефект був мінімальним, що свідчить про невдалу спробу застосування Кабміном механізму фінансового лізингу для забезпечення розвитку комунальної інфраструктури.

За результатами роботи Комісії Мінрегіону для розгляду пропозицій та підготовки рекомендацій щодо розподілу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток комунальної інфраструктури, у тому числі на придбання комунальної техніки, а також за поданням Мінрегіону розпорядженнями Кабінету Міністрів України в грудні 2021 року розподілено кошти між 93 комунальними підприємствами 66 територіальних громад 21 області.

Загалом із 66 місцевих бюджетів 21-ї області, яким перераховано субвенцію, лише 11 місцевих бюджетів 10 областей змогли у грудні 2021 року використати за призначенням частину (16%) отриманих коштів, взагалі не використовувалися кошти субвенції 56 кому-

нальними підприємствами 55 територіальних громад 11 областей, техніку придбано лише 37 комунальними підприємствами.

У 2022 році використано залишків коштів субвенції загалом на суму 114,2 млн грн (69%), з яких на придбання комунальної техніки, за розрахунками Рахункової палати, — 6,1 млн грн, потреби територіальної оборони, забезпечення безпеки та місць проживання внутрішньо переміщених осіб — 108,1 млн гривень. Решту залишків коштів субвенції в сумі 51,1 млн грн (31%) місцевими бюджетами у грудні 2022 року повернено до державного бюджету. Станом на 01.01.2023 залишки коштів субвенції на рахунках місцевих бюджетів не зберігалося.

За інформацією 43 територіальних громад, у 30 з них протягом 2021–2022 років за наявності коштів субвенції та залишків цих коштів 41 комунальним підприємством жодної одиниці комунальної техніки не придбано.

ВИЯВЛЕНО

71,4 млн грн

неефективне управління коштами

18,3 млн грн

використано з порушенням вимог чинного законодавства

15 млн грн

інші порушення, пов'язані з проведенням публічних закупівель, використанням державного майна

3 млн грн

неефективне використання коштів

1,9 млн грн

втрати доходів внаслідок порушення норм законодавства

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України (правонаступник Міністерства розвитку громад і територій України) здійснити моніторинг результатів використання у 2021 році коштів субвенції та у 2022 році — залишків коштів субвенції і за результатами надати Міністерству фінансів України уточнену оцінку ефективності виконання бюджетної програми за КПКВК 2761490 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток комунальної інфраструктури, у тому числі на придбання комунальної техніки».

РЕАГУВАННЯ

Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України **проведено моніторинг використання коштів субвенції за період 2021–2022 років.**

До державного бюджету повернено в повному обсязі (100%) 19-ма адміністративно-територіальними громадами та комунальними підприємствами **47,7 млн гривень.**

На заходи територіальної оборони, задоволення продовольчих потреб цивільного населення тощо спрямовано 102 млн гривень.

Вісьмома комунальними підприємствами закуплено 47 од. техніки вартістю 22,4 млн гривень.

До державного бюджету перераховано як залишки невикористаних коштів 56,5 млн гривень.

Завдяки вжитим заходам вдалося поновити та відшкодувати незаконні видатки за рахунок бюджетних коштів на 1,4 млн гривень.

3.13. РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРКИ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ, АНАЛІЗІВ ЗВІТІВ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ, АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ, МІНІСТЕРСТВА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ (В ЧАСТИНІ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ)

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» у звітному році проведено:

- Аналіз щорічного звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Віктор Богун;
- аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Андрій Дідик;
- аналіз звіту Фонду державного майна України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету. Відповідальна за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Ірина Іванова;
- перевірку виконання кошторису адміністративних витрат Національного банку України та зобов'язань з перерахування коштів до Державного бюджету України («Для службового користування») (рішення Рахункової палати від 10 жовтня 2023 року № 22-1). Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Цезар Огонь.

Аналіз щорічного звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель

(рішення Рахункової палати від 27 червня 2023 року № 13-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство економіки України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

ЗВІТ МІНЕКОНОМІКИ ЗА 2022 РІК

у цілому включені до Звіту відомості є доречними

містить аналіз щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель

звітні дані щодо результатів контролю у сфері публічних закупівель у 2022 році акцентують увагу лише на фактах порушень

Звіт неповною мірою відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» (пункт 3 частини першої статті 9), зокрема через відсутність інформації про кількісні показники в розрізі предметів закупівель;

через недостатність інформації щодо актуальних питань сьогодення у сфері публічних закупівель не формують комплексного розуміння стану реагування на недоліки та порушення, які є наслідком недосконалості процедур закупівель.

недостатньо висвітлено такі важливі аспекти, як:

- масштаби участі українського бізнесу в тендерах інших країн (обсяг ринку, у тому числі охоплений Угодою про державні закупівлі, до якої приєдналася й Україна, за даними Мінекономіки, оцінюється в 1,7 трлн дол. США щороку);
- доступність для українського бізнесу інформації про правила проведення тендерів у різних країнах світу (на вебпорталі Мінекономіки відповідні дані розміщено лише щодо 18 країн, тоді як Угода про державні закупівлі охоплює 48 країн, а Угода Світової організації торгівлі — 164);
- поза увагою залишилася масштабна плінність у 2022 році в організаціях-замовниках фахівців з публічних закупівель (уповноважених осіб) — майже 39% (на кінець 2021 року до роботи в ЕСЗ допущено 33 тис. осіб, а вже у 2022 році визначено 13 тис. нових уповноважених осіб).

недостатньо висвітлено причини та наслідки внесення змін до договорів про закупівлю (понад 273 тис. змін), а також обґрунтованість показника економії (20 млрд грн);

не зроблено аналізу причин та наслідків порушень у сфері публічних закупівель, а також інформації про заходи, що спрямовані на їх запобігання та усунення.

З початку широкомасштабного вторгнення більшість закупівельних процедур в Україні проводили без електронної системи закупівель (ЕСЗ), але за умови оприлюднення відповідної документації після припинення дії воєнного стану. Отже, статистична інформація про здійснення закупівель в ЕСЗ за 2022 рік є неповною.

Згідно з рекомендаціями Рахункової палати, Міністерство доповнило Звіт даними щодо стану виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель та Стратегії реформування системи публічних закупівель («дорожньої карти»), схваленої розпорядженням КМУ від 24.02.2016 № 175-р. Це додало повноти, актуальності та значущості звітним відомостям.

Щодо міжнародної діяльності Мінекономіки у 2022 році, то у Звіті йдеться про те, що під час роботи в Комітеті Світової організації торгівлі з державних закупівель Міністерство ініціювало оприлюднення 15 країнами-учасницями Угоди про заснування Світової організації торгівлі заяви щодо відмови в співпраці з РФ.

Система публічних закупівель у 2022 році характеризується зменшенням порівняно з 2021 роком кількості замовників на 14% (близько 29 тис. суб'єктів) та майже на 50% обсягу закупівель (484 млрд грн), а також збільшенням на 30% кількості учасників (понад 242 тис. суб'єктів). До того ж у публічних закупівлях в Україні взяли участь понад 250 нерезидентів із 46 країн.

Крім того, набуває популярності електронний каталог як зручний і швидкий інструмент закупівлі товарів: більше як 3,6 тис. замовників здійснили понад 14 тис. закупівель на 1,8 млрд гривень.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

▪ Міністерству економіки України:

- ➔ розробити методику аналізу ефективності системи публічних закупівель, оскільки без такої методики неможливе впровадження комплексного моніторингу ефективності системи публічних закупівель, а отже, і підготовки щорічних звітів, які б містили таку комплексну оцінку;
- ➔ розробити та подати в установленому порядку на розгляд КМУ проєкт рішення щодо затвердження стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування системи публічних закупівель («дорожньої карти»), затвердженої розпорядженням КМУ від 24 лютого 2016 року № 175-р;
- ➔ передбачити включення до наступних щорічних звітів відомостей про напруження правового підґрунтя для здійснення закупівель у надзвичайних ситуаціях з урахуванням наявного досвіду здійснення закупівель товарів, робіт та послуг в умовах запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), а також у період воєнного стану.

РЕАГУВАННЯ

Схвалено Стратегію реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки (розпорядження КМУ від 02.02.2024 № 76-р).

Затверджено зміни до Порядку визначення предмета закупівлі (наказ Мінекономіки від 03.04.2023 № 1811, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.06.2023 за № 943/39999);

Затверджено професійний стандарт «Фахівець з публічних закупівель» (наказ Мінекономіки від 14.09.2023 № 13580).

Аналіз Звіту Антимонопольного комітету України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 27 червня 2023 року № 13-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Антимонопольний комітет України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

362,2 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

У Звіті Антимонопольного комітету України за 2022 рік переважно об'єктивно і достовірно висвітлена інформація про результати діяльності Антимонопольного комітету України, що впливає на виконання державного бюджету.

Зниження значень основних показників діяльності Комітету у 2022 році пов'язане, насамперед, з введенням в Україні воєнного стану, що негативно вплинуло на роботу органів АМКУ.

За даними Звіту АМКУ за 2022 рік, до державного бюджету сплачено 330,6 млн грн штрафів та пені, що на 38% менше, ніж у 2021 році. При цьому 97% штрафів та пені сплачено за порушення, допущені у попередні роки.

За рішеннями АМКУ про накладення штрафів у 2022 році до державного бюджету сплачено 11 млн грн, що становило лише 2% загальної суми накладених штрафів (557,9 млн гривень).

За даними Держказначейства, до державного бюджету від плати за подання суб'єктами оскарження скарг у сфері публічних закупівель надійшло 22,2 млн грн, що становило 24% показників, зазначених у Звіті АМКУ (91,6 млн гривень).

АМКУ не виконано три із дванадцяти наданих у 2021 році Рахунковою палатою рекомендацій, зокрема:

- не внесено зміни до порядку розрахунку Комітетом штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- не визначено розміру штрафу з урахуванням коригуючого коефіцієнта (від 0,05 до 2%), що призвело до виникнення ризиків неоднозначності та непрозорості в застосуванні коефіцієнта при розрахунку розміру штрафу за конкретне правопорушення.

У 2021 та 2022 роках Комітетом не затверджено передбаченого вимогами Бюджетного кодексу плану діяльності на середньостроковий період. Відсутність у 2022 році плану діяльності на середньостроковий період унеможливила надання Рахунковою палатою оцінки повноти досягнення АМКУ визначених цілей; встановлення повноти відображення у Звіті АМКУ за 2022 рік результатів роботи Комітету щодо захисту економічної конкуренції на окремих ринках.

Не виконано прийнятих впродовж 2019–2021 років рішень Комітету щодо повернення до відповідного бюджету отриманої незаконної державної допомоги.

Через тривалий процес реформування органу оскарження у сфері публічних закупівель Комітетом у 2022 році не виконано вимог Закону України «Про Антимонопольний комітет України» щодо оприлюднення щорічного звіту про діяльність Комісії (комісій) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель та узагальненої практики розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель за звітний рік, відтак громадськість позбавлена права на отримання передбаченої законом інформації.

Потребує оптимізації штатна чисельність працівників АМКУ з урахуванням фактичного обсягу функціональних обов'язків.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Антимонопольному комітету України:**
 - ➔ створити відкритий реєстр розпочатих досліджень ринків та відображати інформацію про стан реалізації цих досліджень у річному звіті;
 - ➔ забезпечити здійснення заходів щодо визначення в рішеннях про повернення до відповідного бюджету суми незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;
 - ➔ унормувати питання застосування Комітетом при розрахунку базового розміру штрафу коригуючих коефіцієнтів (від 0,05 до 2);
 - ➔ провести аналіз кадрового забезпечення діяльності АМКУ та з урахуванням результатів здійснити заходи щодо оптимізації кількості штатних посад.

РЕАГУВАННЯ

З метою відкритості і прозорості діяльності Комітету Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» (від 09.08.2023 № 3295-IX) **внесено зміни до Закону України «Про Антимонопольний комітет України», а саме: доповнено статтю 24¹, якою передбачено, що на офіційному вебсайті АМКУ оприлюднюються звіти про результати проведених досліджень ринків.**

При розгляді справ про державну допомогу Комітет, у разі наявності відповідних підтвердних документів, розрахунків тощо, що дозволять встановити точний обсяг незаконної державної допомоги, що підлягає поверненню, **буде зазначати точну суму незаконної державної допомоги**. У разі якщо цього неможливо зробити, Комітет буде керуватися практикою застосування законодавства про державну допомогу в ЄС.

Схвалено Порядок визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яким, зокрема, визначаються:

- загальні засади визначення розміру штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- етапи визначення розміру штрафу;
- підходи до визначення базового розміру штрафу на основі економічних показників;
- обтяжуючі та пом'якшуючі обставини, відповідно до яких коригується базовий розмір штрафу.

Комітетом **надано Мінфіну пропозиції щодо скорочення граничної чисельності працівників АМКУ.**

Аналіз звіту Фонду державного майна України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету

(рішення Рахункової палати від 22 серпня 2023 року № 17-6)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Фонд державного майна України (ФДМУ, Фонд)

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Звіт Фонду державного майна України складено у відповідності із методичними рекомендаціями, затвердженими наказом Фонду від 30.09.2022 № 1139.

За інформацією Звіту Фонду, у 2022 році Фонд загалом забезпечив перерахування до державного бюджету коштів у сумі 2 млрд 593,67 млн грн, у тому числі:

- від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, з урахуванням залишку коштів станом на 01.01.2022 та надходжень від продажу газети «Відомості приватизації», на фінансування загального фонду державного бюджету перераховано 1 млрд 712,02 млн гривень. Річний план надходжень до державного бюджету за цим показником у сумі 8 млрд грн виконаний на 21,4%;
- від оренди державного майна до державного бюджету надійшло 575 млн грн, що становить 44,2% виконання річного плану (1,3 млрд гривень);
- дивідендів та частини чистого прибутку господарських товариств до державного бюджету сплачено 306,6 млн грн, що становить 55,2% орієнтовного обсягу (555 млн гривень).

За даними Звіту Фонду, значне зменшення надходжень доходів державного бюджету спричинено в основному повномасштабною агресією РФ проти України та запровадженням на всій території України воєнного стану.

У Звіті не відображено повної інформації про реальні масштаби втрат державного майна та збитки дохідної частини Державного бюджету України, спричинені діями держави-терориста.

Через недотримання уповноваженими органами управління державним майном Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» та Порядку подання пропозицій щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, даних про їх балансову вартість, а також відсутність у Фонду реальних контрольних механізмів безумовного забезпечення дотримання таких вимог, Фондом не забезпечено належного обґрунтування затвердженого показника доходів державного бюджету від проведення малої приватизації.

Наведені у Звіті Фонду дані про результати приватизації у 2022 році державного майна та управління корпоративними правами держави і державними підприємствами не містять результатів заходів Фонду, які мали б підвищувати ефективність його діяльності та від якої напряду залежить наповнення дохідної частини державного бюджету.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Фонду державного майна України:**
 - ➔ забезпечити дотримання уповноваженими органами управління державним майном та контрольних функцій Фонду вимог частини п'ятої статті 11 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» та пункту 4 Порядку подання уповноваженими органами управління державним органам приватизації пропозицій щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації;
 - ➔ розробити Структуру та Методичні рекомендації щодо складання річного звіту та щоквартальної аналітичної довідки про роботу ФДМУ та хід приватизації державного майна на 2023 рік з урахуванням особливостей воєнного стану;
 - ➔ розробити порядок визначення економічного ефекту від діяльності Фонду;
 - ➔ вжити заходів щодо розроблення в установленому порядку проєктів нормативно-правових актів щодо внесення змін до Порядку подання уповноваженими органами управління державним органам приватизації пропозицій щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, з метою забезпечення обґрунтованого планування прогностичних обсягів надходжень до бюджету від приватизації;
 - ➔ забезпечити дотримання вимог статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки щодо затвердження в установленому порядку фінансових планів разом із стратегіями розвитку підприємств та інвестиційними планами на середньострокову перспективу.

РЕАГУВАННЯ

На розгляді Верховної Ради України знаходиться законопроект «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України стосовно удосконалення державної політики управління об'єктами державної і комунальної власності» (реєстр. № 4573 від 04.01.2023) яким, зокрема, пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині розширення кола осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, уповноваженими на те посадовими особами Фонду; доповнення статтею 16420 «Порушення порядку використання державного майна», якою визначаються розміри штрафів, зокрема, за неподання інформації про об'єкти державного або комунального майна, які підлягають приватизації або можуть бути передані в оренду, у тому числі про об'єкти, які не використовуються державними або комунальними підприємствами і не пропонуються як потенційні об'єкти оренди або приватизації.

Розроблено заходи щодо врахування пропозицій і рекомендацій Рахункової палати, якими передбачено встановлення постійного контролю за виконанням двох рекомендацій Рахункової палати (29%), у т.ч. за дотриманням вимог законодавства щодо затвердження в установленому порядку фінансових планів разом із стратегіями розвитку підприємств та інвестиційними планами на середньострокову перспективу; забезпеченням відображення у наступних щорічних звітах про роботу Фонду та хід приватизації державного майна повної та зіставної інформації про результати діяльності.

Виконання п'яти рекомендацій Рахункової палати (72%) та повне виконання рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами попередніх контрольних заходів, **передбачено упродовж 2024 року.**

3.14. ФІНАНСОВІ АУДИТИ

Рахунковою палатою у 2023 році проведено **9 фінансових аудитів**:

- фінансовий аудит проєкту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство». Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Віктор Богун;
- фінансовий аудит Державної інспекції енергетичного нагляду України за 2022 рік. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Ігор Яремчук;
- фінансовий аудит гранту Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — т.в.п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер;
- фінансовий аудит проєкту «Додаткове фінансування Проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- фінансовий аудит Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2022 рік. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Цезар Огонь;
- фінансовий аудит проєкту «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- фінансовий аудит проєкту «Додаткове фінансування проєкту «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- фінансовий аудит проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий;
- фінансовий аудит проєкту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Відповідальний за здійснення контрольного заходу — член Рахункової палати Василь Невідомий.

Фінансовий аудит проєкту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство»

(рішення Рахункової палати від 23 травня 2023 року № 11-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство фінансів України,
- Міністерство юстиції України/ Координаційний центр з надання правової допомоги,
- Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України,
- Фонд розвитку підприємництва

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

1 млрд 512,8 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається МБРР

Думка із застереженням

Щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні витрат

Думка із застереженням

У 2022 році на реалізацію проєкту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство» було спрямовано понад 1,5 млрд грн, з яких 1,4 млрд грн — аванс позики Світового банку, 62,5 млн грн — субвенція, розподілена в 2021 році на розроблення комплексних планів просторового розвитку територій тергромад, майже 2,5 млн грн — видатки на формування та функціонування системи безоплатної допомоги.

Через широкомасштабне вторгнення РФ в Україну виникла нагальна потреба у наданні фінансової державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам в умовах воєнного стану.

Світовий банк у березні 2022 року на прохання Мінфіну збільшив суму авансу з 20 млн дол. США до 50 млн дол. США. Ці кошти спрямували на покращення ефективності та прозорості надання держпослуг аграріям, розвиток сільського господарства й забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. При цьому установам-виконавцям Програми бюджетні призначення за загальним фондом держбюджету були скорочені на 557 млн грн.

Було встановлено, що до Угоди про позику були внесені зміни в частині реструктуризації Програми, у тому числі щодо оптимізації чинних індикаторів, введення нових та визначення нового виконавця — Мінфіну/Фонду розвитку підприємництва. Зокрема, включено новий показник «Підтримка відновлення виробництва сільськогосподарської продукції», що містить два результати, пов'язані з освоєнням коштів: «Щонайменше 4 000 аграрних виробників отримали державну підтримку через кредитну програму 5–7–9 у 2022 році» та «Кошти на пріоритетні сільськогосподарські програми, які надають відшкодування відсоткової ставки для позик у межах кредитної програми 5–7–9, гранти на розвиток садівництва, гранти та іншу підтримку для ефективного управління зрошуванням через організації водокористувачів, та капіталізацію Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві включено до Державного бюджету України на 2023 рік».

Рахункова палата, керуючись внесеними 28.03.2023 змінами до Угоди про позику, які застосовуються до відносин 2022 року, констатувала, що кошти державного бюджету у 2022 році було використано виконавцями Програми в усіх суттєвих аспектах з урахуванням керівних положень МБРР із закупівель та використання коштів, а також на цілі, визначені Угодою про позику та Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».

Фінансово-господарські операції проведено відповідно до вимог нормативно-правових актів, які регулюють використання бюджетних коштів, і керівних положень МБРР.

Фінансова звітність за проектом «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство» за 2022 рік складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до концептуальних засад спеціального призначення, погоджених МБРР.

Водночас у Зведеному програмному фінансовому звіті за 2022 рік:

- не відображено залишки коштів спеціального фонду державного бюджету (аванс позики 2020 року) у сумі майже 541 млн грн (18,5 млн дол. США), які використано новим виконавцем Програми Мінфіном/Фондом розвитку підприємництва за КПКВК 3501540 на фінансування програми «Доступні кредити 5–7–9%»;
- не відображено як отриманий аванс у 2022 році кошти позики в сумі 906,9 млн грн (31 млн дол. США).

Крім того, виявлено, що станом на 01 січня 2023 року на рахунках місцевих бюджетів залишилися невикористаними залишки коштів субвенції у сумі 48,2 млн грн, надані в рамках Програми: 37,8 млн грн на рахунках 18 обласних військових адміністрацій та 10,4 млн грн — 8 територіальних громад.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

▪ Міністерству фінансів України:

- ➔ удосконалити положення Операційного посібника та форми звітності для правильності відображення у фінансовій звітності за Програмою інформації щодо фактичного використання залишків коштів спеціального фонду державного бюджету (аванс позики 2020 року) та отримання коштів авансу позики;
- ➔ забезпечити контроль за повнотою відображення у фінансовій звітності за Програмою даних щодо фактичного використання залишків коштів спеціального фонду державного бюджету (аванс позики 2020 року) та фактичного отримання коштів авансу позики;
- ➔ з метою виконання вимог статті 26 Бюджетного кодексу України, Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджених постановою КМУ від 12.12.2018 № 1062, врегулювати внутрішніми документами питання управління ризиками, здійснення заходів контролю, проведення моніторингу та інформування керівництва щодо недоліків у системі внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ

Затверджено зміни до Рекомендаційно-технічного операційного посібника для управління проектом «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство» з метою уточнення процедур у межах реалізації Проекту, а також якісного і належного звітування щодо Проекту.

Мінфіном надано Світовому банку уточнені звіти з урахуванням виправлених недоліків/неточностей, виявлених під час проведення Рахунковою палатою фінансового аудиту Проекту, з метою забезпечення достовірності відображення даних у зведеній звітності щодо реалізації Проекту за 2022 рік

З метою приведення Порядку організації внутрішнього контролю в апараті Міністерства фінансів України до вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та удосконалення функціонування внутрішнього контролю у Міністерстві фінансів України, **Мінфін наразі розробляє проект Порядку у новій редакції.**

Фінансовий аудит Державної інспекції енергетичного нагляду України за 2022 рік

(рішення Рахункової палати від 06 червня 2023 р. № 12-8)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Державна інспекція енергетичного нагляду України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

186,9 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової та бюджетної звітності

Надано немодифіковану думку

Щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні витрат

Надано немодифіковану думку

Фінансова та бюджетна звітність Держенергонагляду за 2022 рік відображає достовірно та в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Держенергонагляду станом на 31 грудня 2022 року, його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, що є підставою для надання немодифікованої думки.

Під час здійснення аудиту встановлено, що всі суттєві операції, відображені у фінансовій та бюджетній звітності Держенергонагляду, відповідають нормативно-правовим актам, плановим документам, національній практиці; цільове використання бюджетних коштів забезпечено.

Несуттєві недоліки у веденні бухгалтерського обліку в Держенергонагляді в цілому не вплинули на показники фінансової і бюджетної звітності за 2022 рік.

Водночас були встановлені порушення Закону України від 12 травня 2015 року № 389 «Про правовий режим воєнного стану» (в редакції Закону України від 12 травня 2022 року № 2259) у частині призначення на вищі посади працівників без звільнення з попередніх посад та недоліки у Положенні про облікову політику Державної інспекції енергетичного нагляду України.

ВИЯВЛЕНО

1,29 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Державній інспекції енергетичного нагляду України:**
 - ➔ внести зміни до наказу від 30.03.2022 № 43 «Про режим роботи працівників Держенергонагляду на період правового режиму воєнного стану» щодо забезпечення діяльності в умовах воєнного стану з урахуванням всіх можливостей, у тому числі із застосуванням електронних засобів ІТ-комунікації під час дистанційної форми роботи;
 - ➔ внести низку змін до Положення про облікову політику Держенергонагляду;
 - ➔ здійснити коригування показників фінансової звітності;
 - ➔ розробити та затвердити внутрішні розпорядчі документи щодо управління цілісною ІТ-системою;
 - ➔ визнати такими, що втратили чинність, накази про призначення на попередні посади 29 працівників, яких підвищено в 2022 році на підставі Закону № 389 в редакції Закону № 2259;
 - ➔ скласти акти про списання малоцінних та швидкозношуваних предметів, строк корисного використання яких минув (1 рік після придбання), і здійснити відповідні кореспонденції субрахунків у бухгалтерському обліку.

РЕАГУВАННЯ

Держенергонаглядом повністю виконано усі надані Рахунковою палатою рекомендації, зокрема:

- **внесено зміни до наказу «Про режим роботи працівників Держенергонагляду на період правового режиму воєнного стану»;**
- **розроблено Положення про облікову політику Державної інспекції енергетичного нагляду України;**
- здійснено коригування показників фінансової звітності у формах 1-дс «Баланс» та 2-дс «Звіт про фінансові результати»; у формі 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» забезпечено розкриття детальної інформації фінансової звітності за 2023 рік;
- **розроблено Регламент роботи з апаратним і програмним забезпеченням та доступу до ресурсів інформаційно-комунікаційної системи Держенергонагляду;**
- **визнано такими, що втратили чинність, накази про призначення/ переведення на попередні посади 29 працівників,** яких призначено в 2022 році;
- **оформлено акти на списання матеріальних цінностей,** які не підлягають подальшому використанню, списані використані малоцінні та швидкозношувані предмети відображено у річній фінансовій звітності за 2023 рік.

Фінансовий аудит гранту Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України

(рішення Рахункової палати від 11 липня 2023 року № 14-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство фінансів України

ПЕРІОД АУДИТУ:

квітень — травень 2022 року

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

33 млрд 508,3 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності

Надано немодифікований висновок

Щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні операцій з коштами гранту

Надано немодифікований висновок

Кошти Гранту зараховані до загального фонду державного бюджету у квітні–травні 2022 року **відповідно до вимог Угоди**.

Проект, в межах якого надійшли кошти Гранту, **є системним, спрямованим на підтримку проведення реформ в Україні**, кошти зараховано до загального фонду державного бюджету, тобто не мають цільового призначення.

Операції з надходження коштів Гранту та складання фінансової звітності відповідають вимогам Угоди і положенням Стандартних умов, які є її невід'ємною частиною.

Фінансова звітність Міністерства фінансів України відображає достовірність даних у всіх аспектах щодо надходжень коштів Гранту відповідно до вимог положень угоди і наведених у додатку 1 до Технічного завдання операціях, що відображаються у фінансовій звітності та включені до сфер аудиту і перевірені.

Під час аудиту не виявлено викривлень у операціях, що відображаються у фінансовій звітності та включені до сфер аудиту і перевірені.

Під час аудиту не виявлено порушень законодавства щодо операцій з надходження коштів Гранту та їх обліку на рахунках державного бюджету.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Міністерству фінансів України** надати Звіт про результати фінансового аудиту гранту Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України Світовому банку.

РЕАГУВАННЯ

Міністерство фінансів України надіслало Світовому банку Звіт про результати фінансового аудиту гранту Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.07.2023 № 14-1.

На виконання пункту 5 рішення Рахункової палати від 11.07.2023 № 14-1 інформацію про реагування на результати фінансового аудиту гранту Цільового фонду багатьох донорів зі співфінансування Програми Другої позики на політику розвитку у сфері економічного відновлення для України надіслано Голові Верховної Ради України.

Фінансовий аудит проєкту «Додаткове фінансування Проєкту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей, що підтримується позикою міжнародного банку реконструкції та розвитку»

(рішення Рахункової палати від 11 липня 2023 року № 14-5)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство охорони здоров'я України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2020–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

104,3 млн дол. США
(еквівалент 3 017,3 млн грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається Міжнародному банку реконструкції та розвитку (далі — МБРР)

2020–2021 рік

надано
немодифікований
висновок

2022 рік

надано
модифікований
висновок

виявлено викривлення змісту звітності, поданої до МБРР за 2022 рік, у сумі 712,62 тис. дол. США за частиною 1.2 Проєкту. Повернені кошти відображені за напрямом 1.11 частини 1.2 Проєкту замість напрямом 1.3.

У МОЗ не розроблено жодних методичних рекомендацій щодо процедур ведення загального обліку за Проєктом, на підставі якого формується звітність до МБРР, бухгалтерського обліку (за нетиповими операціями), порядку доповнення звітних форм та їх заповнення, що призвело до недоліків та викривлень змісту звітів:

- У 2020–2021 роках
 - ведення бухгалтерського обліку здійснювалося МОЗ лише за операціями з використання коштів з рахунку Позики та з реєстраційного рахунка, за рештою рахунків, які відкриті для його реалізації і які є транзитними, вівся лише загальний облік, який був неповним;
 - залишки коштів для формування звітності до МБРР визначалися шляхом розрахунків;
 - окремі показники звітності до МБРР є некоректними, що з урахуванням підходів до їх заповнення викривлює зміст і сутність показників.
- У 2022 році
 - з II кварталу 2022 року звітування доповнено формою, що не передбачена Операційним посібником Проєкту;
 - залишки коштів для формування звітності до МБРР визначалися шляхом розрахунків.

Не синхронізуються між собою дані бухгалтерського обліку та загального обліку операцій за Проєктом, які використовуються для формування показників звітності МБРР.

Не отримано достатньої впевненості, що витрати здійснені виключно та в повному обсязі на цілі Проєкту:

- у 2020–2021 роках — операційні витрати на 32,7 тис. гривень.
- у 2022 році — послуги індивідуальних консультантів на 2 млн 283,6 тис. грн; видатки з відшкодування витрат на відрядження — 12,9 тис. грн; оплата постачання програмного продукту ZOOM — 166,4 тис. грн; оплата електронних ключів — 36,1 тис. грн; операційні витрати — 16,6 тис. гривень.

Виявлено низку ризиків:

- не запроваджена цілісна система внутрішнього контролю;
- відсутність належного методичного забезпечення складання звітності до МБРР та загального обліку за Проектом за усіма рахунками;
- ведення обліку розрахунків в іноземній валюті та з придбання товарно-матеріальних цінностей здійснюється без врахування вимог НП(с)БОДС в державному секторі;
- наявний порядок надання послуг індивідуальними консультантами групи провадження Проекту — специфічний, а порядок звітування — недосконалий;
- зміна підходів до здійснення процедур закупівель створює умови для порушення встановлених вимог і можливого шахрайства;
- операції з передачі матеріальних цінностей, закуплених за кошти Проекту, до закладів охорони здоров'я відображені в бухгалтерському обліку з недотриманням положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;
- облік надходжень до загального фонду державного бюджету та використання коштів здійснюється поза межами МОЗ.

ВИЯВЛЕНО

264,8 тис. грн

неефективне управління державними коштами

59,6 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухобліку та складанням звітності

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України:**
 - ➔ доручити Мінфіну розробити спільно з виконавцями проєктів МБРР методичні рекомендації з ведення обліку і звітування за залученими позиками;
 - ➔ у подальшому при укладанні з МБРР угод про позику визначити показники Матриці, цільове значення яких можна виміряти і перевірити.
- **Міністерству охорони здоров'я України:**
 - ➔ передбачити в Операційному посібнику Проекту положення щодо порядку формування планових показників у звітності до МБРР, підписання звітності, застосування спеціальних зобов'язань Агенції ООН, подання заявок з авансування (в частині підтвердних документів);
 - ➔ ініціювати перед Мінфіном і МБРР перегляд звітних форм за Проектом та зміст їх показників з урахуванням фактичного стану справ;
 - ➔ посилити внутрішній контроль за веденням загального та бухгалтерського обліку і формуванням бюджетної звітності, своєчасним відображенням у бухгалтерському обліку господарських операцій (зокрема передачі), здійсненням записів у бухгалтерському обліку, які підтверджено документально;
 - ➔ забезпечити неухильне дотримання Угоди про позику при здійсненні операційних видатків;
 - ➔ забезпечити чітке розмежування обсягів наданих послуг у договорах з консультантами за проєктами для здійснення їх оплати.
 - ➔ забезпечити синхронізацію загального та бухгалтерського обліку за Проектом;
 - ➔ вжити заходів щодо ефективного використання закупленого за кошти Проекту медичного обладнання.

РЕАГУВАННЯ

Внесено зміни до Операційного посібника Проекту щодо порядку формування планових показників у звітності до МБРР, підписання звітності.

Фінансовий аудит Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2022 рік

(рішення Рахункової палати від 11 липня 2023 року № 14-6)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

ПЕРІОД АУДИТУ:

2022 рік

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

198,4 млн грн

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової та бюджетної звітності

**надана
модифікована думка
із застереженнями**

Кошти державного бюджету у 2022 році Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі — НКЦПФР) використані за цільовим призначенням, фінансово-господарські операції проведені здебільшого відповідно до вимог нормативно-правових актів, що регламентують порядок використання бюджетних коштів.

Встановлено факти недотримання НКЦПФР вимог чинного законодавства, недоліки у веденні бухгалтерського обліку під час здійснення видатків за рахунок коштів державного бюджету, що передусім зумовлено незабезпеченням ефективного і всеохоплюючого внутрішнього контролю, а саме:

- неправильне ведення обліку нематеріальних активів внаслідок неприйняття управлінського рішення про вибуття програмного комплексу і списання його з балансу;
- неправильний облік зобов'язань за розрахунками за товари, роботи, послуги (кредиторської заборгованості) та порушення законодавства при проведенні інвентаризації розрахунків за дебіторською і кредиторською заборгованостями;
- неякісне проведення інвентаризації будівель і приміщень, що знаходились на балансі НКЦПФР та неприйняття рішення про переоцінку їх вартості;
- недоліки у веденні бухгалтерського обліку;
- недоліки у веденні табеля обліку використання робочого часу працівників;
- недоліки в оформленні в електронній системі публічних закупівель (розміщення неправильної інформації);
- недосконалість облікової політики;
- система внутрішнього контролю тільки частково забезпечує ефективний контроль за виконанням покладених на НКЦПФР завдань і функцій, оскільки не затверджено окремих організаційно-розпорядчих документів з питань внутрішнього контролю; не укомплектовано кадрами структурні підрозділи, на які покладено виконання функцій з внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту, а також ведення бухгалтерського обліку; не проведено запланованих на 2022 рік внутрішніх аудитів.

ВИЯВЛЕНО

1,3 млн грн

викривлення показників фінансової звітності

29 тис. грн

викривлення бюджетної звітності

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку:**
 - ➔ забезпечити укомплектування кадрами підрозділів НКЦПФР, на які покладено виконання функцій з внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та ведення бухгалтерського обліку;
 - ➔ вжити заходів для забезпечення роботи відділу внутрішнього аудиту;
 - ➔ провести аналіз операційних можливостей Програмного комплексу електронної системи розкриття інформації емітентами цінних паперів та прийняти рішення про його використання;
 - ➔ здійснити коригування показників фінансової звітності за 2022 рік за формами № 1-дс і № 5-дс;
 - ➔ прийняти рішення про проведення переоцінки балансової вартості будівель, що знаходяться на балансі НКЦПФР, частини яких були передані в оренду згідно із договорами оренди, або щодо віднесення до інвестиційної нерухомості частин цих будівель, що передані в оренду, і забезпечити їх окремий облік;
 - ➔ узгодити між собою інформацію, яка відображається на аналітичних рахунках 63111 і 63112 у Плані рахунків НКЦПФР та меморіальних ордерах № 5;
 - ➔ забезпечити облік робочого часу працівників відповідно до форми № П-5;
 - ➔ розробити та затвердити адміністративні регламенти усіх процесів, виконання яких покладено на департамент бухгалтерського обліку, методології та звітності НКЦПФР.

РЕАГУВАННЯ

Внесено зміни до Положення про облікову політику НКЦПФР в частині зміни до переліку видів зобов'язань та їх визначень.

З урахуванням змін, внесених до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, **затверджено «Робочий План рахунків бухгалтерського обліку НКЦПФР»**, в якому також врегульовано порядок відображення інформації на аналітичних рахунках 63111 і 63112 і в меморіальних ордерах № 5.

Внесено зміни до Реєстру ідентифікованих ризиків департаменту бухгалтерського обліку, методології та звітності на 2023 рік та Плану заходів контролю з реагування на ризики департаменту бухгалтерського обліку, методології та звітності на 2023 рік, що зменшує вірогідність настання ризиків, які б мали значний вплив на фінансову та бюджетну звітність НКЦПФР.

Проведено аналіз операційних можливостей Програмного комплексу електронної системи розкриття інформації емітентами цінних паперів та прийнято рішення про виведення його з експлуатації.

Ведеться комплексна робота щодо розробки адміністративних регламентів процесів, що здійснюються департаментом бухгалтерського обліку, методології та звітності НКЦПФР, та **встановлено особистий контроль головного бухгалтера** за такою роботою, а також за правильністю оформлення документів та дотриманням термінів звітування про використання коштів, **виданих на відрядження або під звіт**.

При проведенні щорічної інвентаризації передбачено інвентаризацію об'єктів необоротних активів, які обліковуються на субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої».

Фінансовий аудит проєкту «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку

(рішення Рахункової палати від 22 серпня 2023 року № 17-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство охорони здоров'я України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021 рік, 2022 рік

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

58,1 млн дол. США
(еквівалент 1568,7 млн грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається Міжнародному банку реконструкції та розвитку (далі — МБРР)

2021 рік

надано
немодифікований
висновок

2022 рік

надано
модифікований
висновок

встановлено недоліки, які не вплинули на достовірність фінансової звітності

Не отримано достатньої впевненості щодо достовірності відображених у фінансовій звітності до МБРР планових показників за 2021 та 2022 роки у зв'язку з невизначеністю керівними документами банку порядку їх формування.

Помилково завищено суми за трьома договорами із консультантами на 2,1 тис. дол. США у Звітах про стан закупівель за III та IV квартали 2022 року до МБРР.

Не подано до МБРР Зведену видаткову відомість (SOE) за III квартал 2022 року щодо видатків на 0,5 тис. дол. США.

Не отримано достатньої впевненості, що придбана МОЗ програмна продукція на 16,4 тис. дол. США (еквівалент 600,2 тис. грн) у 2022 році (операційні витрати) безпосередньо пов'язана з реалізацією заходів Проєкту.

Крім того, встановлено суттєві недоліки у системі внутрішнього контролю, а заходи внутрішнього контролю щодо реалізації Проєкту неефективні. МОЗ не дотримано вимог Основних засад здійснення внутрішнього контролю, зокрема в частині Проєкту.

Система бухгалтерського обліку МОЗ та звітності в частині операцій за Проєктом неефективна та недостатньо надійна. Облікова політика МОЗ не забезпечує достовірного відображення в бухгалтерському обліку операцій за проєктами, що підтримуються Світовим банком з 2015 року. Як наслідок:

- господарські операції з перерахування коштів та оприбуткування контейнерів для медичних відходів на суму 4,4 млн грн відображені без первинних документів;
- в обліку немає даних щодо залишку медичного обладнання на 13,6 млн грн, не розподіленого станом на 31.12.2022.

Операційним посібником Проєкту не визначено процедури здійснення ретроактивного фінансування закупівлі вакцин проти COVID-19. Не досягнуто визначеного Угодою про Позику показника вакцинації проти COVID-19 пріоритетних груп населення (10 млн осіб), на який передбачено 30 млн дол. США, через широкомасштабне вторгнення використано

13 млн дол. США. У кінці 2022 року внесено зміни до угоди, перерозподілено невикористані 17 млн дол. США на іншу мету — оснащення генераторами закладів охорони здоров'я.

Несвоєчасно проведено торги та не виконано умови договорів у частині поставки медичного обладнання внаслідок широкомасштабного вторгнення РФ на територію України та введення воєнного стану. Станом на 31.12.2022 недоотримано від ЮНІСЕФ 2888 од. медичного обладнання на загальну суму 126,3 млн грн або 4,6 млн дол. США.

Несвоєчасно відображено в бухгалтерському обліку списання комісії банку з рахунка Позики, відкритого в МБРР. Комісія банку у сумі 6 млн грн відображена із затримкою на 5 місяців та у складі господарської операції за іншою позикою МБРР.

ВИЯВЛЕНО

43,1 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку

0,6 млн грн

неефективне управління державними коштами та майном

РЕКОМЕНДАЦІЇ

▪ Міністерству охорони здоров'я України:

- у планах діяльності на 2023 і подальші роки передбачити заходи, строки виконання, індикатори та відповідальних виконавців за впровадження спільних зі Світовим банком проєктів;
- розробити та затвердити внутрішні документи, що встановлюють порядок обміну інформацією, процедури, форми, обсяги, строки, перелік надавачів та отримувачів інформації; вимоги до інформації фінансового і нефінансового характеру, збереження інформації; здійснення моніторингу — відстеження стану організації та функціонування МОЗ системи внутрішнього контролю в цілому та/або окремих його елементів;
- удосконалити Положення про облікову політику з метою забезпечення відображення в обліку всіх операцій, пов'язаних з реалізацією проєктів, що фінансуються Світовим банком;
- забезпечити повну автоматизацію бухгалтерського обліку спеціалізованим програмним продуктом, включно за операціями з коштами позик Світового банку в національній та іноземній валютах;
- здійснити відповідні коригувальні записи та виправлення у даних бухгалтерського обліку в частині медичного обладнання, що підлягає передачі закладам охорони здоров'я, з урахуванням наказів МОЗ про такий розподіл та застосування правильних субрахунків для відображення доходів, витрат, цільового фінансування, коштів на рахунках банків;
- прискорити реалізацію Проєкту шляхом забезпечення своєчасного проведення торгів відповідно до затвердженого плану закупівель та укладання договорів/угод за їх результатами;
- внести зміни до Угоди між МОЗ та ЮНІСЕФ від 22.12.2021 № UN-1.1.2/228 в частині графіка поставок медичного обладнання та забезпечити постачання медичного обладнання у встановлені терміни.

РЕАГУВАННЯ

МОЗ затверджено План заходів з виконання рекомендацій за результатами аудиту (термін реалізації переважної більшості заходів — III квартал 2024 року).

Затверджено Антикорупційну програму МОЗ на 2023–2024 роки.

Фінансовий аудит проєкту «Додаткове фінансування проєкту «Екстрене реагування на COVID-19 та вакцинація в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку

(рішення Рахункової палати від 22 серпня 2023 року № 17-5)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство охорони здоров'я України

ПЕРІОД АУДИТУ:

з 13.12.2021 по 31.12.2022

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

120,8 млн дол. США
(еквівалент 3 439,7 млн грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається Міжнародному банку реконструкції та розвитку (далі — МБРР)

2021–2022 роки

надано модифікований висновок

У видаткових відомостях, поданих МОЗ до МБРР, вказано викривлені дані щодо ретроактивного фінансування закупівлі вакцин проти COVID-19. Не отримано достатньої впевненості щодо обсягів фактично наданих Контакт-центром послуг, відношення до Проєкту комп'ютерної техніки, розподіленої у 2022 році, коректності заповнення показників руху коштів у звітності МБРР.

Отримано підтвердження від Державної казначейської служби України про надходження 120 млн дол. США як ретроактивного фінансування закупівлі вакцин проти COVID-19, їх конвертацію і перерахування на Єдиний казначейський рахунок у гривні, зарахування до загального фонду держбюджету. Цільове використання коштів забезпечено. Водночас у Видаткових відомостях, поданих МОЗ до МБРР, зазначено викривлені дані в частині підстав для зняття цих коштів з рахунку Позики.

Не отримано достатньої впевненості, що витрати 2022 року у Видаткових відомостях здійснені в обсягах фактично наданих Контакт-центром послуг (інформація конфіденційна). Всупереч умовам договору ТОВ «Аделіна» не включало до звітів ключові показники ефективності роботи Контакт-центру.

Не отримано достатньої впевненості, що комп'ютерна техніка, розподілена у 2022 році, на 349,2 тис. дол. США (12,8 млн грн) стосується безпосередньо Проєкту, оскільки джерелом фінансування в наказі зазначено інший Проєкт.

Не отримано достатньої впевненості щодо коректності заповнення показників руху коштів у звіті «Спеціальний рахунок»: кошти відображено у позиції «Сума дозволених витрат, сплачена протягом поточного періоду» замість позиції «Кошти, перераховані на казначейський рахунок».

Крім того, не створено цілісної системи внутрішнього контролю, що не забезпечує запобігання відхиленням чи помилкам та їх виявлення.

Система бухгалтерського обліку МОЗ та звітності в частині операцій за Проєктом є неефективною та недостатньо надійною.

Неналежним є методичне забезпечення складання звітності до МБРР та загального обліку коштів за Проектом за усіма рахунками, відкритими для руху коштів Проекту, дані якого не синхронізуються з даними бухгалтерського обліку.

Облік поповнення загального фонду (ретроактивне фінансування) здійснюється поза межами МОЗ. Невизначеність положеннями Посібника процедури здійснення ретроактивного фінансування, яке проведено в рамках Частини 1 Додаткової статті 1 до Угоди про Позику № 9315 для відшкодування придбаних раніше вакцин проти COVID-19, та невиокремлення ретроактивних витрат у звітності до МБРР не забезпечують прозорості здійснення витрат.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** доручити Мінфіну розробити спільно з виконавцями проєктів МБРР методичні рекомендації щодо ведення обліку і звітування за залученими державою позиками; переглянути форму «Розрахунок авансування» з урахуванням передбаченої договором суми витрат на поточний рік, коригування вартості договору на суму сплачених витрат у поточному періоді, а також залишку коштів на рахунку відкритих у Казначействі асигнувань.
- **Міністерству охорони здоров'я України:**
 - ➔ забезпечити впровадження у роботу МОЗ вимог Інструкції з організації та здійснення внутрішнього контролю в Міністерстві, на підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери управління МОЗ, затвердженої наказом МОЗ від 22 квітня 2021 року № 794. При розробленні системи управління ризиками, зокрема в частині Проекту, урахувати ідентифіковані під час аудиту ризики;
 - ➔ забезпечити синхронізацію загального та бухгалтерського обліку за Проектом. Посилити заходи внутрішнього контролю за достовірністю записів у загальному і бухгалтерському обліку;
 - ➔ забезпечити автоматизоване ведення облікової та звітної документації за Проектом відповідно до вимог законодавства та регламентних процедур МБРР з використанням ІСУД та/або окремого модуля в комп'ютерній програмі «МІА»;
 - ➔ визначити конкретні показники досягнення результатів за Проектом і включити їх до звітів за підсумками моніторингу Проекту, що подаються до МБРР;
 - ➔ у разі застосування процедур ретроактивного фінансування визначити порядок його здійснення та забезпечити відповідність показників, що зазначаються у витаткових відомостях (SOE), даним угод, на підставі яких МОЗ проводило витрати;
 - ➔ врегулювати процедуру підписання МОЗ фінансової звітності до МБРР, порядок формування планових показників звітів до МБРР; визначити граничні терміни підготовки заявок на зняття коштів (від дати підписання МОЗ до погодження МБРР); врегулювати питання щодо супровідної документації до заявок на авансування коштів на спеціально виділений рахунок.

РЕАГУВАННЯ

МОЗ затверджено План заходів з виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами фінансового аудиту. Кінцевим строком виконання двох заходів визначено I квартал 2024 року, сімох — III квартал 2024 року.

Фінансовий аудит проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів», що підтримується позицією Міжнародного банку реконструкції та розвитку» за 2021 та 2022 роки в Міністерстві освіти і науки України

(рішення Рахункової палати від 05 грудня 2023 року № 29-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство освіти і науки України

ПЕРІОД АУДИТУ:

з 03.12.2021 по 31.12.2022

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

130,5 млн дол. США
(еквівалент 3 млрд 798 млн грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається Міжнародному банку реконструкції та розвитку (далі — МБРР)

**надано
немодифікований
висновок**

Виявлено недоліки внутрішнього контролю МОН:

- не розроблено методичних рекомендацій щодо процедур ведення загального та бухгалтерського обліку Проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів», що підтримується позицією Міжнародного банку реконструкції та розвитку», порядку заповнення і доповнення звітних форм з урахуванням фактичної схеми руху коштів проєкту. Не встановлено прийнятої для МБРР автоматизованої системи обліку;
- не врегульовано визначення потреби та оцінки вартості консультаційних послуг, що надаються за кошти позик МБРР;
- МОН не забезпечено у 2022 році належної координації та управління Проєктом, до 18.10.2022 закупівлі здійснювалися без затвердженого плану закупівель;
- операційним посібником Проєкту не визначено поняття та процедура здійснення ретроактивного фінансування стипендіальних програм, не розроблено методики формування показників матриці результатів проєкту, не обґрунтовано документально сукупного фінансування на 130 млн дол. США;
- при підтвердженні обсягів відшкодування академічних та соціальних стипендій не здійснено верифікації їх розмірів. Як наслідок, до обсягів ретроактивного фінансування за жовтень 2021 року — квітень 2022 року включено обсяги виплат академічних стипендій, річний розмір яких перевищував встановлений критеріями Угоди про позику, на 31,6 млн дол. США (або 925,1 млн грн), що є неприйнятними витратами.

Встановлено низку недоліків:

- нерозроблення належного методичного забезпечення складання звітності до МБРР та загального обліку коштів за проєктом за усіма рахунками, відкритими для руху коштів проєкту. Облікова політика МОН є недосконалою. Рівень автоматизації бухгалтерського обліку недостатній;
- недостатня координація проєкту МОН. Недосконала система оплати за консультаційні послуги. Постійні зміни в групі консультантів;
- здійснення закупівель без плану закупівель Проєкту. Без відповідних рішень МОН до системи STEP безпідставно внесені дані;
- облік надходжень до загального фонду державного бюджету та використання коштів здійснюється поза межами МОН. Порядок звітування щодо досягнення показників є недосконалим, а звітність складною;

- невиконання або часткове виконання МОН та Мінсоцполітики фінансових зобов'язань щодо виплати до початку отримання ретроактивного фінансування академічних та соціальних стипендій. Незабезпечення безперервності фінансування стипендіальних програм протягом 2021–2022 навчального року.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Кабінету Міністрів України** доручити Мінфіну:
 - ➔ спільно з відповідальними виконавцями за проєктами МБРР розробити методичні рекомендації з питань ведення загального та бухгалтерського обліку і звітування за позикою МБРР за видатками, здійсненими з рахунка позики за спецфондом, за коштами позики, спрямованими на поповнення загального фонду;
 - ➔ опрацювати питання вартості консультаційних послуг за проєктами МБРР за рахунок коштів безповоротної допомоги (грантів) і внести в установленому порядку на розгляд КМУ відповідні пропозиції, що забезпечить зменшення витрат за рахунок кредитних коштів.
- **Міністерству освіти і науки України:**
 - ➔ розробити і затвердити зміни до Інструкції з організації внутрішнього контролю МОН у частині відповідності всіх елементів внутрішнього контролю вимогам Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджених постановою Уряду від 12.12.2018 № 1062, і забезпечити їх подальше впровадження у роботу МОН;
 - ➔ доповнити Операційний посібник проєкту положеннями щодо деталей ведення загального та бухгалтерського обліку коштів за проєктом, особливостей роботи з рахунками, відкритими для реалізації проєкту, та формування звітності до МБРР, а також схемою руху коштів;
 - ➔ вжити заходів щодо встановлення прийнятної для МБРР автоматизованої системи обліку за Проєктом відповідно до вимог законодавства та регламентних процедур МБРР;
 - ➔ запровадити моніторинг якості роботи консультантів Групи впровадження Проєкту;
 - ➔ погодити з МБРР план закупівель проєкту; публічну інформацію про здійснені процедури закупівель відображати в STEP;
 - ➔ при розробленні дизайну проєкту забезпечити належне формування індикаторів Матриці результатів проєкту на підставі обґрунтованих розрахунків та реального їх застосування для оцінки стану досягнення цілей проєкту. Розробити та затвердити в Операційному посібнику форму, методику та процедуру формування Звіту про витрати (SOE);
 - ➔ вжити заходів реагування щодо оплати консультаційних послуг без достатніх підтверджень їх фактичного надання (0,4 млн грн з нарахуваннями).

РЕАГУВАННЯ

МОН затверджено План заходів з виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами фінансового аудиту, яким передбачено виконання 17 заходів, термін виконання більшості — протягом I півріччя 2024 року. Наказом МОН зобов'язано керівників структурних підрозділів щоквартально до 25 числа місяця, останнього в кварталі, інформувати управління бухгалтерського обліку та звітності МОН про стан виконання цього Плану.

З метою недопущення у подальшому фактів оплати консультаційних послуг без достатніх підтверджень їх фактичного надання, **МОН вирішено утворити робочу групу для перевірки результатів послуг, наданих консультантами Проєкту в квітні-травні 2022 року.**

Фінансовий аудит проєкту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку»

(рішення Рахункової палати 21 грудня 2023 року № 31-4)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство соціальної політики України

ПЕРІОД АУДИТУ:

2021–2022 роки

ПЕРЕВІРЕНО КОШТІВ:

204,9 млн дол. США
(еквівалент 6 млрд 854,9 млн грн)

КЛЮЧОВІ ЗНАХІДКИ

Щодо фінансової звітності спеціального призначення за Проєктом до МБРР за 2021 і 2022 роки

Щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні витрат

наданий немодифікований висновок

висновок не надався

Фінансова звітність спеціального призначення до МБРР за Проєктом за 2021 і 2022 роки складена Мінсоцполітики для МБРР **з дотриманням вимог, встановлених угодами Проєкту та законодавством, та забезпечує достовірність даних в усіх суттєвих аспектах щодо надходжень коштів позик до державного бюджету і видатків, а також фінансового стану за рахунками, відкритими в межах Проєкту.** Всі суттєві операції, відображені у звітності, відповідають вимогам угод Проєкту та додатковим інструкціями МБРР; цільове використання коштів позик забезпечено.

Отримано достатню та прийнятну впевненість щодо операцій на рахунках Проєкту з надходження позик Проєкту до державного бюджету, їх використання за КПКВК 2501630, а також залишків коштів на рахунках, відкритих для реалізації Проєкту.

Водночас встановлено низку недоліків:

- цілісна система внутрішнього контролю відсутня, її елемент «управління ризиками» не створено, засоби внутрішнього контролю, зокрема у сфері бухгалтерського обліку та складання звітності за Проєктом, є фрагментарними;
- більшість рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами аудиту Проєкту за 2019–2020 роки, виконано частково, деякі взагалі не виконано;
- Мінсоцполітики не дотримано термінів звітування, визначених листом МБРР, а витратні відомості, що підтверджують правильність ведення спецрахунка, постійно формувалися із значними часовими розривами в показниках;
- майже кожна закупівля у 2021 та 2022 роках проходила з окремими недоліками та/або порушеннями положень Операційного посібника Проєкту, зокрема, порушено планові терміни проведення закупівель;
- встановлено випадки затвердження у кошторисі за КПКВК 2501630 сум, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями;
- облікова політика Мінсоцполітики з питань обліку малоцінних необоротних активів, транспортно-заготівельних витрат є недосконалою. Це зумовило викривлення фінансової та бюджетної звітності Мінсоцполітики за операціями Проєкту та призвело до порушень бюджетного законодавства;

- адміністрування договорів за Проєктом було неякісним, опрацювання та збереження документів — неналежним;
- не дотримано низки стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі при оприбуткуванні нефінансових активів, придбаних і переданих на ОТГ/ТГ та Мінсоцполітики.

ВИЯВЛЕНО

50,6 млн грн

порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку, які призвели до викривлення фінансової та бюджетної звітності Мінсоцполітики

47,9 млн грн

порушення, допущені при плануванні

4,7 млн грн

неустойки за порушення умов договорів надійшло до бюджету несвоєчасно (із запізненням більш як на рік)

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству фінансів України:**
 - удосконалити типову форму «Примітки до річної фінансової звітності» (ф. № 5-дс);
 - забезпечити щомісячне звітування Мінсоцполітики перед МБРР та посилити контроль за складанням витратних відомостей.
- **Міністерству соціальної політики України:**
 - забезпечити створення елемента системи внутрішнього контролю «Управління ризиками» відповідно до вимог Основних засад; розробити систему управління ризиками за Проєктом, враховуючи ідентифіковані під час аудиту ризики при її формуванні;
 - удосконалити облікову політику та організацію бухгалтерського обліку Проєкту;
 - налаштувати/доопрацювати бухгалтерську програму «ІС-ПРО» у частині встановлення контролю за внесенням інформації після закриття періоду, відображення операцій в іноземній валюті;
 - упорядкувати процедуру надання та оформлення права підписів посадових осіб Мінсоцполітики на документах Проєкту;
 - не допускати затвердження у кошторисі за КПКВК 2501630 сум, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями;
 - збільшити на суму супутніх послуг, пов'язаних з транспортуванням, первісну вартість 100 ноутбуків з пристроями сканера відбитків пальців, що обліковуються Мінсоцполітики.

РЕАГУВАННЯ

Визначено структурний підрозділ Мінсоцполітики, відповідальний за контроль за складанням звітності у рамках Проєкту.

Проведено налаштування програмного забезпечення «ІС-ПРО»: отримано можливість здійснювати вивантаження повних даних в іноземній валюті; вести складський облік у розрізі матеріально відповідальних осіб; форми меморіальних ордерів приведено у відповідність із наказом Мінфіну від 08.12.2017 № 755.

Запроваджено облік робочого часу індивідуальних консультантів; затверджено удосконалену форму матеріальної перепустки; кредиторську заборгованість за договором від 04.01.2019 № QCBS-3.8 у бюджетній звітності за КПКВК 2501630 (ф. № 7д) **відображено як прострочену.**

3.15. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ГРУП АУДИТОРІВ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2023 РОЦІ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ФОНДІВ ЄС

У 2023 році у рамках **Дунайської транснаціональної програми 2014–2020 років** продовжувалась робота групи аудиторів Рахункової палати під керівництвом члена Рахункової палати Віктора Богуна. Звіт про діяльність групи затверджено *рішенням Рахункової палати від 13.02.2024 № 6-1*.

Група аудиторів Рахункової палати за Дунайською транснаціональною програмою у 2023 році повністю виконала завдання Генерального директорату з питань аудиту використання європейських фінансових фондів (Орган аудиту Програми, Угорщина), який підтвердив: українська система управління та контролю — ефективна.

Проведений у 2023 році аудит українського бенефіціара — громадської організації «Простір молоді» з обсягом фінансування проєкту майже 95 тис. євро, не виявив жодних помилок, невідповідностей і підозр.

На звернення Органу аудиту Програми групою аудиторів Рахункової палати опрацьовано проєкти річного звіту з контролю за період з 01.07.2022 по 30.06.2023 разом з аудиторським висновком, звіту про системний аудит за період з 21.02.2022 по 15.05.2023, які в подальшому були затверджені та передані Європейській комісії. Крім того, групою аудиторів Рахункової палати опрацьовано проєкт звіту про аудит операцій українського бенефіціара, а також проєкт змін до стратегії аудиту, які також за результатами обговорення затверджені Органом аудиту Програми.

На запрошення Органу аудиту Програми представник Рахункової палати взяв участь у 5-ій нараді Групи аудиторів цієї Програми, що відбулась 7 вересня 2023 року в м. Будапешт (Угорщина). Також у цій нараді взяли участь представники 10 країн: Боснії і Герцеговини, Хорватії, Німеччини, Молдови, Чорногорії, Словаччини, Словенії, Румунії, України та Угорщини, а також, Голова Керівного органу Програми, Голова Спільного секретаріату Програми, зовнішні аудитори.

На зустрічі обговорено поточний стан реалізації, підготовку до закриття, графік закриття Програми. Крім того, під час заходу обговорено результати системного аудиту та аудиту операцій 2023 року.

Таким чином, у 2023 році група аудиторів Рахункової палати успішно виконала завдання з контролю за Програмою. Аудит українського бенефіціара не виявив жодних помилок чи невідповідностей, отримавши підтвердження ефективності української системи управління та контролю. Співпраця Рахункової палати з міжнародними організаціями, зокрема Європейського союзу, триває.

У рамках реалізації **програм прикордонного співробітництва європейського інструменту сусідства та партнерства «Басейн Чорного моря 2014–2020», «Україна — Румунія 2014–2020», «Україна — Угорщина — Словаччина — Румунія 2014–2020» та «Україна — Польща — Білорусь 2014–2020»** (ППС ЄС) Рахункова палата здійснює функцію представника України в Групі аудиторів на чолі з членом Рахункової палати

Василем Невідомим. Звіт про роботу аудиторів затверджено рішенням Рахункової палати від 27.02.2024 № 9-1.

Група аудиторів виконуватиме в подальшому аудиторські функції за ППС ЄС у зв'язку з продовженням періоду виконання програм до 31.12.2025. Крім того, триває робота Групи аудиторів за чотирма аналогічними **програмами Interreg NEXT періоду 2021–2027 років**, угоди щодо фінансування яких були схвалені Урядом України в листопаді 2023 року.

Протягом 2023 року представники Рахункової палати, включені до складу відповідних груп аудиторів:

- проаналізували виконання рекомендацій, наданих за результатами здійснених у попередніх роках системних аудитів та аудиту проєкта;
- здійснили аудити шістьох проєктів, що реалізуються в рамках ППС ЄС;
- провели два системні аудити в рамках ППС ЄС «Україна — Румунія 2014–2020» та «Україна — Польща — Білорусь 2014–2020» (аудиторські знахідки і рекомендації надіслано відповідним Аудиторським органам);
- опрацювали та погодили проєкти річних аудиторських звітів, які подаються аудиторськими органами програм Європейській комісії;
- опрацювали проєкти звітів за результатами системного аудиту, а також п'яти аудитів проєктів, підготовлених незалежною аудиторською компанією, найнятою аудиторським органом за ППС ЄС «Україна — Угорщина — Словаччина — Румунія 2014–2020» на умовах аутсорсингу;
- опрацювали та погодили оновлені стратегії аудитів за всіма чотирма ППС ЄС, що реалізуються в Україні;
- взяли участь в онлайн-засіданнях та нарадах, організованих європейськими партнерами, щодо обговорення питань стану реалізації, затвердження правил і процедур аудиту за програмами транскордонного та транснаціонального співробітництва Interreg NEXT;
- надали Секретаріату КМУ консультативну допомогу під час розробки проєкту Порядку функціонування національної системи управління та контролю за виконанням програм транскордонного та транснаціонального співробітництва Interreg NEXT на період 2021–2027 років.

Член Рахункової палати Василь Невідомий взяв участь у сьомому мережевому засіданні щодо удосконалення систем управління і контролю в програмах прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства 2014–2020 і програмах транскордонного та транснаціонального співробітництва Interreg NEXT 2021–2027 роках (м. Кальярі, Італійська Республіка, 17–18 жовтня 2023 року).

Загальний обсяг коштів, перевірених групою аудиторів за шістьма аудитами проєктів, становив близько 688 тис. євро. Результати здійснених аудитів обговорено з об'єктами

контролю та погоджено з аудиторськими органами рекомендації щодо застосування фінансових корекцій за проєктами на загальну суму близько 36,9 тис. євро.

Найбільш суттєвими з виявлених порушень були:

- укладання договорів про придбання послуг без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, що не відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі». Так, в межах аудитів двох проєктів за програмами «Україна — Румунія 2014–2020» та «Басейн Чорного моря 2014–2020» встановлено: з метою уникнення проведення процедур закупівель/спрощених закупівель та укладання договорів без використання електронної системи закупівель Prozorro, українськими бенефіціарами зменшено очікувану вартість закупівлі та укладено договори без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель;
- недотримання вимог європейського законодавства щодо забезпечення рівних можливостей доступу для контрагентів з країн-партнерів до участі в тендері за програмою прикордонного співробітництва. Так, аудитом проєкту в межах програми «Україна — Румунія 2014–2020» встановлено порушення вимог статті 54 Регламенту Комісії (ЄС) № 897/2014 від 18.08.2014 щодо обов'язковості публікації в країнах-партнерах інформації при проведенні закупівлі вартістю від 100 тис. євро до 300 тис. євро;
- перевищення витрат за бюджетними лініями, затвердженими у бюджетах проєктів;
- порушення при нарахуванні заробітної плати персоналу, задіяному в проєктах.

За результатами аудиту проєкту в межах програми «Україна — Румунія 2014–2020» Державну аудиторську службу України, яка здійснює функції Національного контактного пункту з організації взаємодії з Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF), поінформовано про ризик подвійного фінансування заробітної плати з різних джерел. Антимонопольному комітету України надано інформацію про виявлені в процесі аудиту ознаки можливого вчинення антиконкурентних узгоджених дій учасниками торгів під час проведення відкритих торгів. Здійснюється моніторинг вжиття цими органами відповідних заходів реагування.

За результатами системного аудиту за програмою прикордонного співробітництва «Україна — Румунія 2014–2020» поінформовано аудиторський орган за програмою про необхідність рекомендувати Секретаріату Кабінету Міністрів України покращити наявні механізми та процедури боротьби з шахрайством, у тому числі, в частині деталізації процедур попередження, виявлення та реагування на випадки шахрайства, а також створити переліки ризиків шахрайства.

3.16. ВПЛИВ ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДЕРЖАВИ

Аналіз реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій (пропозицій) з метою оцінки їх результативності здійснюється відповідно до вимог пункту 9 статті 7 Закону України від 02 липня 2015 року № 576-VIII «Про Рахункову палату» та положень Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки.

- За результатами розгляду рекомендацій, наданих Рахунковою палатою під час проведеного у 2021 році **аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2020 році Міністерству охорони здоров'я України для здійснення публічних закупівель за бюджетними програмами «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру» та «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями»,**

- **Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до пункту 3 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі» та деяких законів України щодо закупівлі лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, та із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі» (від 21.04.2022 № 2229-IX).**

Відповідно до внесених змін з 1 квітня 2023 року спеціалізовані організації більше не здійснюватимуть закупівлі лікарських засобів та медичних виробів. Єдиною закупівельною організацією визначено Державне підприємство «Медичні закупівлі України».

Відтак усі закупівлі лікарських засобів та медичних виробів для забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру здійснюватимуться відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».

- За результатами **аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року**, проведеного у 2021 році,
- **схвалено Водну стратегію України на період до 2050 року та операційний план з її реалізації до 2024 року** (розпорядження КМУ від 09.12.2022 № 1134-р). Це надважливий документ для України на шляху виконання міжнародних зобов'язань у сфері «водної» безпеки нашої держави, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та Резолюції Генеральної Асамблеї ООН: Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року.

Зазначена стратегія покликана розв'язати основні водні проблеми країни: забезпечення рівного доступу до якісної й безпечної для здоров'я людини питної води; досягнення «доброго» екологічного стану вод; запобігання посухам, паводкам та іншим шкідливим діям вод; стале управління водними ресурсами за басейновим принципом.

➤ За результатами проведеного у 2022 році **аудиту ефективності виконання заходів із зменшення обсягів викидів парникових газів**

- **завершено розробку законопроекту «Про основні засади (стратегію) низьковуглецевого розвитку України до 2050 року».**

Наявність стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року є підставою для розроблення та впровадження економічних інструментів підтримки переходу України до низьковуглецевого розвитку, залучення інноваційних, високоефективних технологій та інвестицій.

- Також **внесено зміни до Порядку розгляду, схвалення і реалізації проєктів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проєктів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату** (постанова КМУ від 07.03.2023 № 196), в частині приведення його у відповідність із Законом України «Про енергетичну ефективність будівель».

➤ За результатами розгляду рекомендацій, наданих під час **аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на проведення проти-епізоотичних заходів**, здійсненого у 2021 році:

- **втратила чинність постанова КМУ від 15 серпня 1992 року № 478** «Про перелік протиепізоотичних, лікувальних, лабораторно-діагностичних, радіологічних та інших ветеринарно-санітарних заходів, що проводяться органами державної ветеринарної медицини за рахунок відповідних бюджетних та інших коштів» (постанова КМУ від 19.06.2023 № 616), **оскільки зазначений перелік вже не є актуальним;**
- **внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення протиепізоотичних заходів, та переліку послуг спеціалістів ветеринарної медицини, які провадять ветеринарну практику, за здійснення обов'язкових або необхідних протиепізоотичних заходів та розмірів їх оплати** (постанова КМУ від 19.06.2023 № 616), в частині спрямування бюджетних коштів на матеріально-технічне забезпечення спеціалізованим обладнанням і транспортом; планування та здійснення протиепізоотичних заходів;
- **затверджено Перелік інфекційних і паразитарних хвороб тварин, лабораторна діагностика яких проводиться за рахунок коштів державного бюджету** (постанова КМУ від 19.06.2023 № 616);
- **внесено зміни до Порядку відшкодування майнової шкоди (збитків), завданої особам внаслідок запровадження карантину (карантинних обмежень) тварин або у зв'язку з проведенням процедур і робіт щодо ліквідації особливо небезпечних (карантинних) хвороб** (постанова КМУ від 19.06.2023 № 616), в частині проведення відшкодування майнової шкоди (збитків), завданої особам внаслідок запровадження карантину по грипу птиці; переліку необхідних документів, що подаються фізичною або юридичною особою на розгляд до Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії для визначення розміру завданої майнової шкоди (збитків);

- **затверджено Програму пероральної вакцинації диких м'ясоїдних тварин проти сказу на території України у 2022–2024 роках та форми звітності за використанням ветеринарних препаратів та витратних матеріалів державними установами ветеринарної медицини.**
- За результатами проведеного у 2021 році **аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині контролю за повнотою нарахування та сплати до державного бюджету збору на обов'язкове державне пенсійне страхування**
 - **внесено зміни до Порядку сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій** (постанова КМУ від 13.05.2022 № 589), відповідно до яких збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій сплачується залежно від вартості легкового автомобіля, визначеної відповідно до договору купівлі-продажу, договору міни, довідки митних органів, акта експертної оцінки вартості автомобіля, інших документів, що підтверджують цю вартість, але не нижче митної вартості, зазначеної у митній декларації.
- За результатами проведеного у 2022 році **аудиту ефективності виконання повноважень державними органами щодо повноти нарахування і контролю за сплатою збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів**
 - **внесено зміни до Порядку проведення аукціону (електронних торгів) з продажу спеціального дозволу на користування надрами** (постанови КМУ від 26.07.2022 № 836, від 21.03.2023 № 247 та від 04.07.2023 № 749), якими, зокрема, передбачено, що з метою реєстрації в системі електронних торгів з продажу дозволів заявник надає інформацію в довільній формі про те що заявник не є пов'язаною особою з іншими учасниками аукціону; розмір мінімального гарантованого внеску становить від 1 до 20 млн грн залежно від корисних копалин (загальнодержавного/місцевого значення) задля уникнення зриву торгів недобросовісними учасниками.
- За результатами розгляду рекомендацій, наданих Рахунковою палатою під час проведеного у 2022 році **аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів з ліквідації судів в Україні:**
 - **прийнято Закон України від 21 листопада 2023 № 3481-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020 щодо забезпечення безперервності здійснення правосуддя найвищим судом у системі судоустрою України;**
 - **визначено правовий механізм завершення процедури ліквідації Верховного Суду України** як юридичної особи з урахуванням юридичної позиції Конституційного Суду України (КСУ), викладеної у Рішенні КСУ № 2-р/2020 від 18.02.2020;
 - **усунено інституційний дуалізм**, пов'язаний з одночасним існуванням двох юридичних осіб публічного права — Верховного Суду України та Верховного Суду;
 - **вирішено питання продовження суддівської кар'єри для 9 суддів Верховного Суду України та 48 суддів вищих спеціалізованих судів України,**

які з 05.12.2017 не здійснюють правосуддя, а також врегульовано питання кваліфікаційного оцінювання таких суддів.

- За результатами здійсненого Рахунковою палатою у 2020 році **аналізу ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги**

- **затверджено Положення про автоматизовану систему реєстрації гуманітарної допомоги** (постанова КМУ від 09 жовтня 2020 р. № 927); при цьому постановою КМУ, якою затверджено зазначене положення, Міністерство соціальної політики зобов'язано провести організаційні заходи щодо забезпечення з 1 грудня 2023 року подання виключно в електронній формі та опрацювання інформації та документів, необхідних для реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги, визнання гуманітарною допомогою вантажів (товарів);
- **затверджено Порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану** (постанова КМУ від 5 вересня 2023 року № 953);

Запроваджена автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги сприятиме покращенню контролю за її розподілом та цільовим використанням.

- Згідно з рекомендаціями Рахункової палати за результатами проведеного у 2021 році **аудиту ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху**

- **внесено зміни до Положення про Національну поліцію** (постанова КМУ від 12 травня 2023 року № 485) в частині розширення переліку покладених на Національну поліцію завдань в умовах правового режиму воєнного стану, зокрема щодо здійснення контролю за справами надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та обліку таких платежів.

Зазначене сприятиме ефективності виконання повноважень і координації дій у частині безпеки дорожнього руху та надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів від порушників Правил дорожнього руху.

- За результатами проведеного у 2022 році **аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України,**

- **затверджено Методику визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами**, яка передбачає проведення розрахунку збитків за самовільне користування надрами, у тому числі заподіяних державі в результаті самовільного користування надрами на тимчасово окупованих територіях та на іншій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

З набранням чинності даної методики знову стало можливим нарахування збитків за самовільне видобування підземних вод без спеціального дозволу на користування надрами з урахуванням умов, викладених в статті 23 Кодексу України про надра.

- За результатами впровадження рекомендацій, наданих під час **аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній службі здоров'я України на первинну медичну допомогу**, проведеного у 2021 році,

- **розроблено електронний посібник для пацієнтів від Національної служби здоров'я України «Гід по програмі медичних гарантій для пацієнта»**, який розміщено на офіційному вебсайті Національної служби здоров'я України (НСЗУ) за посиланням <https://service.e-health.gov.ua/gromadyanam/besoplatni-poslygy/gid-po-programy>).

Завдяки електронному посібнику можна знайти інформацію про програму медичних гарантій; пакети медичних послуг та послуги, які можна отримати у лікаря первинної медичної допомоги; пакет «Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги»; «Супровід і лікування дорослих та дітей, хворих на туберкульоз, на первинному рівні медичної допомоги»; ліки, які входять в програму «Доступні ліки» та як їх отримати безоплатно або з частковою доплатою. Також можна довідатися яку інформацію можна отримати в контакт-центрі НСЗУ за номером 16-77 та як подати скаргу у разі порушення прав пацієнта на безоплатні медичні послуги.

- За результатами **аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на розвиток Національної поліції**, проведеного у 2022 році,

- **уведено в експлуатацію функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ**, що посилює контроль за обігом зброї, основних частин до вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (наказ МВС від 30.06.2023 № 539).

- **Прийнято Закон України від 13 липня 2023 року № 3232-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню»**, яким унесено відповідні зміни до Закону України «Про Національну поліцію», з врахуванням яких Кабінетом Міністрів України внесено зміни до Положення про Національну поліцію щодо повноважень поліції в частині застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню (постанова КМУ від 10.11.2023 № 1187).

- У 2023 році **реалізовано проєкт НПУ «Безбар'єрність»**, що передбачає забезпечення безбар'єрного доступу маломобільних груп населення до будівель і приміщень органів, закладів та установ НПУ. Загалом у рамках проєкту **облаштовано 85 об'єктів будівництва засобами безперешкодного доступу до них маломобільних груп населення** відповідно до вимог державних будівельних норм України «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» ДБН В.2.2-40:2018. Також під час нового будівництва, реконструкції, реставрації та ремонту об'єктів нерухомого майна НПУ належним чином дотримуватимуться вимоги зазначених державних будівельних норм.

4

КОМУНІКАЦІЯ І ВІДНОСИНИ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

4.1. ВЗАЄМОДІЯ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ

Співпраця та ефективність взаємодії з Верховною Радою України були пріоритетним напрямом у діяльності Рахункової палати впродовж 2023 року. Представники Рахункової палати взяли участь у **50 засіданнях комітетів, 22 підкомітетів, 7 робочих груп, 3 круглих столах та у 4 засіданнях тимчасових слідчих комісій.**

Загалом протягом року комітети та підкомітети Верховної Ради України розглянули **26 питань** щодо здійснених Рахунковою палатою контрольних заходів, зокрема:

- Комітет з питань бюджету — 10 (6 — Комітетом та 4 — підкомітетом з питань державного фінансового контролю та діяльності Рахункової палати);
- Комітет з питань економічного розвитку — 4;
- Комітет з питань цифрової трансформації — 4;
- Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів — 2;
- Комітет з питань правової політики — 2;
- Комітет з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування — 1;
- Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу — 1;
- Комітет з питань екологічної політики та природокористування — 1;
- Тимчасова слідча комісія ВРУ з питань розслідування фактів корупції на державних підприємствах, в установах та організаціях Національної академії аграрних наук України — 1.

Найактивнішою була співпраця Рахункової палати з **Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету** — представники інституції взяли участь у **31 засіданні цього комітету та 22 засіданнях його підкомітетів**.

Рахункова палата щороку є активним учасником бюджетного процесу та надає фахову допомогу і пропозиції при формуванні Державного бюджету України. Протягом року фахівці інституції брали участь у **засіданнях робочих груп з підготовки проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»**.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 18 травня 2023 року розглянув *Звіт Рахункової палати за 2022 рік*. За підсумками розгляду ухвалено рішення взяти Звіт до відома та надано низку рекомендацій щодо покращення роботи Рахункової палати.

08 червня 2023 року Комітет розглянув *звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» та відповідні висновки Рахункової палати про результати аналізу цих звітів*. За підсумками розгляду Комітет ухвалив рішення взяти до відома зазначені звіти Кабінету Міністрів України, надіслати Кабінету Міністрів України у вигляді рекомендацій Комітету доручення проаналізувати висновки Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» та про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік»; вжити заходів щодо реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати та недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах. Подати Комітету інформацію щодо врахування вищезазначених рекомендацій, включаючи пропозиції Рахункової палати, наведені у її висновках.

12 липня 2023 року Комітет розглянув *Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2023 рік у першому кварталі та інформацію щодо поточного стану виконання державного бюджету у 2023 році*. За підсумками розгляду ухвалено рішення взяти до відома і врахувати в роботі Висновок Рахункової палати про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2023 рік у першому кварталі та інформацію щодо поточного стану виконання державного бюджету у 2023 році. Кабінету Міністрів України рекомендовано проаналізувати Висновок, вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету у поточному році та вивчити відповідні пропозиції Рахункової палати; про врахування рекомендацій, включаючи пропозиції Рахункової палати, наведені у її Висновку, поінформувати Комітет.

09 серпня 2023 року Комітет розглянув інформацію про здійснення Рахунковою палатою у 2023 році аудитів ефективності щодо надання Україні фінансової (бюджетної) підтримки США «Пряма бюджетна підтримка Уряду США для забезпечення життєво важливих потреб населення України в умовах війни» та «Фінансова підтримка США для стресостійкості української системи медичних послуг у період повномасштабного російського військового вторгнення».

15 жовтня 2023 року Комітет розглянув питання підготовки до першого читання проєкту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік, поданого Кабінетом Міністрів України та таблицю пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до зако-

нопроєкту. За підсумками розгляду схвалено проєкт Постанови Верховної Ради України «Про висновки та пропозиції до проєкту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік». Пропозиції, які наведено в таблиці запропоновано врахувати або врахувати частково (окремі — як доручення Уряду), включено до зазначеного проєкту постанови.

18 жовтня 2023 року відповідно до частини п'ятої статті 157 Регламенту Верховної Ради України у розгляді Верховною Радою України у першому читанні проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» брав участь т.в.п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер.

24 січня 2023 року Комітет з питань антикорупційної політики розглянув питання щодо обставин закупівель Міністерством оборони України послуг з організації харчування військовослужбовців Збройних Сил України на 2023 рік, інформація про які була оприлюднена в засобах масової інформації. За підсумками розгляду Комітет ухвалив рішення рекомендувати Рахунковій палаті провести у 2023 році позаплановий аудит ефективності використання Міністерством оборони України бюджетних коштів на харчування і речове забезпечення військовослужбовців.

29 травня 2023 року Комітет з питань економічного розвитку розглянув Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності здійснення за 2020–2021 роки Фондом державного майна України повноважень з управління майном державних підприємств, установ та організацій, що мають фінансові наслідки для державного бюджету. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті взяти до відома.

25 липня 2023 року Комітет розглянув Звіт Рахункової палати про результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету. За підсумками розгляду ухвалено рішення Звіт Антимонопольного комітету України за 2022 рік та Звіт Рахункової палати про результати аналізу цього звіту взяти до відома.

27 липня 2023 року Комітет повторно заслухав Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності здійснення за 2020–2021 роки Фондом державного майна України повноважень з управління майном державних підприємств, установ та організацій, що мають фінансові наслідки для державного бюджету. За підсумками розгляду ухвалено рішення звернутися до адресатів, визначених у підпунктах 2, 3, 4 пункту 4 та пунктах 5, 6 і 7 резолютивної частини рішення Рахункової палати від 20 грудня 2022 року № 26-6 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності здійснення Фондом державного майна України повноважень з управління майном державних підприємств, установ та організацій, що мають фінансові наслідки для державного бюджету», з проханням надати Комітету у місячний термін інформацію щодо вжитих ними заходів відповідного реагування за результатами розгляду питань, визначених у цьому рішенні Рахункової палати.

08 грудня 2023 року Комітет розглянув Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2022 році і звіт Рахункової палати про результати аналізу звіту Фонду державного майна України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету. За результатами розгляду ухвалено рішення рекомендувати Верховній Раді України розглянути та взяти до відома цей Звіт.

16 лютого 2023 року Комітет з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування розглянув Звіт Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони

здоров'я України на реалізацію пілотного проєкту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті, взяти до відома і здійснювати контроль за виконанням Міністерством рекомендацій, наданих Рахунковою палатою.

14 грудня 2023 року Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу за участю представників Рахункової палати розглянув проєкти законів:

- 1) про Рахункову палату (реєстр. № 10044 від 14.09.2023);
- 2) про Рахункову палату (реєстр. № 10044-1 від 27.09.2023);
- 3) про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» щодо удосконалення діяльності Рахункової палати відповідно до міжнародних стандартів державного зовнішнього аудиту (реєстр. № 10044-2 від 29.09.2023).

За підсумками розгляду законопроекту № 10044 Комітет ухвалив рішення, що законопроект не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції.

Щодо альтернативних законопроектів № 10044-1 і № 10044-2 Комітет ухвалив рішення, що проєкти законів не суперечать міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, але потребують доопрацювання з метою комплексного врахування зазначених принципів Декларації Мехіко (INTOSAI-P10).

13 лютого 2023 року Комітет з питань правової політики розглянув Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення формування та функціонування системи безоплатної правової допомоги, оплату послуг та відшкодування витрат адвокатів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті, взяти до відома.

13–14 березня 2023 року Комітет розглянув Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів з ліквідації судів в Україні, затверджений рішенням Рахункової палати від 10.11.2022 № 23-3. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті, а також інформацію, отриману від об'єктів контролю зазначеного аудиту, взяти до відома.

19 вересня 2023 року Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті, взяти до відома.

24 жовтня 2023 року Комітет розглянув Звіт про результати аналізу ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам та компенсації роботодавцям витрат на оплату праці за їх працевлаштування, в умовах воєнного стану. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті, взяти до відома.

Також **24 жовтня 2023 року** затверджено рекомендації Комітету за результатами розгляду Звіту Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію заходів з реабілітації та реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, антитерористичної операції та відсічі збройної агресії проти України». Комітет схвалив рекомендації щодо цього звіту та прийняв рішення надіслати їх Кабінету Міністрів України, Міністерству у справах ветеранів України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, обласним, Київській міським державним адміністраціям для розгляду та реалізації; Кабінету Міністрів України поінформувати Комітет про стан виконання рекомендацій Комітету щодо зазначеного звіту Рахункової палати до 01 січня 2024 року.

25 січня 2023 року Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув Звіт про результати аналізу стану використання коштів державного бюджету на електронне урядування. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті та рішенні Рахункової палати взяти до відома. Рекомендувати Міністерству цифрової трансформації України взяти до розгляду та виконання рекомендації зазначені у рішенні Рахункової палати; надіслати дане рішення Комітету до Кабінету Міністрів України та Міністерства цифрової трансформації України.

Також **25 січня 2023 року** Комітет розглянув Звіт про результати аналізу фактичного стану та оцінка впливу законодавства на повноту нарахування і своєчасність надходження рентної плати до державного та місцевих бюджетів. За підсумками розгляду Комітет ухвалив рішення інформацію, викладену у Звіті та рішенні Рахункової палати взяти до відома. Рекомендувати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку взяти до розгляду та виконання рекомендації, зазначені у рішенні Рахункової палати; надіслати дане рішення Комітету до Кабінету Міністрів України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку.

Крім того, **Комітет** розглянув Звіт про результати аналізу використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості. За підсумками розгляду ухвалено рішення інформацію, викладену у Звіті та рішенні Рахункової палати взяти до відома; рекомендувати Міністерству цифрової трансформації України та Державній службі спеціального зв'язку та захисту України взяти до розгляду та виконання рекомендації, зазначені у рішенні Рахункової палати, надіслати дане рішення Комітету до Кабінету Міністрів України, до Міністерства цифрової трансформації України та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

08 грудня 2023 року Комітет розглянув Звіт про результати аналізу ефективності використання коштів державного бюджету на розвиток спеціального зв'язку, забезпечення захисту інформації і протидії технічним розвідкам (таємно), затверджений рішенням Рахункової палати від 25.04.2023 № 8-1.

Комітет з питань екологічної політики та природокористування 09 жовтня 2023 року взяв до відома інформацію Рахункової палати щодо Звіту про результати аудиту ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення цілі б «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, та рішення Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-7 про

розгляд Звіту і рекомендував Міндовкіллю, іншим відповідним міністерствам та центральним органам виконавчої влади забезпечити організацію виконання в повному обсязі наданих за результатами аудиту рекомендацій.

20 червня 2023 року Тимчасова слідча комісія ВРУ з питань розслідування фактів корупції на державних підприємствах, в установах та організаціях національної академії аграрних наук України заслухала інформацію щодо проведеного аудиту ефективності використання Національною академією аграрних наук України коштів держбюджету та управління об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, за результатами якого затверджено рішенням Рахункової палати від 09.06.2020 № 13-1.

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) враховано Верховною Радою України у 2023 році при ухваленні 4 законів, підготовці 3 законопроектів та однієї постанови Верховної Ради України.

За результатами опрацювання *Висновків Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік»* прийнято **Закон України від 11 квітня 2023 року № 3050-IX** «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно», який набрав чинності з 06 травня 2023 року і, як наслідок, платники податків мають можливість скористатися пільгами з оподаткування.

З урахуванням рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами аудиту ефективності здійснення Фондом державного майна України повноважень з управління майном державних підприємств, установ та організацій, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, прийнято **Закон України від 30 травня 2023 року № 3137-IX** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації діяльності Фонду державного майна України, вдосконалення управління державним майном та підвищення ефективності санкційної політики», яким передбачено надання можливості реорганізації регіональних відділень Фонду державного майна України у регіональні відділення без статусу юридичних осіб з необхідним обсягом повноважень, який буде визначатись у положенні про регіональні відділення (представництва), а також зміну процедури призначення та звільнення заступників Голови Фонду державного майна України.

За підсумками опрацювання *Висновків Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік»* прийнято **Закон України від 27 липня 2023 року № 3278-IX** «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості», згідно з яким відновлено ліміт надання державних гарантій.

З урахуванням рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів з ліквідації судів в Україні, прийнято **Закон України від 21 листопада 2023 року № 3481-IX** «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з рішенням

Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року 2-р/2020 щодо забезпечення безперервності здійснення правосуддя найвищим судом у системі судоустрою України».

З урахуванням рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами *аналізу звіту Фонду державного майна України за 2022 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету*, розроблено **проект Закону України** «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України стосовно удосконалення державної політики управління об'єктами державної і комунальної власності» (реєстр. № 4573 від 04.01.2023), яким пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині розширення кола осіб, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, уповноваженими на те посадовими особами Фонду державного майна; доповнення статтю 164²⁰ «Порушення порядку використання державного майна», якою визначаються розміри штрафів, зокрема, за неподання інформації про об'єкти державного або комунального майна, що підлягають приватизації або можуть бути передані в оренду, у тому числі про об'єкти, які не використовуються державними або комунальними підприємствами і не пропонуються як потенційні об'єкти оренди або приватизації.

З урахуванням рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами *аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного податку з пального до Державного бюджету України*, розроблено **проекти законів України** «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо запровадження системи контролю за обігом нафти, газового конденсату та розчинників» (реєстр. № 10215 від 06.11.2023) та «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань адміністративної відповідальності за порушення митних правил» (реєстр. № 10257 від 13.11.2023), норми якого наближені до стандартів законодавства країн Європейського Союзу, що передбачають посилення відповідальності платників акцизного податку з пального за порушення вимог податкового і митного законодавства та законодавства, яке визначає основні засади державної політики з регулювання виробництва, експорту, імпорту, оптової і роздрібною торгівлі паливом.

З урахуванням *Висновків Рахункової палати за результатами експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та розгляду в першому читанні проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік* (реєстр. № 10000) прийнято **Постанову Верховної Ради України від 19 жовтня 2023 року № 3421-IX** «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік», якою доручено Кабінету Міністрів України підготувати проект Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік до другого читання відповідно до Бюджетних висновків Верховної Ради України та подати його на розгляд Верховної Ради України.

4.2. ВЗАЄМОДІЯ З КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ТА СТАН ВИКОНАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Незважаючи на ускладнення умов співпраці, обумовлене збройною агресією РФ проти України та режимом воєнного стану протягом майже 2 років, ефективна взаємодія Рахункової палати з Кабінетом Міністрів України продовжувалася. Багато рішень Рахункової палати за результатами здійснених контрольних заходів з рекомендаціями та пропозиціями щодо удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення надходили до Кабінету Міністрів України, результатом чого стало прийняття низки важливих та нагальних в цей непростий для країни час постанов та розпоряджень. Так, за звітний період, рішення Рахункової палати знайшли своє відображення в ухвалених Кабінетом Міністрів України **26** постанов та **5** розпорядженнях.

Згідно з рекомендаціями Рахункової палати за результатами здійсненого *аналізу фактичного стану та оцінки впливу законодавства на повноту і своєчасність сплати непрямих податків до державного бюджету* прийнято **постанову** Кабінету Міністрів України **від 03 січня 2023 року № 6** «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 року № 106», яка регулює питання ведення обліку податків, зборів, платежів та інших доходів бюджету.

Відповідно до рекомендацій Рахункової палати за результатами здійсненого *аналізу стану повноти нарахування та своєчасності надходження екологічного податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення* Кабінетом Міністрів України прийнято **постанову від 24 січня 2023 року № 63** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи», якою змінено редакцію порядку в частині встановлення єдиного механізму проведення робіт, пов'язаних з видачею, відмовою у видачі, анулюванням, переоформленням, зупиненням і поновленням дії дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, та обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на фінансову підтримку громадських об'єднань осіб з інвалідністю*, прийнято **постанову** Кабінету Міністрів України **від 27 січня 2023 року № 70** «Деякі питання надання фінансової підтримки громадським об'єднанням осіб з інвалідністю», якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку громадських об'єднань для надання соціальних послуг особам з інвалідністю.

Згідно з рекомендаціями Рахункової палати за результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку медичних і фармацевтичних працівників* прийнято **постанови** Кабінету Міністрів України **від 10 березня 2023 року № 216** «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я на 2023 рік» та **від 15 грудня 2023 року № 1314** «Про внесення зміни до Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я».

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аудиту ефективності виконання повноважень державними органами щодо повноти нарахування і контролю за сплатою збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів Кабінетом Міністрів України було прийнято **постанову від 21 березня 2023 року № 247** «Про внесення змін до пункту 16 Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами» та **постанову від 04 липня 2023 року № 749** «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо користування надрами», якими врегульовано процедури реєстрації та подання заявки для участі в аукціоні шляхом заповнення електронної форми в особистому кабінеті заявника.

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аналізу фактичного стану та оцінки впливу законодавства на повноту нарахування і своєчасність надходження рентної плати до державного та місцевих бюджетів Кабінетом Міністрів України прийнято **постанову від 28 березня 2023 року № 270** «Про внесення змін до Порядку обчислення коригуючого коефіцієнта, що застосовується до ставок рентної плати у разі зміни тарифів на транзитне транспортування однієї тонни нафти магістральними нафтопроводами та транспортування однієї тонни нафтопродуктів магістральними нафтопродуктопроводами».

Згідно з рекомендаціями Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху прийнято **постанову** Кабінету Міністрів України **від 12 травня 2023 року № 485** «Про внесення змін до пункту 4 Положення про Національну поліцію», якою розширено перелік покладених на Національну поліцію завдань в умовах правового режиму воєнного стану.

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аудиту ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року Кабінетом Міністрів України прийнято **постанову від 02 червня 2023 року № 558** «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 року № 137 і від 23 травня 2018 року № 401 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою визначено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області, та до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для першочергового забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням, а також визнано такими, що втратили чинність, низку постанов Кабінету Міністрів України щодо питань користування водними ресурсами країни.

Відповідно до рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, прийнято **постанови** Кабінету Міністрів України **від 13 червня 2023 року № 624** «Деякі питання забезпечення функціонування Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» та **від 01 грудня 2023 року № 1256** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326», якими, зокрема, визначено Порядок ведення Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Згідно з рішенням Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень Кабінетом Міністрів України було прийнято **постанову від 04 липня 2023 року № 749** «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо користування надрами», якою вносяться зміни, зокрема:

- до Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1994 року № 865;
- до Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року № 1374;
- до Положення про Державну службу геології та надр України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1174;
- до Порядку розпорядження геологічною інформацією, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2018 року № 939 «Питання розпорядження геологічною інформацією»;
- до постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 993 «Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами».

Відповідно до рекомендацій Рахункової палати за результатами здійсненого аналізу ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам та компенсації роботодавцям витрат на оплату праці за їх працевлаштування, в умовах воєнного стану, прийнято чотири постанови, які регулюють нагальні питання надання державної допомоги внутрішньо переміщеним особам, зокрема:

- **постанову** Кабінету Міністрів України **від 11 липня 2023 року № 709** «Деякі питання підтримки внутрішньо переміщених осіб»;
- **постанову** Кабінету Міністрів України **від 31 липня 2023 року № 789** «Про внесення змін до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам»;
- **постанову** Кабінету Міністрів України **від 21 листопада 2023 року № 1226** «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання окремих питань стосовно внутрішньо переміщених осіб»;
- **постанову** Кабінету Міністрів України **від 27 грудня 2023 року № 1390** «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання окремих питань зайнятості населення».

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аналізу ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги прийнято **постанову** Кабінету Міністрів України **від 05 вересня 2023 року № 953** «Деякі

питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану», якою, зокрема, затверджено Порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану та внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 року № 728 «Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги».

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації прийнято низку **постанов** Кабінету Міністрів України, якими регулюється, зокрема, й порядок повернення до органів соціального захисту населення засобів реабілітації, якими осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб було забезпечено тимчасово, на період виготовлення замовленого засобу реабілітації або проведення ремонту виданого засобу реабілітації після закінчення періоду, на який їх було видано (крім засобів реабілітації, строк експлуатації яких закінчився): **від 13 жовтня 2023 року № 1084** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 518», **від 07 грудня 2023 року № 1306** «Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації» та **від 17 жовтня 2023 року № 1094** «Про внесення змін до Положення про Міністерство соціальної політики України».

За результатами здійсненого Рахунковою палатою аналізу щорічного звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, Кабінетом Міністрів України було прийнято **розпорядження від 02 лютого 2024 року № 76-р** «Про схвалення Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки та затвердження операційного плану її реалізації у 2024–2025 роках».

За результатами аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію доходів до 2030 року (**розпорядження від 27 грудня 2023 року № 1218-р**), однією із стратегічних цілей якої визначено забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності шляхом збереження рівня мобілізації доходів і зменшення потреби у зовнішньому фінансуванні.

Результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2023 рік у першому кварталі, першому півріччі, січні — вересні обумовили прийняття важливих для країни рішень, зокрема:

- про перерозподіл видатків за бюджетними програмами окремих головних розпорядників бюджетних коштів (**розпорядження від 15 серпня 2023 року № 712-р і 713-р, 03 жовтня 2023 року № 882-р**);
- про розподіл освітньої субвенції, яка надається із спеціального фонду державного бюджету, у повному обсязі (**постанови від 19 вересня 2023 року № 1023, від 19 грудня 2023 року № 1346 та від 27 грудня 2023 року № 1374**);
- про розподіл коштів з рахунків відкритих головним розпорядникам бюджетних коштів в Національному банку України (**постанови від 07 листопада 2023 року № 1159 та від 10 листопада 2023 року № 1176**), зокрема Міністерству охорони здоров'я України для задоволення потреб охорони здоров'я.

4.3. ВЗАЄМОДІЯ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

За результатами **14 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), здійснених Рахунковою палатою у 2023 році, надіслано **20 повідомлень** правоохоронним органам щодо виявлених ознак кримінальних правопорушень, з яких до:

- **Офісу Генерального прокурора — 7;**
- **Національної поліції — 4;**
- **Бюро економічної безпеки України — 3;**
- **Державного бюро розслідувань — 2;**
- **Національного антикорупційного бюро України — 2;**
- **Служби безпеки України — 2.**

За результатами **8 контрольних заходів** правоохоронними органами розпочато **9 досудових розслідувань** у кримінальних провадженнях.

За результатами **2 контрольних заходів 3 повідомлення** Рахункової палати долучено до кримінальних проваджень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на розвиток спеціального зв'язку, забезпечення захисту інформації і протидії технічним розвідкам (таємно)

Київською спеціалізованою прокуратурою у сфері оборони Центрального регіону долучено лист Рахункової палати до матеріалів кримінального провадження № 42016110330000018 від 12.02.2016 за частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України (далі — КК України).

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на керівництво та управління у сфері архівної справи

Розгляд матеріалів звіту Рахункової палати керівництвом Національної поліції України (далі — НПУ) доручено Головному управлінню Національної поліції (далі — ГУНП) у м. Києві. 17.07.2023 слідчим відділом Солом'янського управління поліції ГУНП в м. Києві за відомостями, викладеними в листі та матеріалах звіту, відкрито окреме кримінальне провадження.

За інформацією Служби безпеки України (далі — СБУ), матеріали Рахункової палати передано Солом'янському управлінню поліції ГУНП України в м. Києві для прийняття рішення відповідно до законодавства.

Аналіз діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна

Питання, викладені у рішенні Рахункової палати, взято до уваги та будуть враховані під час виконання покладених законом на Бюро економічної безпеки (далі — БЕБ) завдань і функцій.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству з питань запобігання корупції на керівництво та управління у сфері запобігання корупції та на фінансування статутної діяльності політичних партій

Національне антикорупційне бюро України (далі — НАБУ) здійснило перевірку окремих фактів під час досудового розслідування в кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі — ЄРДР) за № 42019000000002647 від 24.12.2019 за частиною 5 статті 191 КК України. 16.05.2022 прийнято рішення про закриття цього кримінального провадження у зв'язку з відсутністю в діях службових осіб НАЗК складу кримінального правопорушення.

НАБУ здійснювало досудове розслідування в кримінальному провадженні, внесеному до ЄРДР за № 52020000000000171 від 06.03.2020 за частиною 2 статті 367 КК України, у якому також досліджувалися факти, викладені в акті за результатами аудиту. 14.08.2023 прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури підслідність у цьому кримінальному провадженні визначено за слідчими Державного бюро розслідувань (далі — ДБР).

Відомості, викладені в акті Рахункової палати, будуть використані в подальшій роботі НАБУ.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень

БЕБ передало звернення Рахункової палати на розгляд до Головного управління Національної поліції у Вінницькій області.

За інформацією слідчого управління Головного управління Національної поліції (далі — СУ ГУ НП) в Київській області, слідчим відділом Вишгородського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Київській області розпочато досудове розслідування в кримінальному провадженні та внесено відомості до ЄРДР за № 12023111150001704 від 13.09.2023 за частиною 1 статті 367 КК України.

СУ ГУ НП в Полтавській області розглянуло рішення Рахункової палати, яке надійшло від БЕБ. Під час проведення перевірки за вказаними фактами не виявлено ознак кримінального правопорушення.

СУ ГУ НП у Львівській області скеровано рішення Рахункової палати до Львівського районного управління поліції № 1 ГУНП у Львівській області,

де 21.09.2023 зареєстровано в інформаційно-телекомунікаційній системі «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі — ІТС ІПНП) за № 32410. Для проведення додаткової перевірки це рішення скеровано до відділу кримінальної поліції Львівського РУП № 1 ГУНП у Львівській області.

Жмеринським районним відділом поліції ГУ НП у Вінницькій області звернення Рахункової палати зареєстровано в ІТС ІПНП за № 4080 від 29.08.2023. За результатами розгляду матеріалів встановлено, що зазначена подія не містить відомостей, що вказують на вчинення кримінального правопорушення.

СУ ГУ НП в Харківській області ознак кримінальних правопорушень не встановило, підстав для внесення відомостей до ЄРДР немає.

СУ ГУ НП в Черкаській області надіслало повідомлення Рахункової палати для реєстрації в єдиному обліку заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події в ІТС ІПНП до Уманського РУП ГУНП в Черкаській області.

Перевірка виконання кошторису адміністративних витрат Національного банку України та зобов'язань з перерахування коштів до Державного бюджету України

Офісом Генерального прокурора внесено відомості до ЄРДР за № 42023000000001852 від 16.11.2023 за частиною 2 статті 367 КК України та надіслано витяг з ЄРДР. Проведення розслідування доручено Головному слідчому управлінню НПУ.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, забезпечення діяльності Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні — Музею Революції Гідності та Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті, функціонування Національного музею Голодомору-геноциду та на будівництво об'єктів загальнодержавного значення у сфері культури

НАБУ станом на 01.01.2024 не встановлено обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності детективів НАБУ, у зв'язку з чим немає достатніх правових підстав для внесення відомостей до ЄРДР.

Київською міською прокуратурою розглянуто інформацію Рахункової палати на виконання доручення Офісу Генерального прокурора. Питання, викладені у звіті Рахункової палати, є предметом досудового розслідування у кримінальному провадженні № 12021100000001429 від 13.12.2021 за частиною 2 статті 364 КК України та будуть перевірені слідчим шляхом.

За матеріалами Рахункової палати розпочато кримінальне провадження за № 42023100000000599 від 05.12.2023 за частиною 4 статті 191 КК України та надіслано витяг з ЄРДР. Здійснення досудового розслідування доручено СУ ГУ НП у м. Києві.

НПУ надіслало матеріали Рахункової палати до ГУНП у м. Києві для внесення до єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події з використанням ІТС ІПНП. 07.12.2023 слідчим відділом Печерського управління поліції ГУНП у м. Києві розпочато досудове розслідування в кримінальному провадженні.

Печерським управлінням поліції ГУНП у м. Києві внесено відомості до ЄРДР за № 12023100060002481 від 07.12.2023 за частиною 1 статті 367 КК України.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству оборони України для придбання речового майна та забезпечення харчування військовослужбовців Збройних Сил України

Офісом Генерального прокурора на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 08.11.2023 № 34779/2/1-23 до листа Рахункової палати від 02.11.2023 № 02-2586 опрацьовано звіт Рахункової палати та внесено відомості до ЄРДР за № 42023000000001911 від 27.11.2023 за частиною 5 статті 426-1 КК України. Здійснення досудового розслідування доручено ГСУ ДБР.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури та інформаційної політики України з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2

Офісом Генерального прокурора внесено відомості до ЄРДР за № 42023000000002009 від 19.12.2023 за частиною 2 статті 367 КК України та надіслано витяг з ЄРДР. Здійснення досудового розслідування доручено ГСУ НПУ.

За інформацією ГСУ НПУ, Шевченківським управлінням поліції ГУНП у м. Києві матеріали Рахункової палати надіслано до територіального управління БЕБ України у м. Києві за належністю.

НАБУ поінформовано про розгляд звіту Рахункової палати, який надіслано територіальним управлінням БЕБ України у м. Києві. За результатами розгляду матеріалів аудиту в межах компетенції не встановлено обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності детективів НАБУ, правових підстав для внесення відомостей до ЄРДР немає.

ГСУ НПУ здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні за № 42023000000002009 від 19.12.2023 за частиною 2 статті 367 КК України.

Аналіз управління об'єктами Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» (Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника), що мають фінансові наслідки для державного бюджету

Офісом Генерального прокурора поінформовано, що викладені у звіті Рахункової палати обставини є предметом дослідження у кримінальному провадженні № 12023100060000575 від 31.03.2023, яке розслідується слідчим відділом Печерського управління поліції ГУ НП у м. Києві. Звіт Рахункової палати надіслано Київській міській прокуратурі для подальшої передачі до органу досудового розслідування, приєднання до матеріалів кримінального провадження та надання оцінки під час слідства наведеним у ньому обставинам.

Київською міською прокуратурою звіт Рахункової палати передано до Печерської окружної прокуратури міста Києва для подальшого скерування до органу досудового розслідування, приєднання до матеріалів кримінального провадження № 12023100060000575 від 31.03.2023.

НПУ долучила матеріали Рахункової палати до кримінального провадження № 2202310110000193, досудове розслідування якого здійснюється слідчим відділом Печерського управління поліції ГУПН у м. Києві. Нагляд за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування у кримінальному провадженні у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням здійснюють відповідні прокурори Печерської окружної прокуратури м. Києва.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України

ДБР здійснено досудове розслідування у кримінальному провадженні № 62020000000000862 від 30.10.2020 за частиною 1 статті 111, частиною 2 статті 197-1, частиною 1 статті 353 КК України.

Аналіз ефективності виконання заходів із забезпечення безпеки судноплавства

За інформацією Офісу Генерального прокурора матеріали Рахункової палати надіслано до БЕБ для прийняття рішення щодо внесення відомостей до ЄРДР. Територіальним управлінням БЕБ у м. Києві внесено відомості до ЄРДР за № 72024101100000015 від 14.03.2024 за частиною 2 статті 210 КК України».

Аудит ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву

Офісом Генерального прокурора документи Рахункової палати надіслано НАБУ, відомості внесено до ЄРДР за № 42024000000000271 від 16.02.2024 за частиною 2 статті 367 КК України. Проведення досудового розслідування доручено Головному слідчому управлінню НПУ.

4.4. ГЛАСНІСТЬ

Впродовж 2023 року Рахункова палата здійснювала активну комунікацію з громадськістю, органами влади, партнерами та медіа для донесення до широкого загалу результатів своєї роботи щодо контролю державних видатків та важливості виконання наданих за результатами її аудитів рекомендацій.

Зокрема, висвітлювалися новини про перебіг бюджетного процесу, результати проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудитів), процесу реформування інституції, співпрацю з органами влади та міжнародними партнерами.

Загалом за рік на вебсайті Рахункової палати **розміщено 116 пресрелізів та зафіксовано 2600 згадок** у медіа про діяльність інституції. При цьому найбільшу зацікавленість медіа викликали звіти Рахункової палати:

- про харчове й речове забезпечення армії в умовах війни (понад 140 згадок);
- про управління Фондом держмайна державними підприємствами (понад 70 згадок);
- про використання коштів на допомогу ВПО (понад 60 згадок);
- висновки щодо аналізу проєкту та виконання державного бюджету.

Також впродовж року коментарі та інтерв'ю очільників Рахункової палати публікувалися у профільних та загальнонаціональних медіа й були присвячені, зокрема, контролю за ефективним витрачанням міжнародної допомоги та реформування інституції.

Перспективним майданчиком для оприлюднення інформації про результати діяльності Рахункової палати та підвищення обізнаності про її досягнення є соціальні мережі. Наразі **сторінки інституції у соціальних мережах налічують загалом 2000 підписників, та мають сумарне охоплення більше 27 тисяч користувачів.**

Загалом у 2023 році на офіційних сторінках Рахункової палати **опубліковано понад 460 дописів:**

- Facebook — 183;
- Telegram — 132;
- X (Twitter) — 41;
- Instagram — 110 дописів та понад 60 сторіз.

Також у 2023 році **опрацьовано та надано відповіді на 62 запити на публічну інформацію:**

- 45 — від громадян;
- 17 — від громадських організацій і медіа.

Крім того, 16 листів, що надійшли до Рахункової палати, кваліфіковано як звернення громадян, на них надано відповіді згідно з вимогами Закону України «Про звернення громадян».

Найчастіше запитувачів та авторів звернень цікавили форми, методи, плани і організація роботи Рахункової палати, контроль за її діяльністю, результати проведених окремих контрольних заходів, інформація щодо використання бюджетних коштів Міністерством культури України і Міністерством оборони України.

5.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2023 році міжнародна діяльність Рахункової палати здійснювалася з урахуванням продовження широкомасштабної російської агресії проти України. Обмежувальні заходи, пов'язані із запровадженням воєнного стану, вплинули і на формат участі Рахункової палати у міжнародних заходах. При цьому, незважаючи на всі ризики та перешкоди для оптимального розвитку відносин з міжнародними партнерами, а також виконання зобов'язань, зумовлених членством Рахункової палати в міжнародних організаціях INTOSAI та EUROSAI, Рахункова палата продовжила брати участь у заходах міжнародного співробітництва, зокрема, в режимі онлайн.

Міжнародне співробітництво Рахункової палати у 2023 році здійснювалось відповідно до Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки, Пріоритетів міжнародного співробітництва Рахункової палати на 2023 рік, рішень та Регламенту Рахункової палати за такими напрямками:

- участь у діяльності Міжнародної та Європейської організацій вищих органів аудиту INTOSAI та EUROSAI;
- забезпечення діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- розвиток двостороннього та багатостороннього співробітництва з вищими органами аудиту (далі — BOA) іноземних держав;
- реалізація заходів державної політики в сфері європейської інтеграції України;
- співпраця з міжнародними організаціями та участь у проєктах і програмах міжнародної технічної допомоги.

У звітному році Рахункова палата продовжувала **співпрацю з робочими групами та органами Міжнародної організації вищих органів аудиту INTOSAI**.

У межах членства Рахункової палати в **робочій групі INTOSAI з аудиту навколишнього середовища (INTOSAI WGEA)** у 2023 році представники Рахункової палати під керівництвом члена Рахункової палати Віктора Богуна онлайн взяли участь у:

- круглому столі INTOSAI WGEA, INTOSAI IDI, UNDESA в рамках Політичного форуму високого рівня (HLPF) на тему «Рух до повної реалізації цілей сталого розвитку шляхом партнерства для більшого впливу аудитів ЦСР» (13 липня 2023 року), під час якого відбувся обмін досвідом з питань проведення аудитів цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН, підготовки висновків та рекомендацій за результатами аудитів, а також щодо вжитих дій, що сприяли позитивним змінам у реалізації ЦСР у різних сферах;

- панельній дискусії INTOSAI WGEA та Державної аудиторської установи Об'єднаних Арабських Еміратів на тему «Вплив на кліматичні дії — вищі органи аудиту закликають до ефективної реалізації кліматичної політики», яка відбулась в рамках Конференції ООН з питань зміни клімату (COP28) (1 грудня 2023 року);
- вебінарі INTOSAI WGEA на тему «Аудит інструментів екологічної фіскальної політики — основні висновки та рекомендації вищих органів аудиту» (14 грудня 2023 року), під час якого відбувся обмін досвідом з питань дослідження екологічних податків; аудиту витрат на енергетику та охорону навколишнього середовища; перегляду енергетичних податків і субсидій; огляду екологічно шкідливих субсидій.

У 2023 році на запрошення INTOSAI WGEA та Ініціативи Розвитку INTOSAI (IDI) Рахункова палата долучилася до участі у **Глобальному спільному аудиті заходів з адаптації до зміни клімату** шляхом проведення національного аудиту «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату».

Країнами — учасниками Глобального спільного аудиту за цією тематикою є Аргентина, Бразилія, Індонезія, Лесото, Нігерія, Панама, Словенія, Республіка Сьєрра-Леоне, Чилі та Україна.

Аудиторська група на чолі з членом Рахункової палати Віктором Богуном у 2023 році взяла участь в навчальних заходах через інтегровану онлайн-платформу. Наразі, пройдемо навчання за 6-ма модулями. Розпочато підготовку плану та матриці аудиту. Планом Глобального спільного аудиту заходів з адаптації до зміни клімату розгляд національних аудитів передбачено на вересень 2024 року.

З 8 по 9 травня 2023 року представник Рахункової палати віддалено взяв участь у **засіданні робочої групи INTOSAI з аудиту державного боргу (INTOSAI WGEA)** та онлайн семінарі на тему «Роль вищих органів аудиту в підвищенні прозорості державного боргу», організованому спільно Державним органом аудиту Арабської Республіки Єгипет та Комісією з аудиту Республіки Філіппіни. У засіданні, окрім ВОА-членів, взяли участь також представники Міжнародного валютного фонду (IMF), Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD), Світового банку (WB), Департаменту економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй (UNDESA) та Міжнародного бюджетного партнерства (IBP).

Під час засідання учасникам презентовано План заходів на 2023–2025 роки та річний звіт Голови робочої групи, Голови Комісії з аудиту Республіки Філіппіни Гамалієля А. Кордобі щодо завершених та триваючих заходів у межах діяльності робочої групи, повідомлено про прийняття нових членів до робочої групи. Також заслухано доповідь про стан поточної розробки документів, що не належать до Системи професійної документації INTOSAI (IFPP), презентації представників UNDESA, IBP, IMF, UNCTAD і WB, ВОА США, Чилі, Бразилії, Кувейту, Мальдівських островів, Австрії, Грузії та Єгипту стосовно сприяння транспарентності державного боргу.

15–16 травня 2023 року член Рахункової палати Ігор Яремчук взяв участь у **засіданні Підкомітету INTOSAI зі стандартів внутрішнього контролю** під головуванням Вищої палати контролю Польщі (NIK) у Варшаві. Захід об'єднав представників ВОА США, Австрії, Бельгії, Франції, Угорщини, Румунії, Нідерландів, Іспанії та Південної Африки.

Учасники засідання обмінялися думками щодо пілотного проєкту Керівництва підкомітету щодо співпраці та взаємодії між внутрішніми та зовнішніми аудиторами, а також концепцію інструкції з внутрішнього контролю в публічному секторі. Крім того, спостерігачі та члени підкомітету обговорили поточні питання, пов'язані з реформою встановлення стандартів INTOSAI, а також проєкти, які реалізуються у співпраці з партнерами підкомітету, зокрема Інститутом внутрішніх аудиторів.

27 вересня 2023 року близько 200 учасників від BOA — членів INTOSAI віртуально відвідали Рахункову палату. Захід був організований Рахунковою палатою та Комітетом INTOSAI із розбудови інституційної спроможності (INTOSAI Capacity Building Committee) як один з **епізодів серії вебінарів «Аудит в складному та сповненому викликах середовищі (Auditing in Complex and Challenging Contexts, ACCC)»**. Під час вебінару т. в. п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер поділився досвідом здійснення Рахунковою палатою аудиторської діяльності в складних умовах, спричинених російською агресією проти України.

У рамках **співробітництва з Європейською організацією вищих органів аудиту (EUROSAI)** у 2023 році Рахункова палата продовжила активну діяльність у робочих органах цієї міжнародної організації.

Делегація Рахункової палати взяла участь у **58 засіданні Керівної ради EUROSAI** під головуванням BOA Чеської Республіки, Президента EUROSAI (14–15 червня 2023 року, м. Вільнюс, Литовська Республіка), на якому представила звіт про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за минулорічний період та ознайомила учасників з перспективами групи на майбутнє.

Керівна рада EUROSAI одностайно схвалила ініціативу Національного аудиторського офісу Великої Британії, представлену Генеральним аудитором і контролером Гаретом Дейвісом, згідно з якою EUROSAI створила спеціальну проєктну групу для підтримки Рахункової палати в її діяльності за безпрецедентно складних умов і обставин, що виникли внаслідок війни.

Учасники 58 засідання Керівної ради EUROSAI
(14–15 червня 2023 року, м. Вільнюс, Литовська Республіка)

У межах членства Рахункової палати в **робочій групі EUROSAI з аудиту навколишнього середовища (EUROSAI WGEA)** співробітники Рахункової палати взяли участь у Весняному семінарі EUROSAI WGEA на тему: «Зміна клімату: прогрес щодо адаптації» (25–26 травня 2023 року в гібридному форматі). Під час заходу учасники обговорили досягнення в сфері адаптації до зміни клімату, актуальність зусиль, що вживаються ВОА, та фінансування державами заходів з адаптації.

Делегація Рахункової палати взяла участь у XXI щорічному засіданні EUROSAI WGEA (25–26 вересня 2023 року, м. Прага, Чеська Республіка) на тему «Стала енергетика» та долучилась до обговорення питань енергоефективності, підтримки відновлювальних джерел енергії, енергетичних ринків та безпеки, енергетичних субсидій, енергетичної незалежності, енергозбереження тощо. Під час робочих сесій засідання учасникам був представлений досвід Рахункової палати щодо здійснення аудитів в сфері сталої енергетики та проведена презентація на тему: «Сучасні виклики в енергетиці — аудит енергонагляду».

Під час участі у засіданнях Наглядового комітету EUROSAI WGEA, які відбувались упродовж 2023 року, представниками Рахункової палати на чолі з членом Рахункової палати Віктором Богуном вносилися пропозиції щодо організації майбутніх заходів EUROSAI WGEA, актуальної тематики та поточної діяльності групи.

Обговорення стану та результатів поточної діяльності EUROSAI TFMA у 2023 році, планування стратегічних напрямів на 2024–2027 роки та вирішення інших важливих питань, пов'язаних з аудитом муніципалітетів, відбулося під час **VII засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту муніципалітетів (EUROSAI TFMA)**, в межах якого проведено семінар на тему «Розподіл трансфертів і грантів» (17–21 жовтня 2023 року, м. Варшава, Республіка Польща).

Учасники VII засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту муніципалітетів (EUROSAI TFMA) (17-21 жовтня 2023 року, м. Варшава, Республіки Польща)

Упродовж семінару увага приділялася новим викликам з питань внутрішнього контролю субсидій та грантів місцевими органами влади, впливу змін критеріїв трансфертів на самостійність місцевого самоврядування, сучасним інструментам планування бюджету міста, зокрема використання системи Business Intelligence, рейтингу та зовнішнього аудиту для підвищення довіри та прозорості фінансів міста, розподілу трансфертів і грантів, удосконалення методології аудиту муніципальних трансфертів і грантів, процесу управління грантами та субсидіями в аграрному секторі та фінансуванню органів місцевого самоврядування з фонду підтримки.

Крім того, представлено результати кооперативного аудиту «Власні доходи муніципалітетів для надання якісних послуг громадянам під час пандемії» та оцінки і аналізу аудитів BOA щодо управління муніципальним боргом.

Також у межах діяльності EUROSAI TFMA представники Рахункової палати взяли участь дистанційно у двох майстер-класах з методологічних питань аудиту муніципалітетів (дистанційна платформа для обміну та аналізу практичних прикладів та підходів до актуальних методологічних питань з проведення аудиту відповідності та аудиту ефективності) щодо критеріїв відбору та формування вибірки громад на етапі планування аудиту відповідності й аудиту ефективності та формулювання критеріїв аудиту.

Питанню, яке обговорюється в Європі вже багато років — як урядам зберегти контроль над своїми даними та одночасно скористатися перевагами цифрових технологій — було присвячено **XVI засідання робочої групи EUROSAI з інформаційних технологій (EUROSAI ITWG)** та семінар «Цифровий суверенітет у хмарному середовищі» (10–11 жовтня 2023 року, м. Варшава, Республіка Польща).

У межах семінару член Рахункової палати Ігор Яремчук виступив з доповіддю на тему: «Особливості контролю за даними в умовах широкомасштабної війни Росії проти України».

Питання електронної ідентифікації (eID), проблеми її впровадження, розробки з електронної ідентифікації та її сервісів обговорювались за участі представників Рахункової палати під час е-семінару 19 квітня 2023 року на тему «Ідентифікуйте себе: обхідний спосіб електронної ідентифікації — eID».

Упродовж року в межах EUROSAI ITWG представники Рахункової палати брали участь дистанційно в неформальних робочих зустрічах «Віртуальна перерва на каву з колегою» з метою обміну досвідом з питань IT-аудиту.

Також працівникам Рахункової палати було запропоновано пройти п'ять модулів навчального онлайн-курсу «Аудит ІТ для не-аудиторів ІТ».

З метою обміну досвідом протягом 2023 року працівники Рахункової палати взяли участь у чотирьох **вебінарах у рамках проєктної групи «Мандрівний клуб експертів» (Стратегічна ціль 1 EUROSAI)**, під час яких у неформальній атмосфері обговорювались майбутні виклики, з якими може стикатись BOA, питання комунікації BOA із зацікавленими сторонами і громадянським суспільством, навчання аудиторів, використання внутрішніх ресурсів, а також інтерактивні системи та інструменти BOA.

Задля ефективного обміну досвідом та найкращими практиками з іншими країнами-членами EUROSAI, використання новітніх методологій аудиту в режимі реального часу

для більш оперативного та ефективного здійснення державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) в Україні, зважаючи на виклики часу та запити суспільства, зокрема в умовах воєнного стану, у 2023 році Рахункова палата набула членства в **Проектній групі з користі та методології проведення аудиту в режимі реального часу в межах Стратегічної цілі 1 EUROSAI**. Член Рахункової палати Геннадій Пліс разом з працівниками Рахункової палати віддалено взяли участь в установчому засіданні проектної групи, організованому BOA Італійської Республіки, та інших заходах.

24 квітня 2023 року член Рахункової палати Василь Невідомий взяв участь у вебінарі на тему «Довгостроковий вплив пандемії Covid-19» в межах **Проектної групи EUROSAI з аудиту щодо вжиття заходів стосовно пом'якшення негативного впливу наслідків, спричинених пандемією Covid-19**.

Рахункова палата очолює **робочу групу EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, з часу її створення у 2014 році на IX Конгресі EUROSAI. До складу робочої групи входять 18 BOA. Координацію діяльності робочої групи забезпечує член Рахункової палати Віктор Богун. Звіт про діяльність групи за 2023 рік затверджено рішенням Рахункової палати від 30.01.2024 № 3-4.

Протягом 2023 року робочою групою реалізовувались заходи, спрямовані на виконання Стратегічного плану діяльності групи на 2021–2024 роки, а саме її трьох стратегічних цілей.

У межах стратегічної цілі 1 «Мобілізація зусиль BOA, спрямованих на професійний розвиток аудиторів» (Крок 1 «НАЗУСТРІЧ»):

- сформовано Стратегічний план робочої групи на 2024–2027 роки;
- проведено опитування щодо здійснених протягом останніх п'яти років аудитів у сфері попередження та ліквідації катастроф, на основі результатів якого розроблено типову матрицю аудиту у сфері катастроф та підготовлено інформаційні бази аудитів та їх питань, які розміщені на вебсторінці робочої групи;
- проведено семінар на тему «Катастрофи сучасності: роль та завдання BOA», воркшоп на тему «Аудит готовності урядів до катастроф: Питання аудиту та критерії», пленарну сесію на тему «Готовність урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків».

У межах стратегічної цілі 2 «Мобілізація зусиль BOA, спрямованих на попередження виникнення катастроф і мінімізацію відповідних загроз» (Крок 2 «ВПЕРЕД»):

- визначено основні положення Керівництва з аудиту оцінювання збитків, завданих внаслідок збройних конфліктів міжнародного характеру/збройних агресій та практичних рекомендацій щодо проведення аудитів оцінки ймовірних збитків та мінімізації негативних наслідків катастроф;
- розпочато підготовку спільного документа за результатами аудитів у сфері збереження лісів від пожеж, проведених членами робочої групи.

У межах стратегічної цілі 3 «Мобілізація зусиль ВОА, спрямованих на ефективну зовнішню комунікацію» (Крок 3 «У СВІТ»):

- підготовлено розгорнуту інформацію про діяльність робочої групи для опублікування у 27-му виданні журналу EUROSAI;
- представлено основні досягнення робочої групи на 58-му засіданні Керівної ради EUROSAI;
- проведено ІХ засідання робочої групи (26.10.2023, м. Бухарест, Румунія);
- залучено міжнародних експертів до заходів, проведених у межах робочої групи;
- покращено зовнішню комунікацію робочої групи із зацікавленими сторонами, підвищено поінформованість про її діяльність.

Під головуванням Рахункової палати у жовтні 2023 року в м. Бухаресті, Румунія, відбулося **ІХ засідання робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**. Зустріч у режимі офлайн провели вперше з 2019 року. У заході взяли участь 43 учасники з 11 країн (Болгарія, Естонія, Грузія, Латвія, Молдова, Польща, Румунія, Сербія, Туреччина, Угорщина, Україна).

Робоча група схвалила проведення в 2024 році координованого аудиту готовності урядів до запобігання катастрофам та ліквідації їх наслідків. Його метою є оцінка дієвості національних систем забезпечення безпеки населення, навколишнього середовища, об'єктів та споруд і уникнення або зменшення ризиків можливих катастроф у країнах ВОА — учасницях міжнародного аудиту, а також надання спільних рекомендацій урядам щодо підвищення ефективності їх діяльності. Цей аудит сприятиме захисту населення і територій від різного роду катастроф у мирний час та в особливий період, забезпеченню готовності сил, засобів для запобігання і реагування на катастрофи.

Учасники ІХ засідання робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (26–27 жовтня 2023 року, м. Бухарест, Румунія)

Під час заходу відбулися презентації ВОА-членів робочої групи, зокрема, ВОА Румунії поділився досвідом країни в управлінні надзвичайними ситуаціями та ознайомив з резюме звіту про результати аудиту ефективності повеней. Представники Рахункової палати України виступили з доповідями «Готовність урядів до катастроф — чому це важливо?», «Катастрофи, викликані війною в Україні — роль Рахункової палати» та поділились аудиторськими підходами до планування та проведення аудитів у сфері катастроф. ВОА Латвії повідомив про планування та готовність національної системи цивільного захисту. ВОА Польщі представив резюме щодо протидії COVID-19. ВОА США поділився досвідом щодо підготовки до катастроф та ліквідації їх наслідків. ВОА Грузії презентував аудиторський звіт щодо управління (запобігання, готовності) надзвичайними ситуаціями, спричиненими лісовими пожежами. ВОА Угорщини презентував аудит завдань із запобігання пожежам в Угорській системі управління катастрофами.

У рамках засідання 27 жовтня 2023 року відбувся семінар на тему «Катастрофи сучасності: роль та завдання ВОА» за участі запрошених міжнародних експертів, за результатами якого зроблено висновок, що необхідною умовою ефективного попередження катастроф є систематичне інформування урядів про частоту, інтенсивність та основні причини катастроф. Аргументи, покликані спонукати уряд до виділення ресурсів з державного бюджету на попередження та ліквідацію можливих наслідків, мають бути переконливими та науково обґрунтованими. ВОА, здійснюючи моніторинг та контроль за процесом управління надзвичайними ситуаціями, особливу увагу мають приділяти аудитам у сфері запобігання катастрофам та забезпечення готовності до катастроф у подальшому.

Також під час семінару проведено воркшоп на тему «Аудит готовності урядів до катастроф: Питання аудиту та критерії».

У 2023 році в межах діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, **розпочато Міжнародний координований аудит збереження лісів від пожеж**, в якому беруть участь ВОА України (координатор аудиту), Грузії та Литви. Керівником групи аудиторів від Рахункової палати за цим міжнародним координованим аудитом є член Рахункової палати Віктор Богун. ВОА Грузії та Литви на кінець 2023 року надали координатору аудиту (Рахунковій палаті) інформацію до спільного звіту про результати проведених ними аудитів. Рахункова палата у 2023 році також розпочала національний аудит ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів у лісовому фонді України (відповідальний член Рахункової палати Віктор Богун, звіт затверджений рішенням Рахункової палати від 15.03.2024 № 12-7). Групою аудиторів Рахункової палати за результатами національного аудиту та інформації про результати аудитів, наданих ВОА Грузії та Литви, готується проєкт спільного звіту. Очікується, що даний спільний звіт Рахункова палата розгляне у III кварталі 2024 року.

З урахуванням викликів, що постали перед Рахунковою палатою та Україною, протягом року відбувалось **двостороннє та багатостороннє співробітництво з ВОА іноземних держав**.

У 2023 році було започатковано співпрацю Рахункової палати з **Центром досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США**, яка полягає в експертній допомозі з підвищення інституційної спроможності та якості проведення аудитів.

У межах співпраці у м. Кракові 30 травня — 4 червня 2023 року розпочалася спільна робоча сесія з питань проведення аудитів Рахункової палати щодо прямої бюджетної під-

тримки України з боку Уряду США. Практична взаємодія Рахункової палати та Урядового офісу підзвітності США щодо підготовки аудитів полягає у забезпеченні прозорості та ефективності використання коштів, що надходять до України від міжнародних партнерів, зокрема від США через проєкти та програми Міжнародного банку реконструкції та розвитку. За результатами робочої сесії узгоджено подальші кроки щодо взаємної верифікації аудиторських підходів, методик і практик для належного забезпечення прозорого та ефективного використання коштів міжнародної фінансової підтримки України через якісний зовнішній аудит з боку Рахункової палати.

Учасники тренінгу «Практики з аудиту за програмами Центру досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США» (15–26 липня 2023 року, м. Краків, Республіки Польща)

15–26 липня 2023 року делегація Рахункової палати у складі 27 співробітників на чолі з членом Рахункової палати Василем Невідомим взяла участь у тренінгу «Практики з аудиту за програмами Центру досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США» за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Тренінг був присвячений покращенню практичної компетенції аудиторського складу для проведення аудитів траншів I та III прямої бюджетної підтримки Уряду України Урядом США. За результатами навчання було сформовано аудиторські групи Рахункової палати для проведення двох аудитів ефективності на теми «Пряма бюджетна підтримка Уряду США для забезпечення життєво важливих потреб населення України в умовах війни» та «Фінансова підтримка США для стресостійкості української системи медичних послуг у період повномасштабного російського військового вторгнення». Аудиторські групи ознайомилися з ключовими стандартами та компонентами аудиту Офісу урядової підзвітності (GAO): планування аудиту, збір даних та доказів, формулювання аудиторського висновку, підготовка переконливого аудиторського повідомлення та звіту; розробили проєкти матриць аудиту використання коштів I траншу прямої бюджетної підтримки Уряду України Урядом США. Між Рахунковою палатою та Центром досконалості аудиту досягнуто домовленості щодо консультативного супроводження аудитів траншів I та III фахівцями CEA GAO до моменту завершення та представлення звітів, а також технологічної підтримки у проведенні інтерв'ювання та опитувань, які необхідні під час проведення аудитів.

06–14 листопада 2023 року аудитори Рахункової палати за консультативного сприяння експертів Центру досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США завершили перший етап підготовки другої черги аудитів ефективності з актуальних для України та міжнародних партнерів тем. Команди українських аудиторів під керівництвом членів Рахункової палати Віктора Богуна, Геннадія Пліса та Ігоря Яремчука напрацювали матриці відповідних аудитів. Зокрема, йдеться про відновлення України в частині функціонування Фонду ліквідації наслідків збройної агресії, заходів із захисту критичної енергоінфраструктури від повітряних атак в умовах війни та подолання наслідків катастрофи на Каховській ГЕС у результаті терористичного акту РФ.

Учасники тренінгу «Практики з аудиту за програмами Центру досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США» (6–14 листопада 2023 року, м. Краків, Республіки Польща)

13 листопада 2023 року в продовження активної співпраці ВОА України та США в рамках проєкту USAID «Зміцнення спроможності Рахункової палати» у м. Кракові відбулась робоча зустріч т.в.п. Голови Рахункової палати Андрія Майснера з Генеральним контролером США, керівником Офісу урядової підзвітності США Джином Додаро.

Сторони обговорили низку стратегічних питань та подальшу підтримку інституційного розвитку Рахункової палати з боку американських колег. Йдеться про тематичні аудити за напрямками цільової грошової допомоги Україні від Уряду США, відновлення України, захисту критичної інфраструктури в умовах війни тощо.

31 березня 2023 року Рахункова палата України та **Національний аудиторський офіс Великої Британії** провели спільний онлайн-семінар на тему «Рахункова палата і НАО: працюємо разом», присвячений двосторонній співпраці в напрацюванні методології проведення аудитів оцінювання завданих збитків і втрат внаслідок воєнних конфліктів. Під час семінару обговорювались питання ролі Рахункової палати в аудиті збитків і витрат, а також практичні аспекти методології для оцінки збитків та витрат за матеріалами діяльності Рахункової палати.

У заході взяли участь Голова Рахункової палати та члени Рахункової палати, Генеральний аудитор Національного аудиторського офісу Великої Британії Гарет Дейвіс, аудитори обох інституцій та народний депутат, перший заступник голови Комітету з питань бюджету Іван Крулько.

04–06 квітня 2023 року в м. Гаага, Королівство Нідерландів делегація Рахункової палати взяла участь у семінарі зі стратегічного планування аудитів, що відбувся **в межах реалізації Програми Міністерства фінансів Королівства Нідерланди**, спрямованої на підтримку групи зацікавлених країн.

Загалом захід об'єднав 21 представника ВОА семи країн: Боснії і Герцеговини, Грузії, Молдови, Нідерландів, Північної Македонії, Румунії та України. Ця зустріч стала продовженням інтерактивних онлайн-сесій, які проводились протягом 2022 року, за участі цих ВОА.

Під час семінару учасники робочих груп опрацювали та розробили типові інструменти для визначення теми аудиту, а також ознайомились із практичним досвідом стратегічного планування, здійснивши робочі візити до Палати представників парламенту Королівства Нідерландів, Інспекторату людського середовища та транспорту при Міністерстві інфраструктури та управління водними ресурсами.

За сприяння **Німецького товариства з питань міжнародного співробітництва (GIZ)** в межах проєкту «Ефективне управління державними фінансами III» спільна делегація Рахункової палати та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету здійснила робочий візит до Республіки Німеччина, що відбувся 06–15 травня 2023 року, де провела низку зустрічей і практичних сесій з керівниками та аудиторами Федеральної рахункової палати **Німеччини, рахункових палат земель Гессен, Саксонії та Баварії**. Зокрема, обговорювались такі питання:

- взаємодія Парламенту та ВОА;
- внесення змін до повноважень Рахункової палати в частині права проведення аудитів місцевих бюджетів у регіонах на прикладі федеральних земель Федеративної Республіки Німеччина;
- співпраця в питаннях проведення аудиту макрофінансової допомоги та коштів, виділених на реконструкцію інфраструктури України;
- подальший розвиток двосторонньої співпраці з пріоритетом проведення міжнародного паралельного аудиту найближчим часом.

Робочий візит активізував співпрацю Рахункової палати з Федеральною рахунковою палатою Федеративної Республіки Німеччина та рахунковими палатами федеральних земель з питань проведення міжнародних спільних аудитів. Попередня Угода про співробітництво була поновлена Угодою про співробітництво між Федеральною рахунковою палатою Німеччини та Рахунковою палатою від липня 2023 року. Нова Угода серед іншого передбачає практичні кроки. Зокрема у статті 2 Угоди зазначено: *«...У дусі роботи над імплементацією Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною, ст. ст. 346 та 347 відповідно, та досягнення її цілей, Федеральна рахункова палата має намір підтримувати Рахункову палату шляхом проведення спільних заходів. Ця діяльність охоплюватиме сфери бюджетної політики та зовнішнього аудиту...»*.

За результатами робочого візиту з 1 листопада 2023 року Рахункова палата України з Рахунковою палатою землі Гессен розпочали координований аудит на тему «Цивільний захист у комунальних закладах загальної середньої освіти» (відповідальний — заступник Голови Рахункової палати Андрій Майснер). З 1 січня 2024 року від Федеральної Рахункової палати Німеччини Рахункова палата отримує консультативну допомогу

у проведенні аудиту на тему «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб: сприяння інтеграції родин за новим місцем проживання за підтримки Федеративної Республіки Німеччина в умовах воєнного стану» (відповідальний — заступник Голови Андрій Майснер).

Досягнуто домовленості взяти участь у спільному семінарі в Рахунковій палаті федеральної землі Гессен влітку 2024 року. Після семінару передбачено стажування працівників Рахункової палати у цьому органі.

У 2023 році Рахункова палата продовжила участь у **Міжнародному координованому аудиті Цілі 6 цілей сталого розвитку ООН — «Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх»**. Учасниками аудиту є ВОА Угорщини (координатор аудиту), Польщі, Сербії, України та Хорватії.

Керівником групи аудиторів від Рахункової палати за цим міжнародним аудитом є член Рахункової палати Віктор Богун. На виконання Угоди, Рахункова палата провела національний аудит ефективності виконання заходів, спрямованих на досягнення Цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією» Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (затверджений рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-7, відповідальний — член Рахункової палати Віктор Богун). За результатами національного аудиту підготовлено та надіслано координатору ВОА Угорщини інформацію до проєкту спільного звіту. Координатором аудиту, на підставі інформацій ВОА Угорщини, України, Сербії, Хорватії, Польщі про результати національних аудитів готується проєкт спільного звіту.

Виконання зобов'язань у галузі зовнішнього аудиту, визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII (далі — Угода про асоціацію), є невід'ємною частиною роботи Рахункової палати з **реалізації заходів державної політики в сфері європейської інтеграції України**.

Впродовж року Рахунковою палатою здійснювався діалог з Представництвом ЄС в Україні у питаннях зовнішнього аудиту з метою сприяння реалізації успішних реформ у сфері управління державними фінансами в Україні (у тісному взаємозв'язку з іншими системними реформами, зокрема: реформи державного управління та виконання зобов'язань в межах реалізації Угоди про асоціацію).

Під час зустрічі 27 березня 2023 року Голови Рахункової палати Валерія Пацкана з **делегацією провідних європейських інституцій** було обговорено питання проведення якісних аудитів щодо ефективного та законного використання коштів європейської спільноти в розрізі фінансової допомоги від партнерів для України в умовах війни. Для європейських платників податків надзвичайно чутливим є питання посилення незалежності Рахункової палати. Відповідно, Рахункова палата як вищий орган аудиту в Україні і як один із ключових органів з питань фінансового контролю за використанням коштів ЄС в Україні повинна мати достатній, законодавчо закріплений обсяг повноважень.

У спільному **онлайн-засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету та Комітету з бюджетного контролю Європейського Парламенту** з питань підзвітності, прозорості та ефективності використання коштів ЄС в Україні, що відбулося 7 листопада 2023 року, взяв участь т.в.п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер.

Ключове питання порядку денного **засідання Контактного комітету керівників вищих органів аудиту країн-членів ЄС**, що відбулося 21–22 червня 2023 року в м. Лісабоні, Португальська Республіка, — внесок вищих органів аудиту в ефективність досягнення цілей в енергетичному секторі ЄС.

У засіданні взяли участь представники ВОА 27 країн-членів ЄС, Європейської палати аудиторів (ЕСА), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)/Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA) та ВОА 9 країн-кандидатів/потенційних кандидатів на членство в ЄС. Делегація Рахункової палати на чолі із т.в.п. Голови Андрієм Майснером вперше взяла участь у цьому заході.

З метою сприяння досягненню цілей і завдань до 2030 року, члени Контактного комітету погодилися стратегічно посилити співпрацю з питань аудитів у сфері енергетики та пов'язаних з енергетикою питаннях, а також:

- сприяти своєю аудиторською діяльністю вдосконаленню відповідних процесів і процедур, тим самим зменшуючи ризики, а також мінімізуючи нецільове використання державних коштів;
- здійснювати на рівні аудиторів регулярний обмін досвідом та знаннями, а також розробляти спільні підходи, де це можливо;
- публічно ділитися результатами своєї аудиторської роботи.

У межах засідання Контактного комітету також відбулись Мотивуюча конференція на тему «Європейський Союз: виклики та можливості» та зустріч постійних представників ВОА, відповідальних за комунікацію з Контактним комітетом, в якій взяв участь і представник Рахункової палати.

Також відбулась двостороння робоча зустріч т.в.п. Голови Рахункової палати Андрія Майснера з Президентом Рахункового суду Румунії Міхаєм Бусуйоком, під час якої було висловлено вдячність за активну участь ВОА Румунії у діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф. В свою чергу, Міхай Бусуйок запропонував провести ІХ засідання робочої групи в м. Бухарест, Румунія.

За результатами двосторонньої зустрічі т.в.п. Голови Рахункової палати з Президентом Європейської палати аудиторів (ЕСА) Тоні Мерфі було досягнуто домовленостей щодо продовження навчальних заходів у дистанційному форматі для працівників апарату Рахункової палати за попередніми узгодженими тематиками, а також розглянуто можливість приєднання апарату Рахункової палати до навчальних заходів у межах співпраці ЕСА та ВОА Іспанії.

У засіданні постійних представників ВОА, відповідальних за комунікацію з Мережею вищих органів аудиту країн-кандидатів та потенційних кандидатів на членство в ЄС (далі — Мережа), що відбулося 20 червня 2023 року в Лісабоні, Португальська Республіка, окрім представника Рахункової палати у заході взяли участь представники ВОА Албанії, Чорногорії, Північної Македонії, Сербії, Туреччини, Боснії та Герцеговини, Молдови, Косово, Європейської палати аудиторів (ЕСА), Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA) та ВОА Швеції (голова Спільної робочої групи з питань аудиту Контактного комітету керівників ВОА країн-членів ЄС (JWGAA)).

Учасниками засідання обговорено питання співпраці в межах Мережі, зокрема, щодо:

- змін у складі Мережі у зв'язку з наданням статусу країн-кандидатів на членство в ЄС Молдові та Україні;
- перегляду Структури співпраці в межах Мережі;
- адміністрування вмісту, пов'язаного з Мережею, на платформі CIRCA;

Також упродовж року представники Рахункової палати взяли участь у таких заходах Мережі:

- вебінарі на тему «Дізнатися про очікування стосовно міжнародних стандартів ефективного забезпечення/управління якістю в усіх видах діяльності ВОА», під час якого учасники досліджували зміни у відповідних стандартах, розглядали відповідні практики та ділились досвідом і проблемними питаннями;
- круглому столі на тему «Взаємодія з громадянським суспільством для підвищення розуміння та впливу».

Під час онлайн-зустрічі керівників вищих органів аудиту Мережі ВОА країн-кандидатів та потенційних кандидатів на членство в ЄС, що відбулась 20 грудня 2023 року за участі представників ECA, SIGMA та Спільної робочої групи з питань аудиту Контактного комітету ВОА країн-членів ЄС (JWGAA), узгодили та ухвалили нову Структуру співпраці в межах Мережі, а також заслухали Звіт про хід виконання Плану роботи Мережі на 2022–2025 роки, що сприятиме подальшому удосконаленню аудиторської діяльності.

Протягом року тривала **співпраця з міжнародними організаціями та участь у проєктах і програмах міжнародної технічної допомоги**.

Відеозвернення
т. в. п. Голови Рахункової палати Андрія Майснера
до керівників вищих органів аудиту
країн-учасниць «Ініціативи трьох морів»
(05 грудня 2023 року)

Під час зустрічі керівників вищих органів аудиту країн-учасниць «Ініціативи трьох морів», що відбувалася у Варшаві на запрошення Президента ВОА Польщі Маріана Банася, т. в. п. Голови Рахункової палати Андрія Майснера у відеозверненні від Рахункової палати нагадав, що завдяки підтримці країн Тримор'я під час саміту в Бухаресті у вересні 2023 року Україна стала асоційованим партнером Ініціативи. Об'єднання в рамках «Ініціативи трьох морів» має велике значення для України та Рахункової палати — як гаранта прозорості та ефективного використання публічних коштів і міжнародної допомоги від європейських партнерів. Рахункова палата розглядає таку форму співробітництва і як додатковий інструмент реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Протягом року представники Рахункової палати брали участь у зустрічах з експертами інших міжнародних проєктів та консультаційних місій, зокрема українським офісом Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) щодо можливих потреб БОА України з огляду на важливу роль у нагляді за процесами відновлення та реконструкції у країні.

14 вересня 2023 року т.в.п. Голови Рахункової палати Андрій Майснер провів робочу зустріч з Керівником Місії USAID в Україні Джеймсом Хоупом. Сторони обговорили **проєкт міжнародної технічної підтримки, який Агентство з міжнародного розвитку (USAID) і Офіс урядової підзвітності США (GAO)** започаткували для зміцнення інституційної спроможності Рахункової палати України. Джеймс Хоуп наголосив на важливості проведення подальших аудитів ефективності щодо коштів американських платників податків. Крім того, учасники зустрічі обговорили інші питання поглибленої співпраці, роль Рахункової палати в системі антикорупційної політики України, посилення цієї ролі, в тому числі, завдяки сприянню USAID, а також зміни законодавства щодо Рахункової палати, які очікуються в найближчі місяці і якими опікуються народні депутати.

За результатами установчої онлайн-зустрічі 23.02.2023 за участі членів Рахункової палати з експертами GAO та представниками USAID з технічних питань в межах Програми підтримки РП за партнерства РП — GAO — USAID започатковано проєкт міжнародної технічної допомоги «Проєкт зміцнення спроможності Рахункової палати» (реєстраційна картка № 5213 від 23.06.2023) за підтримки USAID (донор) в межах співпраці з CAE GAO (виконавець). Реалізація проєкту розрахована на три роки.

Проєкт включає такі напрями діяльності:

- зміцнення інституційної незалежності та удосконалення практики проведення аудитів Рахунковою палатою відповідно до Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAIs);
- розбудова спроможності Рахункової палати як зовнішнього аудитора для результативного та належного (відповідно до стандартів ISSAIs) моніторингу, аудиту та звітності щодо макрофінансової допомоги США та міжнародних партнерів, наданої Урядом України;
- посилення ролі Рахункової палати у забезпеченні прозорості та підзвітності відновлення та реконструкції України шляхом нарощування потенціалу Рахункової палати та надання консультативної підтримки для проведення належного аудиту, здійснення нагляду та звітування про використані національні та іноземні ресурси на відновлення та реконструкцію;
- покращення комунікації Рахункової палати з безпосередніми учасниками та зовнішніми зацікавленими сторонами, включаючи Верховну Раду України, ЗМІ, громадські організації та українську громадськість.

З метою сприяння реалізації Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки та зобов'язань, взятих відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, тривала співпраця з двома проєктами міжнародної технічної допомоги.

Протягом 2023 року у співпраці з проєктом «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів» (далі — Проєкт EU4ACU), реалізацію якого

розпочато в Рахунковій палаті в 2020 році та на прохання Рахункової палати продовжено до кінця вересня 2024 року, Рахунковою палатою було затверджено низку нормативних документів, які базуються на Міжнародних стандартах вищих органів аудиту ISSAI.

З метою впровадження в діяльність Рахункової палати методологій проведення фінансового аудиту, аудиту ефективності та аудиту відповідності Проєктом EU4ACU здійснювалось експертне супроводження здійснення аудитів, розпочатих за новими методологіями, проводились робочі зустрічі з контрольними групами, надавались консультації та роз'яснення.

Зокрема, у травні 2023 року спільна команда Рахункової палати та Проєкту EU4ACU розпочала аудит консолідованої фінансової звітності Міністерства аграрної політики та продовольства України, що включає 29 інституцій та три рівні консолідації. Відповідальний за проведення аудиту — член Рахункової палати Віктор Богун.

Також за підтримки експертів Проєкту EU4ACU у 2023 році проведено аналіз поточного стану щодо оцінки соціально-економічних втрат у сфері сільського господарства, результати якого затверджено рішенням Рахункової палати від 15 липня 2023 року № 15-2, відповідальний — член Рахункової палати Віктор Богун. Результати напрацювань при проведенні цього контрольного заходу використані при розробленні експертами Проєкту EU4ACU Керівництва з питань аудиту відповідності проведеної оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженій методології та Керівництва з питань аудиту відповідності застосовуваних на рівні держави підходів до розробки методології оцінки шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

У співпраці з Рахунковою палатою Проєктом EU4ACU розроблено спеціальні сертифіковані програми тренінгів підвищення кваліфікації для працівників Рахункової палати з фінансового аудиту, аудиту ефективності та аудиту відповідності.

З жовтня 2023 року по лютий 2024 року тривало навчання за програмою тренінгу з аудиту відповідності, що проводилося експертами Проєкту EU4ACU. Метою тренінгу було формування у співробітників Рахункової палати знань та практичних навичок проведення аудитів відповідності за вимогами стандартів ISSAI, що також включало оформлення відповідних робочих аудиторських документів. Всього у тренінгу взяли участь 276 працівників Рахункової палати.

Також Проєктом проведено навчання за спеціалізованою навчальною програмою «Техніка написання аудиторського звіту» для 266 працівників Рахункової палати. Цю програму спрямовано на удосконалення навичок написання звітів. Крім того, за навчальною програмою «Виявлення ІТ-ризиків та оцінка ІТ-контролю як компонента аудиту» навчання пройшли 25 аудиторів Рахункової палати, які здійснюють заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

За навчальною програмою «Майстерність навчання дорослих. Техніки та сучасні підходи» підготовлено 10 внутрішніх тренерів, що можуть проводити внутрішнє навчання з фінансового аудиту, аудиту відповідності та аудиту ефективності для усіх працівників апарату Рахункової палати.

У межах Проєкту реалізовується завдання «Підтримка налагодження ефективного співробітництва між внутрішніми аудиторами та зовнішніми аудиторами, перехід до єдиної моделі аудиту та покращення моделі трьох ліній захисту у сфері державного сектору з метою забезпечення ефективного та результативного використання державних ресурсів».

У 2023 році з метою реалізації цього завдання організовано та проведено три круглих столи з налагодження комунікації між внутрішніми аудиторами центральних органів виконавчої влади, Державною аудиторською службою України, підрозділом гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю Міністерства фінансів України та Рахунковою палатою. На зазначених заходах сторони обговорювали переваги та недоліки співпраці під час проведення контрольних заходів між різними гілками системи державного фінансового контролю.

В межах реалізації компонента 4 «Горизонтальне функціонування та управління» **Програми підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM)** Рахункова палата як реципієнт цього проєкту взяла участь у X та XI засіданнях Керівного комітету Програми EU4PFM.

Упродовж року представники Рахункової палати залучались до заходів проєкту **технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні»** та брали участь в робочих зустрічах та засіданнях Наглядової ради проєкту.

У квітні 2023 року представники Рахункової палати на чолі з членами Рахункової палати Віктором Богуном та Геннадієм Плісом взяли участь у робочій (онлайн) зустрічі за участі Представництва Європейського Союзу в Україні та проєкту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні». На зустрічі обговорювались шляхи співпраці та планування відповідних заходів у межах співробітництва.

У травні 2023 року представники Рахункової палати на чолі з членом Рахункової палати Віктором Богуном, онлайн взяли участь у четвертому засіданні Наглядової ради Проєкту. Члени Наглядової ради погодились з пропозицією члена Рахункової палати Віктора Богуна продовжити обговорення питання надання в рамках проєкту допомоги Мінекономіки в розробці методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель, адже Рахункова палата неодноразово рекомендувала Мінекономіки розробити та затвердити відповідну методику.

Представники Рахункової палати на чолі з членом Рахункової палати Віктором Богуном наприкінці червня 2023 року також взяли участь у зустрічі з експерткою місії ROM ENI (Results Oriented Monitoring, European Neighbourhood region) пані Катериною Пироженко. На зустрічі обговорювались питання моніторингу результатів реалізації проєктів технічної допомоги Європейського Союзу, у тому числі проєкту «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні».

На запрошення керівника проєкту «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні» Пітера Гьотлера, член Рахункової палати Віктор Богун та представники

Рахункової палати на початку листопада 2023 року взяли участь в онлайн-зустрічі з керівником та експертами проєкту за участі представника ВОА Естонії Агнесе Брасмане. На зустрічі обговорили пропозиції до рекомендацій щодо вдосконалення оцінки ефективності контролю публічних закупівель.

Наприкінці листопада 2023 року, представники Рахункової палати на чолі з членом Рахункової палати Віктором Богуном онлайн взяли участь у п'ятому заключному засіданні Наглядової ради проєкту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні». На заключному засіданні розглянуто звіт про виконання проєкту.

Представники делегацій Рахункової палати та Вестмінстерської фундації за демократію (25 вересня 2023 року, м. Київ, Україна)

З метою обговорення перспективи співпраці в умовах війни та можливості розширення підтримки демократичних інститутів в Україні делегація Рахункової палати на чолі із т.в.п. Голови Рахункової палати Андрієм Майснером 25 вересня 2023 року зустрілася з делегацією **Вестмінстерської фундації за демократію** на чолі з членом парламенту Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Головою правління Вестмінстерської фундації за демократію Річардом Грехемом.

З урахуванням положень відповідних Угод між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку, спільного Меморандуму про взаєморозуміння між Рахунковою палатою та Світовим банком від 18 грудня 2008 року та актуалізованих домовленостей 2021 року продовжувалась **співпраця зі Світовим банком** у межах програм та проєктів, що фінансуються за його підтримки. Зокрема, у 2023 році Рахунковою палатою проведено 6 фінансових аудитів проєктів, що підтримуються позицією Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

6.

ВНУТРІШНЄ ВРЯДУВАННЯ

6.1. ДІЯЛЬНІСТЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Відповідно до пріоритету 5 Стратегічної цілі II Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки Рахункова палата забезпечує нульову толерантність до будь-яких проявів корупції.

З метою забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та протидії корупції на основі визначених Законом України «Про запобігання корупції» засад формування та реалізації антикорупційної політики у Рахунковій палаті проведено додаткове оцінювання корупційних ризиків у діяльності Рахункової палати у форматі самооцінювання за процедурою, визначеною у Методології управління корупційними ризиками, затвердженій наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 року № 830/21 і зареєстрованій у Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 року за № 219/37555. За результатами додаткового оцінювання корупційних ризиків у діяльності Рахункової палати сформовано Реєстр ризиків, що містить 20 корупційних ризиків, до яких запропоновано 35 дієвих заходів (способів) щодо їх усунення та/або мінімізації.

Зазначене стало підґрунтям оновленої Антикорупційної програми Рахункової на 2023–2025 роки, затвердженої рішенням Рахункової палати від 30.10.2023 № 24-1, яка розроблена на середньостроковий період і є логічним продовженням реалізації заходів, що передбачались в Антикорупційній програмі Рахункової на 2022–2024 роки.

Метою Антикорупційної програми є удосконалення системи запобігання та протидії корупції в Рахунковій палаті на основі визначених Законом України «Про запобігання корупції» засад формування та реалізації антикорупційної політики із урахуванням специфіки діяльності Рахункової палати як державного колегіального органу. Досягнення поставленої мети здійснюється шляхом ідентифікації корупційних ризиків, їх оцінки, встановлення причин, що їх породжують, розроблення та впровадження заходів, спрямованих на усунення та превенцію цих ризиків.

За ініціативи Рахункової палати Національним агентством з питань запобігання корупції її підключено в позачерговому порядку до Єдиного порталу повідомлень викривачів.

У грудні 2023 року спільно зі спеціалістами Національного агентства організовано онлайн-тренінг на тему «Відновлення е-декларування: як діяти чесно», в якому взяли участь понад 260 працівників апарату Рахункової палати.

Відповідно до Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171, у листопаді — грудні 2023 року розпочато проведення 30 та проведено одну спеціальну перевірку.

У 2023 році з метою забезпечення вчасного запобігання конфлікту інтересів та його ефективного врегулювання надано низку роз'яснень працівникам Рахункової палати. Консультації працівникам Рахункової палати щодо їхніх дій у зв'язку з виникненням конфлікту інтересів надаються систематично.

Протягом 2023 року членами Рахункової палати на постійній основі здійснювалася роз'яснювальна робота та системний контроль за неухильним дотриманням вимог, встановлених частиною 2 статті 32 Закону України «Про Рахункову палату», під час проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) особами, які входять до складу контрольної групи, щодо заяви про самовідвід за наявності обставин, що вказують на потенційний конфлікт інтересів.

З моменту відновлення процесу електронного декларування працівникам Рахункової палати надано 9 розгорнутих методичних консультацій в електронному вигляді та 212 усних консультацій про застосування норм і вимог антикорупційного законодавства, у тому числі щодо заповнення електронних декларацій в умовах дії правового режиму воєнного стану.

6.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В РАХУНКОВІЙ ПАЛАТІ

У Рахунковій палаті побудована та функціонує система внутрішнього контролю у розрізі основних його елементів, визначених **Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів**, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062 (зі змінами). З цієї метою наказом Голови Рахункової палати від 15.08.2019 № 51 (зі змінами) затверджено **Порядок організації та здійснення внутрішнього контролю в Рахунковій палаті** (далі — Порядок внутрішнього контролю), який визначає механізм організації і функціонування внутрішнього контролю та управління ризиками в Рахунковій палаті та її самостійних структурних підрозділах.

Відповідно до **Порядку внутрішнього контролю** самостійними структурними підрозділами Рахункової палати у 2023 році здійснено ідентифікацію та оцінку ризиків, які можуть вплинути на виконання закріплених за ними завдань та функцій, виконання планів їх діяльності або функціонування Рахункової палати в цілому. На основі узагальнення і аналізу таких ризиків та визначення способів реагування на них розроблено та керівництвом Рахункової палати затверджено Узагальнений план реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів в Рахунковій палаті, який спрямовано на попередження можливих порушень та недоліків, запобігання неефективному використанню ресурсів під час виконання працівниками Рахункової палати своїх завдань та функцій.

З метою мінімізації ризиків невиконання або несвоєчасного виконання Плану роботи Рахункової палати на 2023 рік, у тому числі, у зв'язку з особливостями функціонування інституції в умовах воєнного стану, також здійснювався постійний моніторинг стану виконання цього Плану, за результатами якого на засіданнях Рахункової палати обговорювались та затверджувались відповідні зміни до нього.

Крім того, наказом Секретаря Рахункової палати — керівника апарату від 25.11.2022 № 59 «Щодо посилення контролю за станом планування діяльності апарату Рахункової палати» запроваджено щоквартальний моніторинг та контроль за виконанням планів діяльності самостійних структурних підрозділів та посадових осіб, визначених структурою апарату Рахункової палати, за результатами якого Секретарю Рахункової палати — керівнику апарату надано інформацію для розгляду і прийняття управлінських рішень.

На виконання рішення Рахункової палати від 26.09.2023 № 19-3 «Про вдосконалення управління процесами в Рахунковій палаті» в установі розпочато впровадження інституційних процесів, що стосуються усіх сфер та напрямів діяльності Рахункової палати. Зазначене сприяє підвищенню ефективності заходів контролю в Рахунковій палаті.

Відповідно до Порядку внутрішнього контролю підготовлено та керівництвом Рахункової палати затверджено Звіт про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю в Рахунковій палаті за 2023 рік, який надіслано Міністерству фінансів України.

У 2023 році діяльність сектору внутрішнього аудиту здійснювалась відповідно до вимог **Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутріш-**

нього аудиту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 (із змінами), **Стандартів внутрішнього аудиту**, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 14.08.2019 № 344, та базувалась на засадах організаційної і функціональної незалежності.

Завдання внутрішнього аудиту виконувались згідно з Планом діяльності з внутрішнього аудиту Рахункової палати на 2023–2025 роки, затвердженим Головою Рахункової палати, та Планом діяльності з внутрішнього аудиту Рахункової палати на 2023–2025 роки (зі змінами), затвердженим т.в.п. Голови Рахункової палати. Аудиторські дослідження здійснено в повному обсязі та відповідно до запланованих об'єктів.

Упродовж звітного року проведено два внутрішні аудити за пріоритетними об'єктами:

- на підставі результатів оцінки ризиків — за об'єктом «Управління ризиками», мета якого — надання оцінки ефективності організації та здійснення діяльності апарату Рахункової палати з ідентифікації, оцінки ризиків та контролю за виконанням заходів реагування на ризики;
- на підставі рішення Рахункової палати від 25.07.2023 № 15-6 — за об'єктом «Діяльність Рахункової палати за 2018–2022 роки», мета якого — оцінка ступеня виконання завдань, передбачених Стратегією розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки, оцінка ефективності планування і виконання бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» та результатів її виконання, оцінка ефективності організації і проведення закупівель та укладання договорів, оцінка ефективності управління державним майном.

Аудиторські звіти, складені за результатами проведених внутрішніх аудитів, з висновками і рекомендаціями підписано керівниками структурних підрозділів та розглянуто т.в.п. Голови Рахункової палати.

Аудиторські рекомендації в повному обсязі погоджено т.в.п. Голови Рахункової палати та прийнято до виконання структурними підрозділами. На підставі рекомендацій внутрішнього аудиту видано чотири розпорядчих документи: два накази Голови Рахункової палати «Про впровадження рекомендацій внутрішнього аудиту» (від 13.09.2023 № 78, від 12.12.2023 № 116) та два накази Секретаря Рахункової палати — керівника апарату «Про виконання рекомендацій внутрішнього аудиту» (від 15.09.2023 № 81, від 04.01.24 № 1), до яких включено заходи, спрямовані на усунення виявлених недоліків, підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, удосконалення методології та оптимізацію процесів управління діяльністю.

Структурними підрозділами апарату Рахункової палати загалом забезпечено своєчасне виконання рекомендацій внутрішнього аудиту, строк виконання яких визначено у 2023 році, в обсязі, що перевищує 60% (виконано 11 із 17 рекомендацій внутрішнього аудиту).

Відповідно до вимог Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту і Стандартів внутрішнього аудиту сектором внутрішнього аудиту розроблено План діяльності з внутрішнього аудиту Рахункової палати на 2024–2026 роки, який затверджено у встановленому порядку, оприлюднено на офіційному сайті Рахункової палати та надіслано до Міністерства фінансів України.

7.

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ НА 2019–2024 РОКИ

Проміжний звіт про виконання Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки станом на 01.01.2024 затверджено рішенням Рахункової палати від 26.03.2024 № 14-1.

Для оцінки стану виконання завдань Стратегії розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки, затвердженої рішенням Рахункової палати від 29 липня 2019 року № 18-1 (далі — Стратегія), здійснено порівняння фактичних показників (індикаторів) з їх цільовими значеннями.

30 з 68 показників (44%), визначених на підставі критеріїв Supreme Audit Institutions Performance Measurement Framework (SAI PMF), станом на 01 січня 2024 року досягли цільового значення, з них 27 збільшили своє значення у 2023 році. Крім того, у 2023 році порівняно з 2021–2022 роками збільшились показники, які є індикаторами виконання завдань Стратегічної цілі IV, що може свідчити про активізацію міжнародного співробітництва Рахункової палати.

На кінець 2023 року виконано третину запланованих завдань (21 з 63), частково — 37, або майже 59%, не виконано — 5, що становить 8%.

Одним з чинників, що вплинув на виконання завдань Стратегії, є прийняття за підтримки міжнародних експертів в межах проєкту Європейського Союзу «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту в Україні відповідно до міжнародних стандартів» нових методологій проведення аудитів, які відповідають вимогам Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI).

Водночас більшість заходів виконано з перевищенням терміну виконання, передбаченого Стратегією, що зумовлено повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації в Україну і існуванням певних обмежень, пов'язаних із введенням на території України правового режиму воєнного стану.

За результатами аналізу стану досягнення стратегічних цілей напрацьовано пропозиції щодо актуалізації Стратегії та щодо заходів, вжиття яких забезпечить виконання завдань Стратегії й досягнення стратегічних цілей.

З метою впровадження безперервності стратегічного планування діяльності Рахункової палати необхідно вжити організаційних заходів для забезпечення нового стратегічного циклу й розроблення нової Стратегії розвитку Рахункової палати на наступний період з 2025 року.

8.

ФІНАНСОВЕ, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до паспорта бюджетної програми за КПКВ 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» Законом України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» **видатки Рахункової палати за загальним фондом державного бюджету передбачені у сумі 369 млн 20,4 тис. грн, за спеціальним фондом — 14 тис. гривень.**

Фінансування видатків Рахункової палати у 2023 році було спрямовано на досягнення запланованих стратегічних цілей та пріоритетів Рахункової палати, визначених Стратегією Рахункової палати на 2019–2024 роки, що знайшли своє відображення в результативних показниках бюджетної програми Рахункової палати, визначених у паспорті бюджетної програми на 2023 рік, затвердженому наказом Секретаря Рахункової палати — керівника апарату від 25.01.2023 № 7.

Паспорт бюджетної програми на 2023 рік затверджено вчасно, у визначені законодавством терміни.

На виконання Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань» видатки Рахункової палати скорочено на 230 млн 19,4 тис. грн (6,2%).

Зміни до паспорта бюджетної програми на 2023 рік у зв'язку зі скороченням видатків, відповідно до якого видатки Рахункової палати за загальним фондом державного бюджету склали 34 млн 1,0 тис. грн та за спеціальним фондом — 14,0 тис. грн, внесені згідно з наказом Секретаря Рахункової палати — керівника апарату від 10.11.2023 № 106.

Напрямами використання бюджетних коштів у 2023 році відповідно до паспорта бюджетної програми з урахуванням змін визначено такі:

- здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) — 305 млн 176,2 тис. грн;
- зміцнення інфраструктури та розширення територіальної мережі Рахункової палати — 30 млн 708,4 тис. грн;
- забезпечення належного рівня захисту інформації з обмеженим доступом — 430,4 тис. грн;
- розбудова та розвиток інформаційно-телекомунікаційної системи Рахункової палати — 7 млн 738,8 тис. грн;

- професійний розвиток персоналу Рахункової палати — 618,4 тис. грн;
- забезпечення оприлюднення в електронних і друкованих засобах масової інформації та офіційному вебсайті інформації про діяльність Рахункової палати, взаємодія із заінтересованими сторонами — 154,1 тис. грн;
- забезпечення співробітництва з вищими органами аудиту інших держав, міжнародними організаціями, в т.ч. проведення спільних та паралельних аудитів — 1 млн 174,7 тис. гривень.

Заплановану мету, визначену в паспорті бюджетної програми на 2023 рік, з урахуванням змін, внесених до Плану роботи Рахункової палати на 2023 рік, в основному досягнуто.

Водночас на виконання завдань за напрямками використання бюджетних коштів та результативних показників вплинули скорочення видатків за загальним фондом на 23 млн 19,4 тис. грн, або на 6,2%, у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань» та Порядком виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 09 червня 2021 року № 590, яким встановлено перелік першочергових платежів, що здійснюються за дорученнями клієнтів з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунка.

Зокрема, за напрямком використання бюджетних коштів «Здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)» видатки скорочено на 5 млн 320 тис. грн, у тому числі на 1 млн 900 тис. грн нарахування на оплату праці та на 3 млн 420 тис. грн видатки на відрядження. На кінець року за цим напрямком утворився залишок у сумі 0,4 тис. грн за КЕКВ 2111 «Заробітна плата» після завершення у звітному році розрахунків за заробітною платою з працівниками Рахункової палати та 1 млн 60,7 тис. грн за КЕКВ 2250 «Видатки на відрядження», враховуючи, що відрядження відновлено з квітня звітного року (рішення Рахункової палати від 13.04.2023 № 7-2 «Про особливості організації діяльності Рахункової палати на період дії правового режиму воєнного стану»). 898,6 тис. грн — економія видатків за КЕКВ 2120 «Нарахування на оплату праці», що утворилась у зв'язку із законодавчим обмеженням максимального розміру заробітної плати, на яку нараховується єдиний соціальний внесок, та наявністю в штаті осіб з обмеженими можливостями.

За напрямком використання бюджетних коштів «Зміцнення інфраструктури та розширення територіальної мережі Рахункової палати» на 12 млн 628,1 тис. грн скорочено видатки на придбання господарських, канцелярських товарів та інвентарю та оплату послуг. Враховуючи продовження дії воєнного стану, у звітному році здійснювалась закупівля лише найнеобхідніших товарів та послуг для забезпечення мінімальної підтримки існуючої матеріально-технічної бази. Рахункова палата вживала максимальних заходів щодо енергозбереження, економного та раціонального використання бюджетних коштів. З метою недопущення кредиторської заборгованості на кінець року значно обмежено непершочергові видатки. Залишок невикористаних призначень становив

5 млн 316,9 тис. грн, з яких 2 млн 344 тис. грн — економія коштів на оплату комунальних послуг та енергоносіїв 543 тис. грн — економія після проведених закупівель товарів та послуг, 228 тис. грн — залишок за укладеними договорами, враховуючи фактичне надання комунікаційних послуг, послуг з технічного обслуговування, поточного ремонту та стоянки автотранспорту, 245,5 тис. грн — залишок у зв'язку з тим, що не проведено закупівлі частини запланованих послуг з підтримки інформаційно-телекомунікаційної системи Рахункової палати, оскільки не було нагальної потреби, 1 млн 956,4 тис. грн — залишок у зв'язку невиконанням договору на закупівлю картриджів (постачання не відбулося через форс-мажорні обставини, наявність яких підтверджена Торгово-промисловою палатою України).

За напрямом «Забезпечення належного рівня захисту інформації з обмеженим доступом» видатки скорочено на 855,6 тис. грн та утворилась економія в обсязі 6 тис. грн, оскільки не було фактичної потреби у пересиланні секретної кореспонденції протягом 2023 року.

За напрямом «Розбудова та розвиток інформаційно-телекомунікаційної системи Рахункової палати» видатки скорочено на 3 млн 481,3 тис. грн, утворився залишок коштів у сумі 2 млн 963,6 тис. грн, з яких 400,4 тис. грн — у зв'язку із скасуванням придбання малоцінного комп'ютерного обладнання та носіїв даних, враховуючи ризики непостачання обладнання іноземного виробництва, труднощі при перетині кордону і 2 млн 563,2 тис. грн — у зв'язку із закупівлею у 2023 році лише програмного забезпечення, критично необхідного для функціонування ІАС РП, оптимізацією кількості придбаних ліцензій відповідно до кількості користувачів у системі ІТС РП та скасуванням частини запланованих заходів у територіальних управліннях у містах Харкові, Одесі та Дніпрі через воєнний стан та безпекові ризики.

За напрямом «Професійний розвиток персоналу Рахункової палати» економія становила 114,7 тис. грн, зважаючи на фактичне виконання Плану підвищення кваліфікації з урахуванням активного застосування навчальних онлайн-платформ.

За напрямом «Забезпечення оприлюднення у електронних та друкованих засобах масової інформації та офіційному веб-сайті інформації про діяльність Рахункової палати, взаємодія з заінтересованими сторонами» видатки скорочено на 115,4 тис. грн та утворилась економія в сумі 103,9 тис. грн у зв'язку з непроведенням закупівлі послуг з друку Звіту Рахункової палати за 2022 рік та передплати періодичних видань, враховуючи відсутність нагальної потреби в умовах дії воєнного стану та зважаючи на дію постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590.

За напрямом «Забезпечення співробітництва з вищими органами аудиту інших держав та міжнародними організаціями, в т.ч. проведення спільних та паралельних аудитів» видатки скорочено на 619 тис. грн та утворилась економія в сумі 99,1 тис. грн за рахунок активного використання дистанційного (онлайн) формату проведення заходів міжнародного співробітництва, а також завдяки розширенню співробітництва з проєктами міжнародної технічної допомоги.

Загальна сума касових видатків за КПКВК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» становила 335 млн 451,1 тис. гривень.

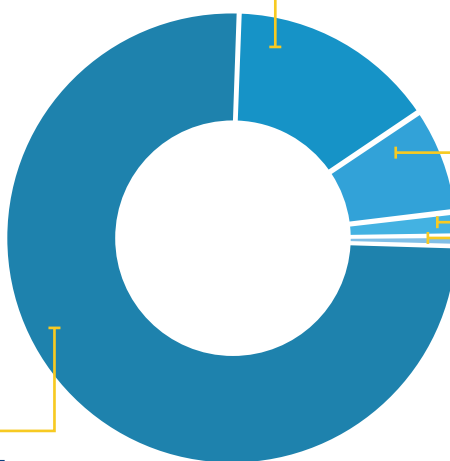
Структура касових видатків Рахункової палати у 2023 році за КПКВ 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету»

Нарахування на оплату праці

50 398,7 тис. грн

Заробітна плата

251 298,6 тис. грн

Придбання матеріальних цінностей, оплата послуг та інші поточні видатки

25 422,8 тис. грн

Розрахунки за енергоносії та комунальні послуги

5 913,1 тис. грн

Видатки на відрядження

2 418 тис. грн

Найбільшу питому вагу касових видатків становила заробітна плата з нарахуваннями (89,9% загальної суми видатків).

Видатки на відрядження в межах України та за кордон, що здійснювались в рамках міжнародної діяльності, становили 0,7% від загальної суми видатків.

Видатки на придбання матеріальних цінностей, медикаментів та перев'язувальних матеріалів, оплату послуг та інші поточні видатки становили 7,6% загальної суми і включали зокрема, видатки в мінімальних обсягах на утримання в належному стані адмінбудівель, оплату телекомунікаційних послуг, оренду, охорону приміщень, технічне обслуговування систем пожежогасіння, вентиляції, сигналізації, телекомунікацій, а також видатки на захист інформації.

Видатки на здійснення розрахунків за енергоносії та комунальні послуги становили 1,8% загальної суми, за їх рахунок забезпечувалась оплата за укладеними договорами за надання послуг з тепlopостачання, водopостачання та водовідведення, за електроенергію та природний газ, використаний для опалення приміщень.

Крім того, у 2023 році погашено кредиторську заборгованість у сумі 185,2 тис. грн, що утворилась станом на 01.01.2023 у зв'язку з неоплатою Державною казначейською службою України зареєстрованих зобов'язань за надання послуг з підвищення кваліфікації.

Закупівлі для потреб Рахункової палати здійснювались відповідно до Річного плану закупівель на 2023 рік, з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі», постанов Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів», від 04 грудня 2019 року № 1070 «Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт

і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», від 09 червня 2021 року № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» та інших нормативно-правових актів.

Результативні показники бюджетної програми, пов'язані з виконанням основних завдань та функцій Рахункової палати, виконано неповністю у зв'язку з коригуванням Плану роботи Рахункової палати на 2023 рік.

Відповідно до Плану роботи Рахункової палати на 2023 рік (затвердженого рішенням Рахункової палати від 29.12.2022 № 29-1 (зі змінами)) на засіданнях Рахункової палати розглянуто результати 60 заходів державного зовнішнього контролю (аудиту) та затверджено 59 звітів/висновків за їх результатами, а саме: 6 висновків щодо виконання Державного бюджету України та 1 експертиза проєкту закону про державний бюджет, 29 аудитів ефективності та 3 аналізи ефективності, 1 аудит відповідності, 9 фінансових аудитів, 1 перевірка, 9 аналізів.

Крім того, на засіданнях Рахункової палати розглянуто та схвалено 3 звіти:

- про роботу в 2022 році групи аудиторів за програмами прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства (ППС ЄІС), зокрема: «Басейн Чорного моря 2014–2020 роки», «Україна-Румунія 2014–2020 роки», «Україна-Угорщина-Словаччина-Румунія 2014–2020 роки», «Україна-Польща-Білорусь 2014–2020 роки» (відповідальний — член Рахункової палати Василь Невідомий);
- про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за 2022 рік (відповідальний — член Рахункової палати Віктор Богун);
- про роботу в 2022 році групи аудиторів за Дунайською транснаціональною програмою (відповідальний — член Рахункової палати Віктор Богун).

Затверджено Звіт Рахункової палати за 2022 рік.

Також, відповідно до статті 42 Закону України «Про Рахункову палату» та Плану роботи Рахункової палати на 2023 рік, у звітному періоді проведено внутрішній аудит Рахункової палати за 2018–2022 роки, який взято до відома.

З огляду на зазначене запланований показники продукту «Кількість проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)» виконано не в повному обсязі — із запланованих 70 заходів фактично виконано 64, відхилення становить 6, показник «з них аудитів (аналізів) ефективності — із 41 запланованого заходу виконано 33, відхилення –8.

Запланований в обсязі 518 показник продукту «Кількість документів (актів, довідок, звітів, висновків тощо), складених за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), в тому числі документів, які включають гендерні аспекти» виконано у обсязі 487 одиниць (відхилення –31).

Із запланованих за показником продукту «Кількість об'єктів контролю, охоплених заходами державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)» 504 об'єктів перевірено 399 (відхилення –105).

Із запланованих 243 питань за показником продукту «Кількість розглянутих питань на комітетах ВРУ, що стосуються діяльності Рахункової палати» Верховна Рада України розглянула 110 (відхилення –133).

Показник якості «Рівень виконання об'єктами контролю рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами проведених контрольних заходів» із запланованих 70% фактично виконано на 64,4% (відхилення –5,6%) оскільки у 2022–2023 роках об'єкти контролю функціонували в умовах обмежень, обумовлених дією воєнного стану в Україні.

Подальшому підвищенню рівня обізнаності суспільства про роль і функції Рахункової палати, створенню її позитивного іміджу, зміцненню довіри до результатів роботи сприяло збільшення показника продукту «Кількість розміщених на офіційному вебсайті Рахункової палати документів за результатами розгляду на засіданнях Рахункової палати»: заплановано 320, фактичне виконання 928, відхилення +608.

Зміна формату навчання та перехід на дистанційну форму дали можливість за рахунок здешевлення вартості надання освітніх послуг одній особі провести навчання більшої кількості працівників, що вплинуло на виконання показника продукту, який характеризує професійний розвиток персоналу Рахункової палати, «Кількість працівників, що підвищили кваліфікацію»: заплановано 260 осіб, підвищили кваліфікацію 268 (відхилення +8). З врахуванням реальної потреби у підвищенні кваліфікації за заявками структурних підрозділів Рахункової палати за гендерною ознакою цей показник становив в розрізі жінок заплановано 135 осіб, підвищили кваліфікацію 167 осіб, відхилення +32; чоловіків заплановано 125 осіб, підвищили кваліфікацію 101, відхилення –24.

Зважаючи на фактичну кількість об'єктів контролю, охоплених контрольними заходами та фактичну кількість працівників, які їх здійснювали збільшилось виконання показника ефективності «Середня кількість об'єктів контролю на 1 аудитора»: проти запланованого на рівні 1.1, фактичне виконання склало 1.2 (відхилення +0.1).

Дистанційний (онлайн) формат роботи при проведенні заходів міжнародного співробітництва та розширення співробітництва з проєктами міжнародної технічної допомоги позитивно вплинув на виконання результативних показників, пов'язаних з міжнародною діяльністю. Так, відповідно до плану показник продукт «Кількість міжнародних заходів, в яких взято участь (конгреси, конференції, робочі та спеціальні групи INTOSAI та EUROSAI) за кордоном» становив 10 заходів, фактично проведено 82 (відхилення +72), а за показником продукту «Кількість міжнародних та координованих аудитів, у проведенні яких взято участь» при запланованих 5 аудитах, фактично взято участь у проведенні 7 (відхилення +2).

Зазначене суттєво вплинуло на виконання показника якості «Рівень виконання запланованих заходів з міжнародного співробітництва», який заплановано на рівні 100%, а фактично виконано на 593% (відхилення +493).

Інформацію про результативні показники бюджетної програми (затвердені та фактичні показники та аналіз їх виконання) відображено у **Звіті про виконання паспорта бюджетної програми на 2023 рік за КПКВК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету»**, який як і **паспорт бюджетної програми**, оприлюднено на офіційному вебсайті Рахункової палати.

9.

ІТ-ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Протягом 2023 року забезпечено виконання заходів з підтримки сталої роботи ІТ-інфраструктури, інформаційно-телекомунікаційної системи Рахункової палати (ІТС РП), сайту Рахункової палати та інших критичних складових систем.

Здійснювалася підтримка функціонування сегментів мережі ІТС РП у центральному апараті Рахункової палати та її територіальних управліннях. Для користувачів ІТС РП забезпечено доступ до спільного мережевого ресурсу для надійного зберігання та отримання необхідної інформації. Забезпечено роботу внутрішньої корпоративної пошти (@rp.gov.ua). З метою організації підключення Рахункової палати до інформаційних систем органів державної влади через спеціальну інформаційно-телекомунікаційну систему Національної системи конфіденційного зв'язку (СІКС НСКЗ) здійснено оновлення абонентського пункту СІКС НСКЗ у Рахунковій палаті.

На виконання заходів, пов'язаних із веденням воєнного стану на території України, працівників Рахункової палати забезпечено необхідною кількістю ноутбуків, виконано заходи з побудови захищених каналів зв'язку на основі програмного забезпечення CiscoAnyConnect. Власна корпоративна система відеоконференцзв'язку (<https://phn.rp.gov.ua/>) забезпечила захищеним відеозв'язком центральний апарат та територіальні управління. Крім того, система відеозв'язку використовувалася для багатьох онлайн-заходів, у тому числі міжнародних. Здійснювались всі необхідні заходи для забезпечення захищених онлайн-комунікацій на інших платформах (Zoom, Teams тощо). Також забезпечено доступ до корпоративної електронної пошти в дистанційному режимі, а користувачам системи електронного документообігу Megapolis.DocNet надано безпечний доступ до системи дистанційно. Система Megapolis.DocNet інтегрована із системою електронної взаємодії (СЕВ) органів виконавчої влади (версія 2), що дає можливість отримувати безпосередньо від органів державної влади всю необхідну інформацію.

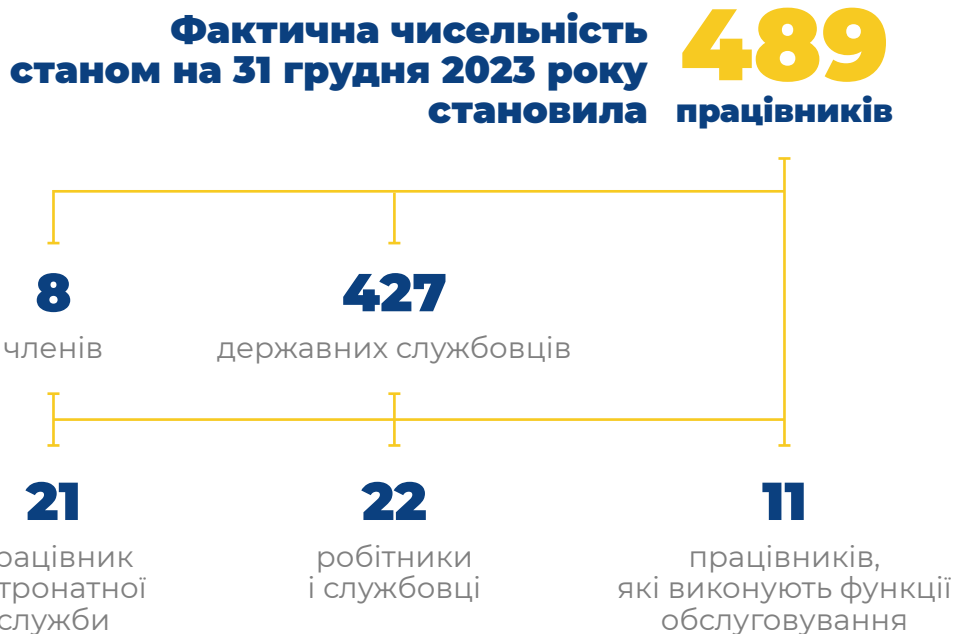
Інформаційні технології, що функціонують в Рахунковій палаті, дають змогу отримувати більшу частину документів в електронному вигляді, завдяки чому підвищено оперативність надходження інформаційних ресурсів і використання, ефективність автоматизації процесів аналізу і моніторингу показників фінансової, бюджетної, податкової та статистичної звітності. Можливості інформаційно-телекомунікаційної системи Рахункової палати і інформаційні ресурси, накопичені в її базах, дозволяють підтримувати заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) на всіх етапах їх проведення.

Упродовж року з метою забезпечення сталої роботи ІТС РП подовжено на один рік ліцензії на антивірусне програмне забезпечення.

10.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАВЧАННЯ

Рішенням Рахункової палати від 10.01.2023 № 1-2 «Про затвердження структури і штатного розпису Рахункової палати та її апарату на 2023 рік» затверджено штатну чисельність у кількості 713 одиниць, з них посад державної служби — 619 шт. од. (посад категорії «А» і «Б» — 171 шт. од., «В» — 448 шт. од., що відповідає вимогам законодавства про державну службу щодо частки цієї категорії посад у загальній штатній чисельності), інші категорії посад — 94 шт. одиниці.

Постановою Верховної Ради України від 21 грудня 2023 року № 3529-ІХ Кирила Клименка, Сергія Ключку, Ольгу Піщанську та Єлисавету Пушко-Цибуляк призначено на посади членів Рахункової палати, які приступили до виконання повноважень члена Рахункової палати у січні 2024 року. Кількість працюючих у центральних структурних підрозділах апарату Рахункової палати становила 362 особи, у територіальних управліннях — 127.

Державних службовців, які у звітному періоді здійснювали контрольні-аналітичні функції, налічувалось 323 особи, у тому числі в центральних структурних підрозділах апарату — 211, у територіальних управліннях — 112. Кількість державних службовців апарату з управлінськими функціями — 104 особи.

У Рахунковій палаті середній вік працюючих у звітному періоді становив 49,3 року, з них серед чоловіків — 49,6, серед жінок — 49 років. Відсоток молоді віком до 35 років — 8,2% (40 осіб) загальної кількості працюючих.

Щодо гендерного розподілу: в Рахунковій палаті працює 290 жінок і 199 чоловіків (59% і 41% відповідно).

Із загальної кількості працюючих, 469 осіб мають ступінь вищої освіти спеціаліста або магістра, з них 331 — одну повну вищу освіту, 101 — дві вищі освіти, 37 — три вищі освіти, 4 працівники мають рівень бакалавра, ще 7 — професійно-технічну освіту і 3 — загальну середню освіту. На кінець звітного року 8 осіб продовжують здобувати другу або третю вищу освіту.

У Рахунковій палаті працюють 7 докторів наук, 19 кандидатів наук та 4 аспіранти, які здобувають науковий ступінь доктора філософії.

Десять посадових осіб мають почесні звання: 8 осіб — «Заслужений економіст України»; 2 — «Заслужений юрист України».

Укомплектування вакантних посад державної служби в апараті Рахункової палати упродовж року відбувалось в умовах дії воєнного стану відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Призначення у разі необхідності осіб на вакантні посади державної служби здійснювалось без конкурсного відбору на період до призначення на цю посаду переможця конкурсу або до спливу дванадцятимісячного строку після припинення чи скасування воєнного стану.

З метою забезпечення об'єктивності та упорядкування добору персоналу, керуючись роз'ясненнями НАДС, створено робочу групу з добору персоналу на вакантні посади державної служби апарату Рахункової палати для вивчення поданих кандидатами документів на відповідність кваліфікаційним вимогам, наявність професійних знань та відповідного практичного досвіду, яка за результатами співбесіди з претендентами надавала свої пропозиції Секретарю Рахункової палати — керівнику апарату щодо прийняття рішення про призначення.

За 2023 рік до апарату Рахункової палати призначено 108 осіб. На посади державної служби — 93 особи (з них 35 — на керівні посади категорії «А» та «Б»). При заміщенні вакантних посад акцент зроблено на заміщенні керівної ланки за рахунок внутрішнього кадрового резерву а саме директорів департаментів та керівників територіальних управлінь.

Серед усіх призначених державних службовців кількість працівників, які здійснюють функції аудиторів, становить 70 осіб.

Упродовж року звільнено 112 осіб, з яких 94 — державні службовці. Водночас слід зазначити, що 54 звільнені працівники апарату Рахункової палати згодом були призначені на час воєнного стану на вищі посади. Укомплектованість апарату Рахункової палати на кінець року становила 68%.

У 2023 році 58 державним службовцям присвоєно черговий ранг, в тому числі 9 — за результатами випробування, 2 державним службовцям присвоєно черговий ранг поза межами категорії у зв'язку з виходом на пенсію, 237 працівникам встановлено стимулюючі виплати або переглянуто їхній розмір.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2023 року № 1109 «Про підготовку до запровадження умов оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році» проведено класифікацію 619 посад державної служби апарату Рахункової палати та надіслано відповідну інформацію Національному агентству України з питань державної служби.

У 2023 році в Рахунковій палаті здійснювався військовий облік відповідно до оновленого Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 року № 1487, Плану заходів з організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, а також роботи з бронювання військовозобов'язаних за Рахунковою палатою на період мобілізації та воєнний час у 2023 році, затвердженого наказом Секретаря Рахункової палати від 31.01.2023 № 28-к.

15 працівників апарату Рахункової палати (14 чоловіків, 1 жінка) увільнено від роботи у зв'язку з призовом на військову службу під час мобілізації.

Усього на військовому обліку в Рахунковій палаті перебуває 143 військовозобов'язаних працівники: чоловіків — 139, жінок — 4, з них придатних до військової служби — 104, обмежено придатних або непридатних до військової служби — 39.

Незважаючи на воєнний стан в Україні, важливим аспектом роботи з персоналом у Рахунковій палаті є підвищення кваліфікації працівників.

У межах проєкту «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів в Україні» (EU4ACU) упродовж року проведено навчання:

- «Виявлення IT-ризиків та оцінка IT-контролю як компоненту аудиту» для 25 працівників апарату, які здійснюють заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту);
- «Техніки написання аудиторського звіту», для 266 осіб;
- «Майстерність навчання дорослих. Техніки та сучасні підходи» — за результатами якого підготовлено 10 внутрішніх тренерів, що можуть проводити внутрішнє навчання з фінансового аудиту, аудиту відповідності та аудиту ефективності для усіх працівників апарату Рахункової палати;
- за триденною спеціальною короткостроковою програмою з аудиту відповідності у 2023 році пройшли підвищення кваліфікації 170 осіб. До проведення цього навчання залучено внутрішніх тренерів Рахункової палати.

У 2023 році розпочато співпрацю з проєктом міжнародної технічної допомоги «Зміцнення спроможності Рахункової палати». Протягом року за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та відповідно до запрошення Центру досконалості аудиту (CAE) Офісу урядової підзвітності США (GAO) 53 працівники на чолі з членами Рахункової палати Василем Невідомим, Віктором Богуном, Геннадієм Плісом та Ігорем Яремчуком пройшли підвищення кваліфікації за спеціальною професійною (сертифікатною) програмою «Принципи та практика аудиту».

У межах проєкту проведено навчання «Індикатори вимірювання ефективності на прикладі GAO» для 101 працівника Рахункової палати.

Для участі у тримісячній Міжнародній стипендіальній програмі Офісу урядової підзвітності США відібрано двох кандидатів, які будуть удосконалювати навички з проведення аудиту ефективності.

Загалом протягом року пройшли підвищення кваліфікації та навчання шляхом самоосвіти 398 осіб (130 керівників та 268 спеціалістів), які отримали 1009 сертифікатів.

З метою посилення мотивації та заохочення до ефективної праці протягом року нагороджено 61 працівника, зокрема:

- з нагоди відзначення 30-ї річниці з дня прийняття першого Закону України «Про державну службу» 15 працівників Рахункової палати отримали Пам'ятну медаль Національного агентства України з питань державної служби;
- Почесною грамотою Рахункової палати нагороджено 21 працівника, з них чотирьох — з врученням Почесного знака «Рахункова палата України»;
- цінним подарунком — 1 працівника.

Згідно з вимогами законодавства наприкінці 2023 року здійснено щорічне оцінювання результатів службової діяльності. Підлягали оцінюванню 322 державних службовців апарату Рахункової палати, які обіймають посади державної служби категорій «А», «Б», «В».

За результатами проведеного оцінювання 250 державних службовців (78% від загальної кількості оцінених) отримали оцінку «відмінна» (керівники — 83, спеціалісти — 166); 66 державних службовців (21%) — «позитивна» (керівники — 17, спеціалісти — 83); 4 спеціалісти не оцінені (1%).

www.rp.gov.ua

[f rp.gov.ua](https://www.facebook.com/rp.gov.ua)

[@ rakhunkova_palata](https://www.instagram.com/rakhunkova_palata)

Рахункова палата

2024